

Sisällysluettelo

Sivu

1. Arvot ja toiminta-ajatus	3
1.1. Toiminta-ajatus	3
2. Yleiset kasvatuksen ja opetuksen tavoitteet	3
3. Noudatettava paikallinen tuntijako	5
4. Oppimisympäristö ja koulujen toimintakulttuuri	6
5. Opetuksen mahdolliset painotukset	6
6. Aihekokonaisuuksien toteuttaminen	7
7. Opetuksen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain eri oppiaineissa	7
7.1. Äidinkieli ja kirjallisuus	7
7.2. Ruotsi	29
7.3. Englanti	31
7.4. Matematiikka	38
7.5. Ympäristö- ja luonnontieto	56
7.6. Biologia ja maantieto	64
7.7. Fysiikka ja kemia	74
7.8. Terveystieto	81
7.9. Uskonto	86
7.10. Elämäkatsomustieto	87
7.11. Historia	89
7.12. Yhteiskuntaoppi	95
7.13. Musiikki	96
7.14. Kuvataide	101
7.15. Käsityö	111
7.16. Liikunta	121
7.17. Kotitalous	127
7.18. Oppilaanohjaus	133
8. Valinnaisaineiden opetus	135
9. Tavoitteet oppilaan käyttäytymiselle	137
10. Yhteistyö esiopetuksen ja muun perusopetuksen kanssa	137
11. Yhteistyö kotien kanssa	138
12. Yhteistyö muiden tahojen kanssa	139
13. Opetuksen tukipalvelut ja yhteistyö muiden asiantuntijoiden kanssa	139
13.1. Erityisopetus ja puheterapia	139
13.2. Perheneuvola ja oppilashuoltoryhmä	139
14. Oppilashuollon järjestäminen	140
14.1. Kouluterveydenhuolto	141
14.2. Koulunkäynnin avustajapalvelut	141
14.3. Kouluruokailu	141
14.4. Koulukuljetus	141
14.5. Ongelma- ja kriisitilanteet	142
15. Oppimissuunnitelman laatimisen periaatteet	142
16. Oppilaanohjaus	142
17. Oppilaskerhot	143

18. Tukiopetus	143
19. Erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden opetus	144
20. Oppilaan arviointi ja sen perustaminen hyvän osaamisen kuvauksiin	147
<i>20.1. Arviointi opintojen aikana</i>	147
<i>20.2. Oppilaan itsearviointi</i>	148
<i>20.3. Arvioitavat oppiaineet</i>	148
<i>20.4. Työskentelyn arviointi</i>	148
<i>20.5. Käyttäytymisen arviointi</i>	149
<i>20.6. Erityistä tukea tarvitsevan oppilaan arviointi</i>	150
<i>20.7. Maahanmuuttajaoppilaan arviointi</i>	150
<i>20.8. Päätösarviointi</i>	151
21. Opinnoissa etenemisen periaatteet	152
22. Todistukset	153
<i>22.1. Arviointikeskustelun runko</i>	155
<i>22.2. Perusopetuksen päättötodistus</i>	155
<i>22.3. Muut todistukset</i>	157
23. Tietostrategia	157
<i>23.1. Oppilaat</i>	157
<i>23.2. Opettajat</i>	158
24. Toiminnan jatkuva kehittäminen ja arviointi	159

1. Arvot ja toiminta-ajatus

Kasvatus- ja opetustyön lähtökohtana ovat elämän, luonnon ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen sekä oman ja toisten oppimisen ja työn arvostaminen. Tavoitteena on edistää oppilaiden psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia.

Kunnan päätöksenteko ohjaa myös koulujen kehittämistä. Kihniön kunnanvaltuusto on koulutuspoliittisissa tavoitteissaan 24.9.2001 kirjannut arvot ja vision, joiden se haluaa vaikuttavan kouluissa läpi perusopetuksen.

Tärkein arvo on oppilaan etu, jota ovat tukemassa tasa-arvo, turvallisuus ja heikoimmista huolehtiminen. Näiden lisäksi tärkeitä on omien juurien arvostaminen, kasvaminen oikeudenmukaisuuteen ja erilaisuuden hyväksymiseen. Opetustoimen visiossa korostuvat perustiedot ja -taidot, yritteliäisyys ja kestävän kehityksen näkökulma.

Tarvitaan määrätietoista työtä arvojen soveltamiseksi arjen tilanteisiin. Arvojen vakiinnuttaminen arkipäivän työhön on hidasta ja vaatii kaikilta osapuolilta pitkäjänteisyyttä.

1.1. Toiminta-ajatus

Perusopetus jatkuu eheästi ja johdonmukaisesti esiopetuksen jälkeen. Kihniön kunnan esiopetussuunnitelmassa todetaan, että oppimisella pyritään vahvistamaan lapsen itsetuntoa ja myönteisen minäkuvan kehittymistä. Esiopetuksen toimintaa ovat leikki ja aktiivinen oppiminen samalla säilyttäen oppimisen ilo. Nämä kaikki ovat myös osa alkuopetusta (vuosiluokat 1-2), joskin opittavien asioiden määrä kasvaa ja laajenee. Alkuopetuksessa opetellaan ne valmiudet ja perustaidot, joita tarvitaan jatkossa muilla perusopetuksen vuosiluokilla.

Edelleen siirryttäessä seuraaville vuosiluokille valmiuksia ja taitoja laajennetaan, syvennetään ja sisäistetään. Koulutus tukee oppilaiden edellytyksiä elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen sekä antaa hyvät valmiudet jatko-opintoihin.

2. Opetuksen järjestämisen lähtökohdat

Kasvatuksessa ja opetuksessa tuetaan oppilaan yksilöllistä kehitystä sekä pyritään herättämään mielenkiinto, innostus ja ilo uutta oppimaan ja etsimään. Oppilasta kannustamalla ja tukemalla vahvistetaan hänen persoonallisia valmiuksiaan ja taipumuksiaan, itsenäistä ajatteluaan ja ongelmanratkaisukykyään. Oppilasta ohjataan itsenäisesti hankkimaan, käsittelemään ja soveltamaan tietoa ja käyttämään opittuja taitoja. Kasvatus- ja opetustyöllä häntä autetaan hyväksymään omat vahvuutensa ja heikkoutensa sekä löytämään sitä kautta omat mahdollisuutensa.

Kihniön peruskoulut antavat tasokasta perusopetusta, joka pitää yllä yhteyksiä oppilaiden kotien, yritysten ja yhteisöjen kanssa.

Kihniöläiset vanhemmat pitävät erityisen tärkeinä seuraavia kasvatustavoitteita:

Rehellisyys

Jokainen vanhempi haluaa kasvattaa lapsensa "kunnolliseksi ja rehelliseksi kansalaiseksi". Rehellisyys on yksi yhteiskuntamme peruspilareista, jonka avulla luottamus toisiin ihmisiin muotoutuu. Yhteiskuntamme normien noudattaminen tekee ihmiset tutkijoiden mukaan edelleenkin onnellisiksi. Vaikka maailma muuttuu, niin perusasioiden oppiminen takaa lasten selviämisen eri oloissa.

Vastuuntuntoisuus

Vastuuntuntoinen lapsi tietää tehtävänsä ja oikeutensa kouluyhteisön jäsenenä. Hän hyväksyy omasta halustaan yhteiset säännöt ja on valmis noudattamaan niitä. Vastuuntuntoiseen lapseen voi luottaa ja antaa hänelle itsenäisesti ratkaistavia tehtäviä. Hän tuntee myös lähimmäisestään huolehtimisen merkityksen ja taidon. Hän kunnioittaa työrauhaa, fyysistä ja henkistä turvallisuutta sekä yhteistä ja yksityistä omaisuutta. Tasapainon löytäminen lasten yksilöllisten tarpeiden sekä ryhmässä toimimisen ja oppimisen välillä on tärkeää. Yhteisössä kasvaminen on olennainen osa lapsen kasvua yhteiskunnan jäseneksi. Lapsen tulee kokea ja kohdata vastuunsa omien päätösten seurauksista.

Itsetunnon vahvistaminen

Itsetunnon vahva oppilas on utelias, innostunut ja luova sekä ilmaisee oman mielipiteensä silloinkin, kun se saattaa jäädä vähemmistöön. Hän tulee toimeen muiden kanssa, ei arkaile aikuisia, vaan kunnioittaa heitä ja tietää rajat. Itsetunnon vahva oppilas osaa iloita toistenkin onnistumisesta sekä tuntee omat heikkoutensa ja vahvuutensa. Hän luottaa tulevaisuuteen, suoriutuu omien kykyjensä mukaan ja uskaltaa ottaa myös vastuuta ja riskejä.

Erilaisuuden hyväksyminen

Lapsi tarvitsee tunteen siitä, että on itse hyväksytty ja arvostettu. Vasta sen jälkeen hän voi hyväksyä ja arvostaa muita. Vahva itsetunto takaa sen, ettei lapsen tarvitse alistaa tai kiusata erilaisia lapsia, vaan hän voi asettua heidän asemaansa ja hyväksyä heidät sellaisina kuin he ovat. Lapsi ymmärtää silloin erilaisuuden elämän rikkautena.

Turvallisuus

Aikuisten pitää olla turvallisia ja kiinnostuneita lapsista. Lapsi kokee välinpitämättömyytenä ja rakkaudettomuutena sen, jos aikuinen ei ole kiinnostunut hänen asioistaan. Jokainen lapsi tarvitsee turvalliset rajat, eikä hänen pitäisi joutua vastaamaan liian isoista asioista liian nuorena. Niitä varten hänellä on vanhemmat. Avoin, keskusteleva ja asioita selvittävä ilmapiiri luo turvallisuuden tunnetta. Turvallisessa ympäristössä noudatetaan yhteisiä sääntöjä ja käyttäytyään kohteliaasti toisia kohtaan. Fyysisesti turvallinen ympäristö on suunniteltu ja tehty lapsille sopivaksi ottaen huomioon turvallisuusohjeet. Henkisesti turvallisessa ilmapiirissä lapsi voi olla vapaasti oma itsensä, eikä hänen tarvitse pelätä nolautumista tai haukkumista. Hänellä on joku toinen ihminen, johon hän voi turvata tarvittaessa.

Hyvät tavat

Hyvätapainen oppilas on vilpitön ja oikeudenmukainen sanojen, ajatusten ja tekojen tasolla. Hän sisäistää yhteisön jäsenenä kasvaessaan yhteiskunnan moraalisaantöjä ja eettisiä näkemyksiä. Elämän kantava voima on tulevaisuudessakin humaani, empaattinen asenne muita kohtaan; eläminen reilun pelin säännöillä.

Yhteistyökykyisyys

Yhteistyökykyinen oppilas osallistuu yhteisiin toimiin oman vastuunsa kantaen, tarvittaessa joustuen ja sovitellen. Hän tulee toimeen erilaisten ihmisten kanssa ja suuntautuu aloitteellisesti ja aktiivisesti kaikkeen toimintaan. Yhteistyökykyinen lapsi osaa antaa apua ja osaa sitä myös tarvitessaan itse pyytää. Hän oppii työskentelemään ja oppimaan asioita yhdessä parin tai ryhmän kanssa, toinen toiselta oppien, auttaen ja tukien.

Oppilasta ohjataan ja kasvatetaan yhteistyössä vanhempien kanssa edellä mainittujen kasvatustavoitteiden lisäksi niin, että hänestä kasvaa hyväkuntoinen ja terveet elämäntavat omaava, tasapainoinen, itsenäinen, luova sekä ympäristön ja luonnon huomioonottava. Hän pystyy työskennellessään keskittymään ja kuuntelemaan tarvittaessa muita. Vahvalla itsetunnolla varustettu oppilas tietää millaiseen kulttuuriympäristöön hän kuuluu. Tällöin hän kokee identiteettinsä kihniöläisenä ja suomalaisena myönteiseksi ja on kyllin vahva tunteakseen kuuluvansa laajempaan yhteisöön, Eurooppaan ja koko ihmiskuntaan.

3. Noudatettava paikallinen tuntijako

Tuntijako Kihniön kunnan perusopetuksessa:

Aine	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	Yht.	Vähint
Äidinkieli ja kirjallisuus	7	7	5	5	5	5	3	3	4	44	42
A-kieli, englanti	-	-	2	2	2	2	2	3	3	16	16
B-kieli, ruotsi	-	-	-	-	-	-	3	3	-	6	6
Matematiikka	4	4	4	4	4	4	3	4	3	34	32
Ympäristöoppi ja luonnontieto	2	2	3	3	-	-	-	-	-	10	31
Biologia ja maantieto	-	-	-	-	2	1	2	2	3	10	
Fysiikka ja kemia	-	-	-	-	1	1	2	2	3	9	
Terveystieto	-	-	-	-	-	-	1	1	1	3	
Uskonto/Elämäkatsomustieto	1	1	2	2	1	2	1	1	1	12	11
Historia ja yhteiskuntaoppi	-	-	-	-	2	2	2	2	3	11	10
Musiikki	1	1	1	1	2	2	1	-	-	9	56
Kuvataide	1	1	1	1	2	2	1½	½	-	10	
Käsityö	2	2	2	2	2	2	3	-	-	15	
Liikunta	2	2	3	3	3	3	2	2	2	22	
Kotitalous	-	-	-	-	-	-	3	-	-	3	3
Oppilaanohjaus	-	-	-	-	-	-	½	½	1	2	2
Valinnaiset aineet	-	-	-	1	-	-	-	6	6	13	13
Oppilaan vähimmäistuntimäärä	20	20	23	24	26	26	30	30	30	229	222
Vapaaehtoinen A-kieli	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

4. Oppimisympäristö ja koulujen toimintakulttuuri

Oppimisympäristö on fyysisten ja psyykkisten rakenteiden kokonaisuus. Hyvä oppimisympäristö on terveellinen, turvallinen, viihtyisä ja esteettisesti miellyttävä.

Hyvin rakennettu fyysinen oppimisympäristö lisää toiminnallisuutta ja huomioi erilaiset tavat oppia. Fyysisen oppimisympäristön rakentaminen vaatii resursseja oppimateriaalin tekemiseen ja hankkimiseen sekä avustavien henkilöiden palkkaamiseen. Koulussa oppimisympäristön tulee tarjota mahdollisuuksia erilaisiin toimintatapoihin ja oppimistehtäviin sekä tukea oppilaiden oppimisprosessia ja oman toiminnan arviointia.

Psyykkisesti ja sosiaalisesti turvallisessa ympäristössä aikuinen ottaa vastuun lapsesta ja asettaa perustellut rajat lapsen toiminnalle. Hyvässä oppimisympäristössä vallitsee myönteinen, iloinen, avoin, rohkaiseva, kiireetön ja oikeudenmukainen ilmapiiri, jonka ylläpitämisestä vastuu kuuluu sekä opettajalle että oppilaalle. Ilmapiiriin tulee tukea ja ohjata oppimista. Luokan tunneilmaston muodostumisessa on keskeistä opettajan ja lapsen välinen sekä lasten keskinäinen vuorovaikutus.

Kihniön koulujen tehtävänä on luoda lapselle fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti turvalliset olosuhteet, joissa hän viihtyy ja oppii. Koulusta saamallaan eväillä oppilas oppii kunnioittamaan elämää ja toisia ihmisiä yksilöinä. Lisäksi oppilas kykenee kestämään muutoksia ja vastoinkäymisiä sekä kantamaan vastuuta.

Jokaisessa koulussa on voimassa olevat järjestyssäännöt, joiden tarkoituksena on luoda kouluun viihtyisä ja turvallinen ilmapiiri. Hyvä käytös ja toisten kunnioittaminen ovat kaiken koulutyön perusta. Koulukiusaamisen ehkäisemiseksi voi koululla olla omat kiusaamiseen liittyvät sääntönsä tai ne voi olla kirjattuna kriisisuunnitelmaan.

5. Opetuksen mahdolliset painotukset

Jokainen koulu voi halutessaan toteuttaa valitsemiaan painotuksia Kihniön kunnassa voimassa olevan opetussuunnitelman tarjoamien mahdollisuuksien mukaan. Näitä painotuksia voivat olla mm. liikunta, ympäristö- ja luonnontieto, musiikki, kirjallisuus tai kuvataide.

6. Aihekokonaisuuksien toteuttaminen

Aihekokonaisuudet ovat kasvatus- ja opetustyön keskeisiä painoalueita, joiden tavoitteet ja sisällöt sisältyvät useisiin oppiaineisiin. Ne toteutuvat eri oppiaineissa niille luonteenomaisella ja oppilaan kehitysvaiheeseen sopivalla tavalla. Aihekokonaisuudet tulee sisällyttää oppiaineisiin ja niiden tulee näkyä koulun toimintakulttuurissa.

1. Ihmisenä kasvaminen
2. Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys
3. Viestintä ja mediataito
4. Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjäyys
5. Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta
6. Turvallisuus ja liikenne
7. Ihminen ja teknologia

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt löytyvät Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteista 2004. (7.1. s. 36-41)

7. Opetuksen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain eri oppiaineissa

VUOSILUOKAT 1 – 2

7.1. Äidinkieli ja kirjallisuus

Suomi äidinkielenä

Lapsi oppii kielen avulla. Oppiva lapsi on ajatteleva lapsi. Kielen avulla lapsi rakentaa myös omaa identiteettiään, luo sosiaalisia suhteita ja ilmaisee tunteitaan. Kieli on kommunikoinnin väline. Sosiaalinen vuorovaikutus niin aikuisten kanssa kuin lasten kesken on olennaista oppimiselle. Äidinkielen opetus on lapsen kielellisen kehityksen tukemista ja vahvistamista. Äidinkielellä on oppiaineena kaksi roolia: se on väline, jonka avulla omaksutaan muissa oppiaineissa annettavaa tietoa, mutta sillä on myös oppiaineena omat sisältönsä.

Kielen kehitys on jatkumo koko elämänkaaren ajan. Koulunkäynnin alkaessa lapset ovat erilaisella kehitystasolla kielentaidoissa. Opetuksessa on otettava huomioon se, että oppilaat voivat olla oppimisessaan hyvinkin eri vaiheissa.

Puhuminen ja kuunteleminen

Lapsi elää mielellään satujen ja tarinoiden maailmassa. Hän kerää sanoja ja mielikuvia omaa oppimistaan varten. Eläytyvä kuuntelu auttaa ja helpottaa puheen ymmärtämistä samalla harjoittaen auditiivista erottelua, joka on yksi perusedellytys lukemaan ja kirjoittamaan oppimisessa. Opettajan on hyvä lukea joka päivä jotain lasta kiinnostavaa, josta voidaan keskustella yhdessä. Materiaaleina voi käyttää satuja, tarinoita, tietotekstejä, runoja ja loruja. Näin lapsi tutustuu uusiin sanoihin ja käsitteisiin. Oppilasryhmässä luodaan tilan-

teita, joissa lasten on mahdollista osallistua aktiivisesti keskusteluun. Lapsen kertoessa kokemuksistaan hänen on tärkeä saada palautetta ajatuksistaan.

Ilmaisukasvatus tutustuttaa lasta hänen omiin tunteisiinsa ja auttaa häntä ymmärtämään ja ilmaisemaan niitä. Leikinomaiset harjoitukset auttavat lasta tunnistamaan esimerkiksi jännityksen, ilon ja rentoutumisen tunnetiloja. Lapselle varmistuu sekä taito että tarve ilmaista tunteensa ja ajatuksensa muille. Sen jälkeen lapsen on helpompi pyrkiä vuorovaikutukseen toisten ihmisten kanssa. Esittämisen välineiksi alkuopetuksessa sopivat esimerkiksi nuket, keppinuket, naamiot ym.

Lukeminen ja kirjoittaminen

Perustavoitteena on se, että alkuopetuksen aikana oppilas oppii lukemaan ja kirjoittamaan. Molemmat taidot kehittyvät ahkeralla, jokapäiväisellä harjoittelulla opettajan valitseman menetelmän mukaan. Oppilas huomaa voivansa nauttia lukemisesta ja löytävänsä tietoa lukemalla.

Aloittelevalla lukijalla korostuu kaksi näkökulmaa: mekaaninen eli tekninen lukutaito sekä ymmärtävä lukeminen. Luetun ymmärtämistä voidaan vahvistaa esimerkiksi:

- ennakoivilla toimilla (sanaston opettaminen etukäteen, taustatietojen rikastuttaminen, liittämällä luettava lapsen kokemusmaailmaan)
- lukemista edeltävillä toimilla (keskustelu, ennakoiminen, tekstin esikatselu)
- lukijan ja tekstin ohjaaminen vuorovaikutukseen lukemisen aikana (sisällön kuvittelu, draama, kysymykset)
- lukemisen jälkeiset toimet (keskustelu, kysymykset, palaute lukijalle)

Kirjoittamaan oppiminen tapahtuu prosessina samoin kuin lukeminen. Kirjoitustaidon alkeiden ja lukemisen oppiminen liittyvät läheisesti toisiinsa. Oppilaalle luodaan runsaasti erilaisia mahdollisuuksia kehittää luku- ja kirjoitustaitoaan. Oppilaan kokonaisilmaisuus kehittyy vapaissa, omista tarinoissa. Tällöin päähuomio on sisällössä ja luomisen ilossa.

Alkuopetuksessa harjoitellaan kirjainmuotojen piirtämistä niin, että kirjoittamisen rytmi löytyy. Kirjaimina käytetään aluksi isoja ja pieniä tekstauskirjaimia sekä myöhemmin tyyppikirjaimia. Kirjainten yhdistämistä harjoitellaan sekä kiinnitetään huomiota oikeaan kynäotteeseen ja oikeaan kirjoitusasentoon.

Oikeinkirjoituksen onnistumisen edellytys on kuullun sanan oikea tavuerottelu. Oppilas oppii vähitellen omaa tekstiä kirjoittaessaan ottamaan huomioon kirjoitetun kielen sopimuksia ja sääntöjä. Erityisiä solmukohtia kirjoitusta opetettaessa ovat muun muassa

- pitkä vokaali ja diftongi
- geminaatta
- sanaväli
- sanan jakaminen eri riveille
- äng-äänne
- yhdyssanat
- iso alkukirjain tutuissa nimissä ja lauseiden alussa
- lauseiden lopetusmerkit

Kirjallisuus

Kirjallisuus sisältää satuja, runoja, kertomuksia, sarjakuvia ja tietokirjoja. Videot, elokuvat, kuunnelmat tai teatterikäynnit laajentavat sen tarkastelua ja ymmärtämistä. Kirjat virittävät ilmaisemaan ja käsittelemään omia ja toisten tunteita sekä toimivat hyvänä lähtökohdana erilaisissa näytelmissä ja esityksissä. Kirjojen lukeminen ja niiden käsitteleminen antaa tietoa itsestä ja ympäröivästä maailmasta ja ohjaa lasta oman tekstin tuottamiseen. Opettaja lukee mahdollisuuksien mukaan päivittäin valitsemaansa kirjaa ääneen. Lukuhetkistä syntyvistä ajatuksista on hyvä keskustella yhdessä. Opettaja on lukevan aikuisen malli.

Kirjojen tulee olla lasta lähellä ja helposti saatavilla. Silloin oppilas kiinnostuu niistä aluksi katsomalla kuvia ja myöhemmin itse lukemalla. Luokkakirjasto on osoitus siitä, että kirjoja arvostetaan. Yhdessä harjoitellaan luokan, koulun ja yleisen kirjaston käyttöä. Kirjallisuuden pariin oppilaita voi houkutella lukuvinkkauksen, teemaviikkojen, kirjastovierailujen ja kirjailijavierailujen avulla.

Keskeiset tavoitteet alkuopetuksessa

Ensimmäisen luokan tavoitteet

- Oppilas kuuntelee keskittyen ja eläytyen.
- Oppilas osaa kertoa omista asioistaan ja kokemuksistaan toisille sekä toimia toisten kuuntelijana.
- Oppilas lukee lyhyitä sanoja ja lauseita. Hän on kiinnostunut kirjoista ja lukee vähitellen pieniä tarinoita.
- Oppilas alkaa hahmottaa sanojen tavurakennetta ja osaa yhdistää kirjaimen sitä vastaavaan äänteeseen.
- Oppilas osaa luetella kirjaimet aakkosjärjestyksessä.
- Oppilas tuottaa oikein pienet ja isot tekstauskirjaimet.
- Oppilas kirjoittaa helppoja sanoja melko virheettömästi.
- Oppilas kirjoittaa omia lauseita päähuomion ollessa sisällössä ja luomisen ilossa.
- Oppilas osallistuu ilmaisuharjoituksiin omien persoonallisten kykyjensä mukaan.

Toisen luokan tavoitteet

- Oppilas kuuntelee keskittyen ja eläytyen.
- Oppilas osallistuu keskusteluun pienessä ryhmässä ja reagoi siihen kysymyksillä, mielipiteillä ja ajatuksilla.
- Oppilas lukee mekaanisesti melko sujuvasti ja pystyy keskittymään lukemisen ymmärtämiseen.
- Oppilas lukee ikäkaudelle tarkoitettuja tekstejä ja kirjoja.
- Oppilas pystyy jakamaan sanan tavuihin.
- Oppilas osaa soveltaa aakkosjärjestystä pienissä tehtävissä.
- Oppilas tuottaa oikein käsialakirjaimia ja alkaa sitoa niitä toisiinsa.
- Oppilas kirjoittaa pitkähköjä sanoja melko virheettömästi.
- Oppilas kirjoittaa pieniä tarinoita ottaen huomioon vähitellen lausejaon, isot alkukirjaimet ja pisteet.
- Oppilaalla on oma rooli ilmaisuharjoituksissa.

Keskeiset sisällöt alkuopetuksessa

Ensimmäisen luokan sisällöt

- Suullisia harjoituksia luonteivissa puhetilanteissa ja leikeissä.
- Keskittyvän kuuntelun harjoituksia.
- Runojen ja lorujen harjoittamista ulkoa.
- Kielellisen tietoisuuden harjoittamista.
- Äänne-kirjain-vastaavuuden runsasta harjoittelua.
- Lukemisen ja kirjoittamisen monipuolista päivittäistä harjoittelua.
- Ääneen lukemista.
- Tekstin ymmärtämisen strategioihin tutustumista.
- Isojen ja pienten tekstauskirjainten harjoittelua.
- Oikea kynäote ja kirjoitusasento.
- Oikeinkirjoitusharjoituksia. Merkityksellisten sanojen purkamista tavuiksi, äänneiksi ja kirjaimiksi. Vastaavasti sanojen kokoamista kirjaimista sanoiksi.
- Monipuolista kirjallisuuteen tutustumista, opettajan luentaa kuunnellen, kuvia katsellen ja vähitellen itse lukien.

Toisen luokan sisällöt

- Monipuolisia ilmaisutaidon harjoituksia draaman ja leikkien avulla.
- Keskittyvän, tarkan ja päättelevän kuuntelun harjoittelua.
- Runojen ja lorujen harjoittamista ulkoa.
- Kielellisen tietoisuuden harjoittamista.
- Ääneen lukemisesta äännettömään lukemiseen.
- Tekstin ymmärtämisen strategioihin tutustumista ja totuttautumista.
- Käsilakirjainten harjoittelua ja vähitellen kirjoittamista käsilakirjaimilla.
- Oikeinkirjoitusharjoituksia. Lausetietoisuuden harjoittelua; tietoista ison alkukirjaimen, sanavälien ja pisteen harjoittelua.
- Kirjaston käytön harjoituksia mieluisan ja itselle sopivan luettavan löytämiseksi.

Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta 2. vuosiluokan päättyessä

(Opetushallituksen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet vuosiluokille 1-2, 63/011/203 /19.12.2002)

Puhuminen ja kuunteleminen

Oppilas

- osaa toimia tarkoituksenmukaisesti arkipäivän puhetilanteissa, seuraa opettajan ja muiden oppilaiden kerrontaa ja keskustelua ja pyrkii puhujana vastavuoroisuuteen; keskustelussa hän reagoi kuulemaansa ajatuksillaan ja mielipiteillään sekä kysymyksillä
- on tottunut ilmaisemaan itseään suullisesti; hän osaa kertoa pienelle ryhmälle havainnoistaan ja kokemuksistaan niin, että kuulijat pystyvät seuraamaan kerrontaa; hän osallistuu luokkansa ilmaisuharjoituksiin.

Lukeminen ja kirjoittaminen

Oppilas

- pystyy tekemään ikäkaudelleen ominaisia havaintoja kielen merkityksestä ja muodosta; hän rohkaistuu erittelemään sanojen tavu- ja äännerakennetta, riimittelemään ja pohtimaan sanojen merkityksiä ja muotoja; hän osaa luetella kirjaimet aakkosjärjestyksessä ja osaa käyttää aakkosjärjestystä
- on edennyt alkavan lukemisen vaiheesta perustekniikan vahvistumisen vaiheeseen, jolloin lukemisen sujuvuus ja nopeus kehittyvät; lukeminen on melko sujuvaa; hän tunnistaa tutut sanat ilman kirjain kirjaimelta, tavu tavulta etenemistä, hän osaa kuitenkin käyttää tätä tekniikkaa hyväkseen oudon sanan lukemisessa; häneltä sujuu tälle ikäkaudelle tarkoitettujen tekstien lukeminen
- on kehittynyt luetun ymmärtämisen taidoissa päätelmien tekemiseen; hän on alkanut jo tarkkailla lukiessaan, ymmärtääkö hän lukemaansa ja tietää, että ymmärtämisen apuna voi käyttää yleistietoa sekä erilaisia kokemuksia ja tietoa kielestä
- haluaa ilmaista itseään myös kirjallisesti, on kokeillut kirjoittaa eri tarkoituksiin ja osaa myös käyttää mielikuvitusta kirjoittaessaan
- kehittää kirjoittamistaitojaan; käsin kirjoittaminen on vakiintumassa ja oppilas osaa jo sitoa kirjaimia toisiinsa; hän osaa tuottaa omaa tekstiä myös tietokoneella: helppojen ja tuttujen sanojen oikeinkirjoitus on jo lähes virheetöntä, ja oppilas alkaa käyttää lauseissa lopetusmerkkejä ja lauseen alussa isoa kirjainta.

Kirjallisuus

Oppilas

- etsii itselleen sopivaa ja mieluista luettavaa; hän käyttää lukutaitoaan viihtymiseen ja joskus myös löytääkseen tietoa
- on lukenut ainakin muutamia, lukutaitoaan vastaavia lastenkirjoja, ja hänen media-lukutaitonsa riittää ikäkaudelle suunniteltujen ohjelmien ja aineistojen seuraamiseen ja käyttämiseen ja niiden edellyttämään vastavuoroisuuteen.

Oppilaan äidinkielen taitojen minimitaso 1. vuosiluokan päättyessä

Puhuminen ja kuunteleminen

Oppilas

- keskittyy kuuntelemaan
- osaa ilmaista asiansa ymmärrettävästi

Lukeminen ja kirjoittaminen

Oppilas

- tuntee kirjaimet, osaa lukea lyhyitä sanoja, oppilaalla on auttava mekaaninen lukutaito
- osaa kirjoittaa sanelun mukaan helppoja sanoja oikein (su-ri-na, kou-lu, pu-he-lin)

Kirjallisuus

- Oppilas osaa erottaa kuulemastaan erityyppiset tekstit (sadut, tositarinat)

Oppilaan äidinkielen taitojen minimitaso 2. vuosiluokan päättyessä

Puhuminen ja kuunteleminen

Oppilas

- keskittyy ja eläytyy kuuntelemaan
- osaa kertoa kokemuksesta, kuvasta tms. parille, ryhmälle tai luokan edessä
- osaa ilmaista ajatuksensa ja asiansa
- osallistuu toisinaan keskusteluun

Lukeminen ja kirjoittaminen

- Oppilaalla on riittävä mekaaninen ja kehittymässä oleva ymmärtävä lukutaito (esim. Allu-testi)

Oppilas

- osaa lukea lyhyen tarinan ja vastata joihinkin sisältöä koskeviin kysymyksiin
- osaa tuottaa luettavaa kirjoitusta ja kirjoittaa helppoja sanoja oikein
- osaa hahmottaa sanoja ja lauseita
- osaa kirjoittaa kuvasta
- osaa suunnitella ja kirjoittaa pienen tarinan, lyhyen viestin tai mielipiteen
- tietää, että lause alkaa isolla kirjaimella

Kirjallisuus

Oppilas

- osaa lainata kirjan kirjastosta
- kykenee kuuntelemaan opettajan luentaa ja hahmottamaan tekstistä päähenkilön, tapahtumapaikan ja -ajan
- on tutustunut erityyppisiin teksteihin (sadut, sarjakirjat, tietokirjat, tavutetut ja isotekstiset kirjat)

Oppiaineksen jako vuosiluokittain:

Vuosiluokat 3-6

Kielen tehtävät ja rakenne

Tavoitteet:

- Oppilas kasvattaa kiinnostustaan kielen toimintaan; hän oppii ymmärtämään kieliopillisen kuvauksen perusteita.

3. vuosiluokka

- * erisnimet, yleisnimet
- * yhdyssanat
- * lauseiden tunnistaminen ja tuottaminen:
 - *iso alkukirjain, loppuvälimerkit, vuorosanaviiva*
- * sanaluokkiin tutustuminen:
 - substantiivi: yks. –mon.*
 - adjektiivi: vertailumuodot*
 - verbi*

4. vuosiluokka

- * verbin persoonamuodot
- * sanaluokat
- * lausetajun kehittäminen
 - *pää- ja sivulause*
 - *pilkun käyttö yksinkertaisissa tapauksissa*
 - *lainausmerkit*

5. vuosiluokka

- * verbin aikamuodot
- * sanaluokat
- * nominien taipuminen
 - *nominatiivi, genetiivi, partitiivi*
- * lauseenjäsenet:
 - *subjekti, predikaatti, objekti*
- * kappalejako

6. vuosiluokka:

- * lauseenjäsenet:
 - *subjekti, predikaatti ja objekti*
- * lause- ja virketajun syventäminen
- * oikeinkirjoituksen perusasioiden vakiinnuttaminen
- * sanaluokat
- * paikallissijat, translatiivi, essiivi

Vuorovaikutustaidot

Tavoitteet:

- * Oppilas oppii erilaisissa viestintätilanteissa aktiivisen kuuntelijan ja viestijän taitoja.
- * Oppilas rohkaistuu osallistumaan keskusteluihin ja pyrkii ottamaan vastaanottajan huomioon omassa viestinnässään.

3. vuosiluokka

- * viestintärohkeuden ja viestintähalun ylläpitäminen
- * toisen huomioonottavan kuuntelemisen harjoittelu
- * kertomisen ja selostamisen harjoittelu

4. vuosiluokka

- * omien ajatusten esittäminen ja mielipiteiden perustelevuus
- * vastaanottajan huomioon ottaminen viestinnässä

5. vuosiluokka

- * keskustelutaitojen kehittäminen
- * viestintätilanteen ja välineen huomioon ottaminen
- * oman kerronnan ja ilmaisun rikastuttaminen (*sanaton viestintä*)

6.vuosiluokka

- * viestintärohkeuden ja -varmuuden vahvistaminen
- * monipuolisten ilmaisutapojen kehittäminen

Tiedonhankintataidot

Tavoitteet:

- * Oppilas opettelee etsimään tietoa erityyppisistä, ikäkaudelleen sopivista lähteistä

3. vuosiluokka

- * aakkostamisen harjoittaminen
- * kirjaston perusluokitteluun tutustuminen

4. vuosiluokka

- * monipuolisten tietokirjojen käytön harjoittaminen
- * kirjaston käytön monipuolistaminen

5. vuosiluokka

- * tiedon hakeminen tietoverkosta, vaiheiden harjoittaminen ohjatusti
- * kirjallisen ja suullisen esityksen tuottaminen ohjatusti
- * monipuolisten tietotekstien harjoittaminen

6. vuosiluokka

- * tietoverkon suunnitelmallinen hyödyntäminen tiedonhaussa
- * lähdekritiikin herättäminen
- * yksinkertaisten käyttäminen

Tekstin ymmärtäminen

Tavoitteet:

- * Oppilas oppii lukemaan sujuvasti erilaisia tekstejä ja tekemään niistä päätelmiä.
- * Oppilas tutustuu erilaisiin lukutapoihin ja harjaantuu käyttämään luetun ymmärtämistä parantavia strategioita

3.vuosiluokka

- * ajatuskartan (*miellekartan/ käsitekartan*) laatimisen harjoittelu
- * ennakoivan lukemisen harjoittelu (*sisällön ja rakenteen* ennustaminen)
- * mediatekstin tulkitseminen ja tuottaminen (esim. *sarjakuva*)

4. vuosiluokka

- * päätelmien tekeminen
- * luetun ja kuullun arvioiminen
- * mediatekstin tulkitseminen ja tuottaminen (esim. *animaatio*)
- * käsitekartan käyttämisen harjoittelu

5. vuosiluokka

- * tekstin pääasioiden erottaminen yksityiskohdista
- * tekstin tiivistäminen
- * mediatekstin tulkitseminen ja tuottaminen (esim. *mainos*)

6. vuosiluokka

- * monipuolisten lukutapojen harjoittelu
- * luetun ohjattu analysoiminen ja lukukokemuksen jakaminen
- * mediatekstin tulkitseminen ja tuottaminen (esim. *elokuva*)

Puhe-esitysten ja kirjoitusten laatiminen

Tavoitteet:

- * Oppilas oppii kirjoittamaan sujuvasti käsin
- * Oppilas rohkenee ja osaa rakentaa erilaisia tekstejä sekä suullisesti että kirjallisesti
- * Oppilas kehittää taitojaan ilmaista itseään ja tottuu arvioimaan omaa ilmaisuaan

3. vuosiluokka

- * oman tekstin suunnittelun harjoittaminen
- * yleiskielen käytön vahvistaminen
- * selkeän käsialan harjoittaminen
- * oikeinkirjoituksen perusasioiden harjoittaminen
- * tutun asian selostaminen

4. vuosiluokka

- * oman tekstin muokkaaminen ja viimeisteleminen palautteen pohjalta
- * äänenkäytön harjoittaminen erilaisissa puhetilanteissa
- * mielipiteiden ilmaiseminen perustelemalla

5. vuosiluokka

- * tekstin otsikoiminen ja kappalejaon harjoittaminen
- * puhe-esityksen valmistaminen (*tukisanalistan* käyttäminen)
- * kontaktin ottaminen yleisöön puhetilanteissa
- * tekstin tuottaminen tekstinkäsittelyohjelmalla

6. vuosiluokka

- * omien tekstien ja työskentelyn tavoitteiden määrittäminen
- * tekstintekoprosessin vakiinnuttaminen
- * oman puhe-esityksen havainnollistaminen

Kirjallisuus

Tavoitteet:

- * Oppilas lukee paljon ja monipuolisesti lasten- ja nuortenkirjallisuutta
- * Oppilas oppii valitsemaan itselleen kiinnostavaa ja sopivaa luettavaa
- * Oppilaan myönteinen asenne lukemiseen säilyy

3. vuosiluokka

- * erilaisten tekstien runsas lukeminen
- * luokan yhteisten ja valinnaisten kokonaisteosten lukeminen
- * kirjallisuuden lajeihin tutustuminen (esim. *sadut ja kertomukset, lorut ja runot*)
- * kirjallisuuden käsitteisiin tutustuminen (esim. *juoni, henkilöt*)

4. vuosiluokka

- * erilaisten tekstien runsas lukeminen
- * luokan yhteisten ja valinnaisten kokonaisteosten lukeminen
- * kirjallisuuden lajeihin tutustuminen (esim. *seikkailukirjat, pohjoismaiset sadut ja tarinat*)
- * kirjallisuuden käsitteisiin tutustuminen (esim. *tapahtumat, aika, paikka*)

5. vuosiluokka

- * erilaisten tekstien runsas lukeminen
- * luokan yhteisten ja valinnaisten kokonaisteosten lukeminen
- * kirjallisuuden lajeihin tutustuminen (*historialliset lasten- ja nuortenkirjat*)
- * kirjallisuuden käsitteisiin tutustuminen (esim. *teema, sanoma*)
- * elokuvan, teatterin ja median rakentamaan fiktion tutustuminen

6. vuosiluokka

- * erilaisten tekstien runsas lukeminen
- * luokan yhteisten ja valinnaisten kokonaisteosten lukeminen
- * kirjallisuuden lajeihin tutustuminen (esim. tutustuminen (esim. *nuortenkirjat*))
- * kirjallisuuden käsitteiden syventäminen

Äidinkielen ja kirjallisuuden arviointi vuosiluokilla 3 – 6

- * perustuu tavoitteiden saavuttamiseen
- * kohdistuu eri osa-alueiden vuosiluokittaisiin sisältöihin
- * pohjautuu suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin ja jatkuvaan työskentelyn havainnointiin
- * koostuu opettajan arvioinnista ja oppilaan itsearvioinnista

Äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7- 9

7. luokka

Vuorovaikutustaidot

Tavoite

Oppilas haluaa kehittää viestintävalmiuttaan ja rakentaa vuorovaikutusta eri tilanteissa.

Sisällöt

- vahvistetaan ja varmistetaan viestintätaitoja keskustelu- ja esiintymisharjoituksin
- harjoitellaan ryhmäviestintätaitoja (esimerkiksi erityyppisissä tilanteissa ja ympäristöissä)

Tiedonhankintataidot

Tavoite

Oppilas oppii suunnittelemaan tiedonhankintaansa.

Sisällöt

- suunnitellaan ja toteutetaan tiedonhankintaa kirjaston merkitystä korostaen ja kehittämällä yhteistyötä kirjaston kanssa
- harjoitellaan yksinkertaisten lähdemerkintöjen löytämistä ja tekemistä

Aktiivinen ja kriittinen kuunteleminen ja lukeminen

Tavoite

Oppilas harjaantuu tulkitsevaksi ja arvioivaksi kuuntelijaksi ja lukijaksi.

Sisällöt

- harjoitellaan aktiivista kuuntelemista erilaisissa ympäristöissä
- harjoitellaan aktiivista, monipuolista ja kriittistä lukemista edelleen korostaen kirjaston merkitystä
- tarkastellaan luettua tekstiä ja keskustellaan lukukokemuksista huomaavaisesti toisten kanssa

Tekstitieto

Tavoite

Oppilas kehittää tekstilajien tuntemustaan.

Sisältö

- tunnistetaan medioista ja kirjallisuudesta asia- ja kaunokirjallisia tekstilajeja esim. uutiset, tietotekstit, runot, näytelmät ja suorasanaiset tekstit ja pyritään seuraamaan tekstien pohjalta tuotettuja taideteoksia

Puhe-esitysten ja kirjoitelmien laatiminen

Tavoite

Oppilas harjaantuu toimimaan tavoitteellisesti puhujana ja kirjoittajana.

Sisällöt

- vahvistetaan ilmaisurohkeutta harjoituksin ja esityksin luokassa ja koulun ja ympäristön tilaisuuksissa
- suunnitellaan ja pidetään puhe-esityksiä, suunnitellaan teksti ja harjoitellaan eri tapoja jäsenellä tekstiä mieltien tilanteet, joita varten tuotokset valmistellaan
- vahvistetaan käsialakirjoitusta

- kirjoitetaan erilaisia tekstejä (esimerkiksi kertomus, kuvaus, runo, satu, tarina, uutinen ja tiedote)

Yleiskielen käyttö

Tavoite

Oppilas oppii yleiskielen käytön perusteita.

Sisällöt

- tarkastellaan yleis- ja puhekielen käytön eroja eri medioista
- kerrataan ja syvennetään kirjoitetun kielen perussääntöjä (iso ja pieni alkukirjain, yhdyssanat ja välimerkkien käyttö)

Yleissivistävä kielitieto

Tavoite

Oppilas harjaantuu tarkastelemaan suomen kielen rakenteellisia ominaisuuksia ja kertaa kirjoitetun kielen perussääntöjä.

Sisällöt

- syvennetään sanaluokkien tarkastelua
- opitaan virke ja lause, pää- ja sivulauseet sekä lausetyypit
- opetellaan sijamuodot
- kerrataan verbin persoona- ja aikamuodot
- perehdytään keskeisiin lauseenjäseniin (predikaatti, subjekti ja objekti)

Kirjallisuustieto

Tavoite

Oppilaan lukuharrastus monipuolistuu ja hän oppii erittelemään kaunokirjallisia tekstejä keskeisten käsitteiden avulla.

Sisällöt

- luetaan yhteisesti sovittuja ja omavalintaisia kokonaisteoksia
- eritellään fiktiivisiä tekstejä
- tarkastellaan kirjallisuuden päälajeja (epiikka, lyriikka, draama)
- tutustutaan joihinkin kaunokirjallisuuden alalajeihin
- yhteistyö kirjaston kanssa korostuu

Suhde yhteisön kulttuuriin

Tavoite

Oppilas harjaantuu seuraamaan omia viestintä- ja mediankäyttötottumuksiaan sekä tulkitsemaan ja tuottamaan fiktiivisiä tekstejä.

Sisällöt

- tarkastellaan omia sekä oman lähiympäristön luku-, viestintä- ja mediankäyttötottumuksia
- tulkitaan ja tuotetaan fiktiivisiä tekstejä
- harjoitellaan käyttämään tekstinkäsittelyohjelmaa tekstin tuottamiseen ja tulostamiseen; itse tuotettua tekstiä korjataan, muotoillaan, siirretään tai kopioidaan paikasta toiseen asiakirjan sisällä ja asiakirjasta toiseen
- tekstinkäsittelyohjelman avulla voidaan pitää päiväkirjaa, kirjoittaa runoja, satuja, kirjeitä, kutsuja, esitteitä, mainoksia tai vaikkapa harjoitella pieniä tutkielmia

- tiedonhankinnassa käytetään tarvittaessa apuna internetin suomia mahdollisuuksia, vaikkapa eri tekstityyppisiin tutustumisen yhteydessä
- tutustutaan nettikettiin ja tutkitaan internetin turvallisuuskysymyksiä.

8. luokka

Vuorovaikutustaidot

Tavoite

Oppilas osaa kuunnella toisia puhujia, arvostaa heitä ja heidän erilaisia mielipiteitään. Hän kykenee rakentavasti osallistumaan keskusteluun ja esittämään perustellusti omia näkemyksiään.

Sisällöt

- syvennetään keskustelu-, kuuntelu- ja väittelytaitoja tilanteisia harjoituksia käyttäen
- harjoitellaan perustellun mielipiteen ilmaisemista eri viestintäympäristöissä mahdollisesti tuottaen paikallisiin tiedotuskanaviin materiaalia ja tutustuen niiden toimintaan

Tiedonhankintataidot

Tavoite

Oppilas oppii kriittisesti valikoimaan ja ryhmittelemään tietoa ja rakentamaan aineistosta oman esityksensä.

Sisällöt

- tutkitaan lähteiden luotettavuutta ja etsitään keinoja todeta se
- valitaan tietoinesta kaikista tarjolla olevista lähteistä aloittaen lähimahdollisuuksista
- valmistellaan esitelmä ja tiedotetaan siitä monipuolisesti

Aktiivinen ja kriittinen kuunteleminen ja lukeminen

Tavoite

Oppilaan taito tunnistaa erilaisia tekstilajeja kehittyä. Oppilas oppii arvioimaan lukemaansa ja kuulemaansa.

Sisällöt

- harjoitellaan arvioivaa ja päättelevää kuuntelemista vaihtelevin materiaalein
- opetellaan analysoimaan erilaisia tekstejä ja etsitään niihin sisältyviä kannanottoja, arvoja ja asenteita suhteuttaen niitä omaan todellisuuteen
- tarkastellaan kriittisesti mainoksia ja mediatuotteita, kuvia ja tekstejä
- arvioidaan verkkotekstejä tarkkaillen samalla niiden käyttötarkoitusta ja sen vaikutusta

Tekstitieto

Tavoite

Oppilas oppii tunnistamaan vaikuttavan tekstin piirteitä.

Sisällöt

- analysoidaan ohjaavia ja kantaaottavia tekstejä
- tarkastellaan lauserakenteita ja sanavalintoja tekstin merkityksen muokkaajina
- harjoitellaan kriittisyyttä mediamaailmassa
- internetin avulla opitaan etsimään ja valikoimaan lähes loputonta määrää tietoa ja tallentamaan sieltä vain sitä, mitä tarvitaan; pitämään yhteyttä ja keskustelemaan

samanaikaisesti netissä olevien kanssa; käyttämään erilaisia palveluja (pankkien maksupalvelut, loppujen tilaus, kaupat, ilmoittautumiset yms.)

• sähköpostin avulla voidaan lähettää sekä vastaanottaa kirjeitä, jotka voivat sisältää tekstin lisäksi kuvia, musiikkia, yms. liitteitä

Puhe-esitysten ja kirjoitelmien laatiminen

Tavoite

Oppilas rohkaistuu ilmaisemaan ja perustelemaan näkemyksiään sekä suullisesti että kirjallisesti.

Sisällöt

- suunnitellaan ja pidetään suullinen esitys tai vaikuttamaan pyrkivä puheenvuoro
- tarkastellaan monipuolisesti tekstien sisältöä, kieltä ja muotoa
- tuotetaan erilaisia tekstejä (esimerkiksi mielipidekirjoitus, arvostelu, fantasiakertomus, kuvaruno ja novelli)

Yleiskielen käyttö

Tavoite

Oppilas harjaantuu käyttämään kieltä tarkoituksenmukaisesti eri tilanteissa.

Sisällöt

- harjoitellaan kohteliasta, tilanteenmukaista kielenkäyttöä
- vahvistetaan lause- ja virketajua ja syvennetään oikeinkirjoitusta

Yleissivistävä kielitieto

Tavoite

Oppilas hahmottaa lauseen kokonaisrakenteen, persoona- ja nominaalimuotoisen verbin eron ja tapaluokkien käytön merkityksen.

Sisällöt

- käsitellään kaikki lauseenjäsenet
- opitaan modukset ja niiden käyttö
- opitaan persoona- ja nominaalimuotoisen verbin ero

Kirjallisuustieto

Tavoite

Oppilas kehittää taitoaan tulkita erilaisia tekstejä ja syventää tekstilajien tuntemustaan.

Sisällöt

- luetaan yhteisesti sovittuja ja omavalintaisia kokonaisteoksia ja eritellään niitä kirjallisuusanalyysin käsitteistöä hyödyntäen
- syvennetään kaunokirjallisuuden lajeihin tutustumista
- tutustutaan tekstien tyylieroihin

Suhde yhteisön kulttuuriin

Tavoite

Oppilas harjaantuu arvioimaan omia mediankäyttötottumuksiaan ja tarkastelemaan eri viestimiä vaikuttajina ja mielikuvien tuottajina.

Sisällöt

- arvioidaan ja tarkastellaan kriittisesti omien luku-, viestintä- ja mediankäyttötaitojen kehittymistä ja paikallisten ja alueellisten olojen vaikutusta kehittymiseen
- kuvataan omia elämyksiä ja näkemyksiä fiktioiden avulla

9. luokka

Vuorovaikutustaidot

Tavoite

Oppilas pyrkii luomaan vuorovaikutukselle myönteistä ilmapiiriä. Hänen vuorovaikutustaitonsa kehittyvät erilaisissa esiintymis- ja ryhmäviestintätilanteissa.

Sisällöt

- kasvatetaan viestintärohkeutta ja vahvistetaan tilanteen mukaista vuorovaikutusta erilaisissa ryhmäviestintätilanteissa
- tarkastellaan ja arvioidaan omia vuorovaikutustaitoja, annetaan ja vastaanotetaan rakentavaa palautetta niin oppitunneilla tehtävissä harjoituksissa kuin osallistumalla myös oikeisiin tilanteisiin koulun ulkopuolella

Tiedonhankintataidot

Tavoite

Oppilas kykenee käyttämään monipuolisesti eri tiedonlähteitä ja viittaamaan käyttämiinsä lähteisiin.

Sisällöt

- tehdään referaatti
- kirjoitetaan aineistopohjainen aine aiheena esim. paikallisperinne ja sen muutokset
- tietotekniikkaa apuna käyttäen laaditaan laajahko tutkielma; opetellaan löytämään ja käyttämään luotettavia lähteitä ja kirjoittamaan niiden lähdemerkinnät; harjoitellaan taulukoiden ja kuvien liittämistä joko tekstiin tai liitteinä; opetellaan asiakirjojen asettelua

Aktiivinen ja kriittinen kuunteleminen ja lukeminen

Tavoite

Oppilas harjaantuu tarkastelemaan tekstejä eri näkökulmista.

Sisällöt

- harjoitellaan kokonaisvaltaista ja ymmärtävää kuuntelemista esim. järjestämällä paneeleita
- tarkastellaan tekstejä eri näkökulmista
- annetaan rakentavaa palautetta toisten teksteistä
- rohkaistutaan ottamaan vastaan toisten antamaa rakentavaa palautetta

Tekstitieto

Tavoite

Oppilas harjaantuu tarkastelemaan tekstejä sekä rakenteellisina että merkityksellisinä kokonaisuuksina ja tunnistaa kulttuurissa keskeisiä tekstilajeja.

Sisällöt

- tarkastellaan asia- ja kaunokirjallisten tekstien tyylikeinoja

- analysoidaan tekstien rakenteita ja merkityksiä sekä kirjallisuuden vaikutusta maailmassa

Puhe-esitysten ja kirjoitelmien laatiminen

Tavoite

Oppilas harjaantuu suunnittelemaan ja rakentamaan asiatekstiä ja omaa suullista ilmaisuaan.

Sisällöt

- pidetään aiheeltaan laajahko ja suunnitelmallinen esitelmä tai vaikuttamaan pyrkivä puhe
- kirjoitetaan tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti (esimerkiksi essee ja aineistoaine)

Yleiskielen käyttö

Tavoite

Oppilas soveltaa teksteihinsä tietoaan puhe- ja kirjakielen eroista, kohteliaan ilmaisun keinoista ja kielenhuollon käytänteistä.

Sisällöt

- syvennetään ja pohditaan kielenhuollon perusasioita
- tarkastellaan kielen tilanteenmukaista, sosiaalista ja maantieteellistä vaihtelua sekä yleiskielen käyttöä oman alueen erityispiirteistä lähtien

Yleissivistävä kielitieto

Tavoite

Oppilas syventää kielitiedon tuntemustaan ja kertaa kielenhuollon perusteita.

Sisällöt

- opitaan nominaalimuotoisten verbien käyttö lauseenvastikkeissa
- kerrataan ydinkielioppi
- käsitellään suomen kielen ominaispiirteet
- tarkastellaan sanastoa ja nimistöä aineistona ensisijaisesti oma kotiseutu
- luodaan katsaus suomen kielen kehitykseen ja asemaan sekä muutoksiin
- tutustutaan suomen sukukieliin
- tehdään havaintoja suomen kielen vaihtelusta (murre, slangi)

Kirjallisuustieto

Tavoite

Oppilas ymmärtää kirjallisuuden yleissivistävän merkityksen, tuntee Suomen kirjallisuuden vaihteita sekä uutta ja vanhaa kansanperinnettä.

Sisällöt

- luetaan, analysoidaan ja arvioidaan yhteisesti valittuja ja omavalintaisia kokonaisteoksia
- tutustutaan Kalevalaan, uuteen ja vanhaan kansanperinteeseen sekä Suomen kirjallisuuden päävaiheisiin
- tutustutaan sekä kotimaisen että ulkomaisen kaunokirjallisuuden eri lajeja edustaviin tekstinäytteisiin
- perehdytään tekstien tyylilliseen pääjakoon tarkastelemalla romanttisten, realististen ja modernien tekstien piirteitä niin sisällöllisesti kuin rakenteellisesti
- tutustutaan lähiseutujen kirjailijoihin ja heidän teksteihinsä
- osallistutaan mahdollisuuksien mukaan alan projekteihin

Suhde yhteisön kulttuuriin

Tavoite

Oppilas kykenee hahmottamaan median luoman kuvan todellisuudesta ja käsittää median mahdin maailmankuvan muokkaajana ja valintojen ohjaajana. Hänen suhteensa kulttuuriin syvenee ja hän kiinnostuu eettisen tietoisuutensa vahvistamisesta esteettisten elämysten avulla.

Sisällöt

- eritellään ja vertaillaan teatteri-, elokuva- ja lukukokemuksia
- analysoidaan ja tarkastellaan kaunokirjallisia ja mediatekstejä näkemysten kehittäjinä

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8

1. Kieli ja teksti

Oppilas

- on saavuttanut riittävän sujuvan lukutaidon pitkien tekstien ja kokonaisten kirjojen lukemiseen. Hän lukee ja ymmärtää erilaisia tekstejä – myös mediatekstejä – tarkoituksenmukaista lukemisstrategiaa käyttäen.
- osaa kuvailla itseään lukijana. Hän osaa esitellä mielikirjojaan ja kirjailijoitaan sekä perustella omia kirjavalintojaan. Hän osoittaa kiinnostusta laajentaa tietämystään kirjallisuudesta ja kirjailijoista.
- on lukenut sekä kotimaisesta että ulkomaisesta kaunokirjallisuudesta kokonaisia teoksia ja katkelmia: runoja, satuja, kertomuksia, novelleja, romaaneja, näytelmiä ja sarjakuvia sekä tuntee myös vanhaa ja uutta kansanperinnettä.
- tuntee kirjallisuuden pääalajit sekä joitakin kotimaisen kirjallisuuden klassikkoja, jotka edustavat eri aikakausia ja tyyliä.
- on tutustunut teatteriin ja elokuvaan.
- pystyy tarkastelemaan fiktiivisen tekstin sisältöä ja muotoa: tekemään huomioita kertomuksen juonesta, henkilöiden, ajan ja ympäristön kuvauksesta sekä pohtimaan kertojaa, kertomuksen rakennetta, kieltä, ilmaisutapaa, teemoja ja keskeisiä ajatuksia. Oppilas osaa tekstiä tarkastellessaan käyttää oppimaansa metakieltä.
- osaa luokitella sanoja, analysoida nominien ja verbien taivutusmuotoja, jäsentää prototyyppisiä suomen kielen lauseita sekä tehdä havaintoja erilaisten asiatekstien sanastosta, vaikutuskeinoista ja rakenteesta. Oppilas pystyy käyttämään oppimiaan kielitiedon käsitteitä kieltä havainnoidessaan.
- löytää itseään kiinnostavaa tieto- ja kaunokirjallisuutta. Hän osaa käyttää tiedon lähteenä kirjastoa, tieto- ja kaunokirjallisia teoksia, tietoverkkoja sekä suullisesti välitettyä tietoa. Hän pystyy hyödyntämään löytämäänsä tietoa opiskelutehtävissään ja arkielämän ongelmien ratkaisemisessa.
- osaa keskustella sekä fiktiivisten että asiatekstien kanssa: kysyä, kommentoida, perustella, väittää vastaan jne. Oppilas siis uskaltaa ja osaa ilmaista oman lukijantekstinsä, mieltä tekstin merkitystä ja vastaavuutta omiin kokemuksiinsa ja ajatuksiinsa.

2. Kieli ja viestintä

Oppilas

- haluaa ja rohkenee ilmaista itseään suullisesti sekä ryhmän jäsenenä että yksin esiintyessään. Hän pyrkii ottamaan kontaktin yleisönsä.
- osaa ottaa keskustelussa puheenvuoron, esimerkiksi esittämällä kannanoton tai kysymyksen ja antamalla lisätietoja tai perusteluja. Hän osoittaa kuuntelemisen taitoa. Hän arvostaa toisia puhujia ja heidän erilaisia mielipiteitään.
- tuntee keskeisimmät puhutun ja kirjoitetun kielimuodon erot sekä soveltaa tietämystään omassa kielenkäytössään. Hän pystyy vaihtamaan nuorison oman puhekielen tarvittaessa yleispuhekielisemmäksi.
- tuntee puheen ja kirjoitelman laadintaprosessin. Hän kokoaa esitykseensä riittävästi aineksia, jäsentelee niitä sekä tuo aineistosta esille olennaisen.
- pystyy tuottamaan tekstinsä tekstinkäsittelyohjelmalla ja muutenkin hyödyntämään työskentelyssään tietotekniikkaa ja viestintävälineitä.
- ilmaisee sanottavansa niin, että hänen keskeinen viestinsä välittyy kuulijoille. Hänen tekstinsä ajatuskulku on helposti seurattavissa.
- pystyy laatimaan erilaisia tekstejä tarkoituksen mukaan: kuvaavia, kertovia, tiedottavia, kantaottavia, pohtivia ja fiktiivisiä. Hän tuntee ja tuottaa myös erilaisia mediatekstejä, kuten uutisia, mainoksia, artikkeleja, reportaaseja, haastatteluja ja arvosteluja. Hän ymmärtää, että tekstillä on aina tekijä ja tarkoitus, jotka vaikuttavat sen sisältöön ja muotoon.
- noudattaa kirjoitetun kielen perussääntöjä lauseiden ja virkkeiden muodostuksessa sekä oikeinkirjoituksessa.
- pystyy havainnoimaan ja arvioimaan itseään puhujana ja kirjoittajana. Hän ottaa vastaan palautetta ja hyödyntää sitä omien taitojensa kehittämiseksi. Hän pystyy myös antamaan rakentavaa palautetta toisille. Oppilas pystyy työskentelemään sekä yksin että ryhmässä.

3. Kieli ja kulttuuri

Oppilas

- tuntee suomen kielen keskeisimmät ominaispiirteet ja pystyy vertailemaan suomen kieltä johonkin tuntemaansa vieraaseen kieleen. Hänellä on jonkinlainen käsitys kielisukulaisuudesta ja suomen sukukielistä.
- ymmärtää, että suomen kieli vaihtelee tilanteen, käyttäjän ja alueen mukaan. Hän osoittaa suvaitsevaisuutta kielellistä vaihtelua ja erilaisia kielenpuhujia kohtaan.
- pystyy tietojensa varassa ymmärtämään ja pohtimaan kielen muuttumista ja oman äidinkielenä asemaa muiden kielten joukossa ja monikulttuurisessa kieliyhteisössä. Hän ymmärtää kielen ja äidinkielen merkityksen ihmiselle.

7.2. Ruotsi B-kielenä (B1)

Vuosiluokat 7-9

TAVOITTEET

Kielitaito

Tavoitteena on, että oppilaat tutustuvat eri aihepiireihin ja harjoittelevat kertomaan itsestään, ympäristöstään, ajatuksistaan ja tunteistaan. Arkisten viestinnällisten tilanteiden avulla oppilaat oppivat ilmauksia, joita tarvitaan toimitettaessa yksinkertaisia asioita ruotsiksi, esimerkiksi asioimaan kahvilassa tai ostamaan postimerkkejä.

Kulttuuritaidot

Oppilaat saavat realistisen käsityksen elämästä ruotsinkielisissä kulttuureissa ja näkökulmia suomalaiseen, suomenruotsalaiseen, ruotsalaiseen ja pohjoismaiseen kulttuuriin ja oppivat ymmärtämään tärkeimpiä eroja suomenruotsin ja ruotsinruotsin sanastossa ja ilmauksissa.

Opiskelustrategiat

Oppilaat harjoittelevat monipuolisella tavalla sekä itsenäisesti että pareittain tai ryhmissä käyttämään kielitaitoaan. Itsearviointin avulla oppilaat oppivat myös arvioimaan työskentelyään ja kielitaitonsa eri alueita suhteessa tavoitteisiin ja tarvittaessa muuttamaan työskentelytapojaan.

KESKEISET SISÄLLÖT

Aihepiirit

- Nuorten elämää Pohjoismaissa: opiskelu, työ ym. jokapäiväisen elämän kielenkäyttötilanteet sekä ihmissuhteet ja eri kulttuurien kohtaamiset.

Rakenteet

- yleisimmät pronominit
- substantiivien taivutukset
- adjektiivien taivutus ja vertailumuodot
- lukusanat
- tavallisimmat prepositiot
- tavallisimmat konjunktiot
- tavallisimmat kielelle tyypilliset ilmaisut
- verbien aikamuodot ja tapaluokat
- pää- ja sivulauseiden sanajärjestys

Viestintästrategiat

- Kielellinen tai tilannevihjeisiin pohjautuva päättely viestien sisällön selvittämiseksi
- Vuorovaikutustilanteessa saadun palautteen hyödyntäminen

- Oman kielenkäytön tarkkailu
- Puuttuvan kielitaidon kompensointi likimääräisellä ilmaisulla
- Joidenkin suulliselle vuorovaikutukselle ominaisten ilmausten, kuten puheenvuoron aloitukseen ja lopetukseen sekä puheenvuoron ottamiseen ja ylläpitämiseen sekä palautteen antamiseen liittyvien ilmausten käyttö

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8

Kielen osaamisen taso 9. luokalla kielitaidon tasojen kuvausasteikon mukaan:

Kuullun ymmärtäminen

Peruskielitaidon alkuvaihe

- pystyy ymmärtämään yksinkertaista puhetta tai seuraamaan keskustelua aiheista, jotka ovat hänelle välittömän tärkeitä.
- pystyy ymmärtämään lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien keskustelujen ja viestien (ohjeet, kuulutukset) ydinsisällön sekä havaitsemaan aihepiirin vaihdokset tv-uutisissa.
- Yksinkertaisenkin viestin ymmärtäminen edellyttää normaalilla nopeudella ja selkeästi puhuttua yleiskielistä puhetta, joka usein täytyy lisäksi toistaa.

Puhuminen

Toimiva alkeiskielitaito

- osaa kertoa lyhyesti itsestään ja lähipiiristään. Selviytyy kaikkein yksinkertaisimmista vuoropuheluista ja palvelutilanteista. Tarvitsee joskus puhekuppanin apua.
- kaikkein tutuimmat jaksot sujuvat, muualla tauot ja katkokset ovat hyvin ilmeisiä.
- ääntäminen voi joskus tuottaa ymmärtämisongelmia.
- osaa rajallisen joukon lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita.
- alkeellisessakin puheessa esiintyy paljon peruskielioppivirheitä.

Tekstin ymmärtäminen

Peruskielitaidon alkuvaihe

- ymmärtää yksinkertaisia ja kaikkein tavanomaisinta sanastoa sisältäviä tekstejä (yksityiskirjeitä, pikku-uutisia, arkisimpia käyttöohjeita).
- ymmärtää tekstin pääajatuksen ja joitakin yksityiskohtia parin kappaleen pituisesta tekstistä. Osaa paikantaa ja verrata yksittäisiä tietoja ja pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn kontekstin avulla.
- lyhyenkin tekstipätkän lukeminen ja ymmärtäminen on hidasta.

Kirjoittaminen

Toimiva alkeiskielitaito

- selviytyy kirjoittamalla kaikkein tutuimmissa, helposti ennakoitavissa arkisiin tarpeisiin ja kokemuksiin liittyvissä tilanteissa.
- osaa kirjoittaa yksinkertaisia viestejä (yksinkertaisen postikortin, henkilötiedot, yksinkertainen sanelu).

- osaa kaikkein tavallisimpia sanoja ja ilmauksia, jotka liittyvät omaan elämään tai konkreettisiin tarpeisiin. Osaa kirjoittaa muutamia yksilauseisia virkkeitä.
- kannustetaan vapaaseen tuotokseen virheitä pelkäämättä.

HYLÄTTY ARVOSANA

Oppilas saa hylätyn arvosanan, jos hän ei saa kokeista hyväksytyä arvosanaa tai edes jatkuvan näytön perusteella arvioitaessa osoita minkäänlaista kiinnostusta tai yritystä opiskeltavaa kieltä kohtaan ja jos hänellä vielä edellä mainittujen seikkojen lisäksi on runsaasti aiheettomia poissaoloja ko. aineen oppitunneilta.

Kurssit arvioidaan numeroarvosanoin 4-10 lukuun ottamatta täydentäviä kursseja (1 h/viikko), jotka arvioidaan sanoilla hyväksytty/osallistunut.

7.3. Englanti vuosiluokat 3 – 6

TAVOITTEET

A. KIELITAITO

- oppilas selviää arkielämän kielenkäyttötilanteissa, pystyy lukemastaan ja kuulemastaan ymmärtämään itselleen välittömän tärkeitä aiheita, osaa

kohdekielellä puhua ja kirjoittaa viestejä ja kuvauksia, jotka liittyvät omaan kokemuspiiriin

B. KULTTUURI – TAVAT – KANSAINVÄLISYYS

- oppilas tutustuu opetettavan kielen käyttäjien kulttuuriin ja tapoihin, oppii vieraan kielen

osaamisen välttämättömyyden alati globalisoituvassa maailmassa

C. VIESTINTÄ – JA OPISKELUSTRATEGIAT

- oppilas oppii vaihtelevat opiskelutaidot, oppii toimimaan vastuullisesti ja yritteliäästi, oppii käyttämään monipuolisesti tiedonhankintavälineitä, oppii soveltamaan hankkimaansa tietoa, oppii tunnistamaan vahvuutensa ja heikkoutensa kielen oppijana ja arvioimaan oppimaansa suhteessa tavoitteisiin

D. INTEGROINTI

- oppilas osaa käyttää hankkimiaan valmiuksia myös tiedon hakemiseen muissa aineissa

KESKEISET SISÄLLÖT

Kielenkäyttötilanteet ja aihepiirit

- lähiympäristö ja siihen liittyvät toiminnot kuten koti ja perheenjäsenet
- itsestä, perheestä ja ystävistä kertominen, toisten henkilötietojen kysyminen
- asiointi kaupassa, ravintolassa, kohteliaat tavat
- onnittelet, anteeksipyyntö, toivotukset, tunteiden ilmaiseminen
- opastaminen
- iän myötä laajenevan kokemuspiirin heijastuminen monipuolistuviin

kielenkäyttötilanteisiin: omasta itsestä ja satumaailmasta siirtyminen kohdekielen kulttuurin ilmiöihin ja historiaan

Rakenteet

3-4 luokka: can-be- ja have-verbit, persoonapronominit, monikko, artikkelin käyttö, lukusanat, paikan prepositiot, yleispreesens, käskyt ja kiellot

5-6 luokka: yleis- ja kestopreesensin ero, pronomien objektimuodot, adjektiivien vertailumuodot, ainesanat

KUVAUS HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 6. LUOKAN LOPUSSA

Kuullun ymmärtäminen:

- pystyy ymmärtämään yksinkertaista puhetta tai seuraamaan keskustelua aiheista, jotka ovat oppilaalle välittömän tärkeitä
- pystyy ymmärtämään lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien keskustelujen ja viestien (ohjeet, kuulutukset) ydinsisällön sekä havaitsemaan aihepiirin vaihdokset tv-uutisissa
- yksinkertaisenkin viestin ymmärtäminen edellyttää normaalilla nopeudella ja selkeästi puhuttua yleiskielistä puhetta, joka täytyy usein lisäksi toistaa

Luetun ymmärtäminen:

- ymmärtää yksinkertaisia ja kaikkein tavanomaisinta sanastoa sisältäviä tekstejä (yksityiskirjeitä, pikku-uutisia, arkisimpia käyttöohjeita)
- ymmärtää tekstin pääajatuksen ja joitakin yksityiskohtia parin kappaleen pituisesta tekstistä. Osaa paikantaa ja verrata yksittäisiä tietoja ja pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn kontekstin avulla
- Lyhyenkin tekstinpätjän lukeminen ja ymmärtäminen on hidasta

Puhuminen:

- osaa kertoa lyhyesti itsestään ja lähipiiristään. Selviytyy kaikkein yksinkertaisimmista vuoropuheluista ja palvelutilanteista. Tarvitsee joskus puhekumppanin apua.
- Kaikkein tutuimmat jaksot sujuvat, muualla tauot ja katkokset ovat hyvin ilmeisiä
- Ääntäminen voi joskus tuottaa ymmärtämisongelmia
- Osaa rajallisen joukon lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeisintä sanastoa ja perustason lauserakenteita
- Alkeellisessakin puheessa esiintyy paljon peruskielioppivirheitä

Kirjoittaminen:

- Selviytyy kirjoittamalla kaikkein tutuimmissa, helposti ennakoitavissa arkisiin tarpeisiin liittyvissä tilanteissa
- Osaa kirjoittaa yksinkertaisia viestejä (yksinkertaisen postikortin, henkilötiedot, yksinkertainen sanelu)
- Osaa kaikkein tavallisimpia sanoja ja ilmauksia, jotka liittyvät omaan elämään tai konkreettisiin tarpeisiin. Osaa kirjoittaa muutamia yksilauseisia virkeitä.
- Alkeellisessakin vapaassa tuotoksessa esiintyy monenlaisia virheitä.

Kulttuuritaidot:

- Oppilas tuntee oman ja kohdekielen kulttuurin keskeisimpiä sisältöjä, yhtäläisyyksiä ja eroja
- Pystyy vuorovaikutukseen kohdekielen puhuja kanssa yksinkertaisissa arkipäivän tilanteissa

Opiskelustrategiat:

- Oppilas käyttää luontevasti joitakin kielen opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja kuten pari- ja pienryhmäkeskustelua sekä oppi- ja sanakirjaa

- Ymmärtää sinnikkään harjoittelun merkityksen ja on tottunut arvioimaan omaa työskentelyään

ENGLANTI

VUOSILUOKAT 7-9

Opetuksen tehtävänä on, että oppilaan kielitaito laajenee omasta lähipiiristä vaativampiin sosiaalisiin tilanteisiin sekä harrastuksien, palvelujen ja julkisen elämän alueille. Kirjoitetun kielen osuus opetuksessa kasvaa Oppilaan taito toimia kohdekulttuurin edellyttämällä tavalla kasvaa ja hän hankkii lisää kielen opiskelulle ominaisia strategioita.

TAVOITTEET

- opettaa englannin kielen viestintätaitoja: kuullun ja luetun ymmärtämistä, puhumista ja kirjoittamista
- kehittää kielen opiskeluvalmiuksia
- ohjata oppilaita hankkimaan tietoa englanniksi
- antaa tietoa kielialueen kulttuureista
- kehittää yhteistyötaitoja
- edistää suvaitsevaisuutta
- ohjata oppilaita hyviin käytäntöihin
- herättää jatkuva kiinnostus kieleen

SISÄLLÖT

- minä itse
- perhe ja ystävät
- harrastukset
- koti, koulu ja työ

- englanti maailmankielenä
- kotimaa ja kotikunta
- ympäristö, globaalit ympäristöongelmat ja kestävä kehitys
- kulttuuri
- tieteet ja teknologia

KIELIOPPI

- aikamuodot: yleis- ja kestopreesens ja yleis- ja kestoimperfekti, perfekti, pluskvamperfekti futuuri, konditionaalit, passiivi, infinitiivi ja –ing-muoto, epäsuora kysymyslause, liitekysymys, apuverbit ja olla- ja omistaa-verbit
- substantiivit: artikkelien käyttö, monikot, genetiivit
- adjektiivien ja adverbien muodostaminen ja vertailu
- perus- ja järjestysluvut
- pronominit: persoona-, possessiivi-, refleksiivi-, demonstratiivi-, interrogatiivi-, indefiniitti- ja relatiivipronominit
- tavallisimmat prepositiot

VIESTINTÄSTRATEGIAT

- kirjoitetun viestin ymmärtämistä voidaan harjoitella tekstikirjan tekstien ja niiden sisältökysymysten avulla
- puuttuvan kielitaidon kompensointi likimääräisellä ilmaisulla
- keskustelustrategioita harjoitellaan sekä kirjan harjoitusten että opettajan antaman lisämateriaalin avulla

OPETUSJÄRJESTELYT

Pyritään käyttämään uusimpia opetusmenetelmiä opettajajohtoisen opetuksen ja pari- ja ryhmätyön lisäksi

ARVIOINTI

Oppilaan arviointi perustuu osoitettuun kielitaitoon sekä asennetekijöihin kuten aktiivisuus, huolellisuus, vastuuntunto ja toisen huomioonottaminen. Arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään oppilaan edellytyksiä itsearviointiin

ARVIOINTITAVAT

- kirjalliset ja suulliset kokeet
- erilaiset projektityöt
- jatkuvan näytön seuranta. Jatkuva näyttö (läksyt, tuntityöskentely) voi vaikuttaa todistuksen numeroon kohottavasti tai laskevasti yhden numeron verran kokeiden keskiarvosta

Päättöarvioinnissa noudatetaan opetushallituksen julkistamia arviointikriteereitä numerolle kahdeksan.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8

(Kielen osaamisen taso 9. luokalla kielitaidon tasojen kuvausasteikon mukaan:)

Kuullun ymmärtäminen

Toimiva peruskielitaito

- ymmärtää pääajatukset ja keskeisiä yksityiskohtia puheesta, joka käsittelee koulussa, työssä tai vapaa-aikana säännöllisesti toistuvia teemoja mukaan lukien lyhyt kerronta. Tavoittaa radiouutisten, elokuvien, tv-ohjelmien ja selkeiden puhelinviestien pääkohdat.
- pystyy seuraamaan yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta. Ymmärtää tavallista sanastoa ja rajallisen joukon idiomeja.
- pitemmän viestin ymmärtäminen edellyttää normaalia hitaampaa ja selkeämpää yleiskielistä puhetta. Toistoa tarvitaan silloin tällöin.

Puhuminen

Kehittyvä peruskielitaito

- osaa esittää pienen, luettelomaisen kuvauksen lähipiiristään ja sen jokapäiväisistä puolista. Pystyy osallistumaan rutiininomaisiin keskusteluihin omista tai itselleen tärkeitä asioista. Voi tarvita apua keskustelussa ja vältellä joitakin aihepiirejä.

- puhe on välillä sujuvaa, mutta erilaiset katkokset ovat hyvin ilmeisiä
- ääntäminen on ymmärrettävää, vaikka vieras korostus on ilmeistä ja ääntämisvirheitä esiintyy
- osaa kohtalaisen hyvin tavallisen, jokapäiväisen sanaston ja jonkin verran idiomaattisia ilmaisuja. Osaa useita yksinkertaisia ja myös joitakin vaativampia rakenteita.
- laajemmassa vapaassa puheessa esiintyy paljon virheitä perusasioissa (esim. verbien aikamuodoissa) ja ne voivat joskus haitata ymmärrettävyyttä.

Tekstin ymmärtäminen

Toimiva peruskielitaso

- pystyy lukemaan monenlaisia, muutaman sivun pituisia tekstejä (taulukot, kalenterit, kurssiohjelmat, keittokirjat) tutuista aiheista ja seuraamaan tekstin pääajatuksia, avainsanoja ja tärkeitä yksityiskohtia

arkikokemuksesta poikkeavien aiheiden ja tekstin yksityiskohtien ymmärtäminen voi olla puutteellista

Kirjoittaminen

Kehittyvä peruskielitaito

- selviytyy kirjoittamalla tavanomaisissa arkitilanteissa
- osaa kirjoittaa hyvin lyhyen, yksinkertaisen kuvauksen tapahtumista, menneistä toimista ja henkilökohtaisista kokemuksista tai elinympäristönsä arkipäiväisistä puolista (lyhyet kirjeet, muistilaput, hakemukset, puhelinviestit)
- osaa arkisen perussanaston, rakenteet ja tavallisimmat sidoskeinot
- kirjoittaa yksinkertaiset sanat ja rakenteet oikein, mutta tekee virheitä harvinaisemmissa rakenteissa ja muodoissa ja tuottaa kömpelöitä ilmaisuja

Hylätyn todistusarvosanan 4 voi saada oppilas, joka ei saa hyväksytyä numeroa kokeissa

eikä edes jatkuvan näytön seurannassa osoita edellä mainittuja positiivisia asenteita.

7.4. Matematiikka

VUOSILUOKAT 1-2

Matematiikan opetuksen perusajatuksena on kehittää oppilaan ajattelua etenemällä opiskelussa systemaattisesti ja luomalla kestävä pohja matematiikan käsitteiden ja rakenteiden omaksumiselle. Matematiikan oppiminen on *opittavien asioiden liittämistä* aiempiin tietoihin, niiden *uudelleenrakentamista ja täydentämistä*. Keskeiset tavoitteet ovat *keskittyminen, kuunteleminen, kommunikointi ja ajattelun taidot*. Tavoitteena on myös se,

että oppilas ymmärtää lukukäsitteen ja oppii siihen perustuvia kehityskaudelleen soveltuvia peruslaskutaitoja.

Oppimistilanteissa lähtökohtana on lapselle tuttu arkielämän tilanne, joka virittää kokeilemaan ja ongelmakeskeiseen työskentelyyn sekä pohdintaan. Alusta alkaen matematiikan opiskelussa tähdätään käsitteiden ymmärtämiseen. Se tapahtuu konkreetin toiminnan kautta, leikinomaisuutta korostaen. Oppilaan tulisi saada, taitotasostaan riippumatta, rakennella ja tehdä käsillään malleja kyetäkseen luomaan oikeita mielikuvia.

Keskustelun merkitys kaikissa oppimistilanteissa on ensiarvoisen tärkeää. Aikuisen ohjauksessa keskustelussa oikeat käsitteet ja ajattelumallit siirtyvät vähitellen lapsen aktiiviseen käyttöön. Oppilas perustelee ratkaisunsa käyttäen erilaisia malleja ja välineitä, suullisesti tai kirjallisesti. Havaintojen teko itselle merkityksellisistä matemaattisista ongelmista on opetuksen keskeisiä tavoitteita.

Hyvin suunnitellun oppimisympäristön avulla voidaan lisätä matematiikan opiskelun kiehtovuutta, jännittävyttä ja yllätyksellisyyttä, jolloin keskeisten perustaitojen jatkuva harjoittelu saadaan mielekkääksi. Erilaiset oppimistyyli- ja mahdolliset vaikeudet on tärkeää huomioida harjaannuttamalla monipuolisesti mm. muistia, tarkkaavaisuutta, päättelykykyä, kielellisiä toimintoja, visuaalista havainnointia ja motoriikkaa.

Keskeiset tavoitteet

Oppilas

- oppii keskittymään, kuuntelemaan ja kommunikoimaan sekä kehittämään ajatteluaan
- ymmärtää lukukäsitteen ja oppii siihen perustuvia peruslaskutaitoja
- oppii perustelevaan ratkaisujaan ja päätelmiään konkreettisten mallien avulla, kirjallisesti tai suullisesti
- oppii löytämään ilmiöistä yhtäläisyyksiä ja eroja, säännönmukaisuuksia sekä syy-seuraussuhteita
- harjaantuu tekemään havaintoja eteen tulevista matemaattisista ongelmista

Keskeiset sisällöt alkuopetuksessa

Aihealue	1. LUOKKA	2. LUOKKA
Luvut ja laskutoimitukset	<u>Lukualue 0 – 100</u> (keskeinen lukualue 0-20) <ul style="list-style-type: none">- lukumäärä – lukusana - numerorosymboli- suuruusvertailu- lukujen hajottaminen ja kokoaminen- lukujonon tulkitseminen ja kirjoittaminen <u>Kymmenjärjestelmän rakentamisen periaate</u> <u>Yhteen- ja vähennyslaskut 0-20</u> <ul style="list-style-type: none">- yhteenlaskun vaihdannaisuus- vähennyslaskun tarkastaminen yhteenlaskulla- puuttuva tekijä yhteen- ja vähennyslaskuissa <u>Päätelytaidot</u> -yhdisteleminen ja ryhmitteleminen	<u>Lukualue 0 - 1000</u> (keskeinen lukualue 0-10) <ul style="list-style-type: none">- kts. 1. luokan sisällöt <u>Kymmenjärjestelmän rakentamisen periaate</u> <u>Yhteen- ja vähennyslaskut 0-100</u> <ul style="list-style-type: none">- kts. 1. luokan yhteen- ja vähennyslaskun sisällöt-allekkainlaskut; muistinumero ja lainaaminen <u>Kertolasku ja kertotaulut 0-5, 10</u> <u>Yksinkertaisia jakolaskuja ja murtolukuja konkreetein välinein</u>
Geometria	<u>Geometriset kappaleet</u> <ul style="list-style-type: none">- pallo ja kuutio <u>Geometriset tasokuviot</u> <ul style="list-style-type: none">- ympyrä, kolmio, nelikulmio <u>Geometriset peruskäsitteet</u> <ul style="list-style-type: none">- piste, viiva, jana, kulma	<u>Geometriset kappaleet</u> <ul style="list-style-type: none">- kartio, särmiö, lieriö <u>Geometriset tasokuviot</u> <ul style="list-style-type: none">- neliö, suorakulmio, monikulmio <u>Geometriset peruskäsitteet</u> <ul style="list-style-type: none">- suora, säde, murtoviiva
Mittaaminen	Mittaamisen periaate, mitta-yksiköiden käyttö <u>Pituus:</u> m, cm <u>Massa:</u> kg <u>Tilavuus:</u> l <u>Aika:</u> tasa- ja puolitunnit <u>Raha:</u> € ja snt	Vertailu ja muuntaminen, mittaustuloksen arviointi <u>Pituus:</u> m, cm, mm <u>Massa:</u> kg, g <u>Tilavuus:</u> l, dl <u>Aika:</u> yli, vaille, digitaaliajat <u>Raha:</u> € ja snt

Tietojen käsittely
ja tilastointi

Tietojen etsiminen ja
kerääminen
Yksinkertaisten taulukoiden
ja diagrammien lukeminen

Tietojen etsiminen, kerääminen
ja tallentaminen
Koottujen tietojen esittäminen
pylväsdiagrammeina

Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta 2. vuosiluokan päättyessä

(Opetushallituksen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet vuosiluokille 1-2,
63/011/203/ 19.12.2002)

Ajattelun ja työskentelyn taidot

Oppilas

- osoittaa matematiikkaan liittyvien käsitteiden ymmärtämistä käyttämällä niitä ongelmien ratkaisussa sekä esittämällä ja selittämällä niitä toisille oppilaille ja opettajalle
- pystyy tekemään perusteltuja päätelmiä ja selittämään toimintaansa ja osaa esittää ratkaisujaan konkreettisin mallein ja välinein, kuvin, suullisesti ja kirjallisesti
- osaa tehdä vertailua, mm. pituusvertailua ja asettaa asioita järjestykseen, löytää asioille vastakohtia, luokitella asioita eri ominaisuuksien mukaan sekä ilmoittaa esineen sijainnin, esimerkiksi käyttämällä sanoja; yläpuolella, alla, oikealla, vasemmalla, takana ja välissä, hän osaa vertailla joukkojen suuruuksia käyttäen sanoja enemmän, vähemmän, yhtä monta, paljon ja vähän, sekä kirjoittaa ja käyttää vertailun symboleja $<$, $=$ ja $>$.

Luvut ja laskutoimitukset sekä algebra

Oppilas

- tietää lukujen merkityksen määrän ja järjestyksen ilmaisemisessa, lukujen kirjoittamisen sekä lukusuoraesityksen
- hallitsee lukujen hajottamisen ja yhdistämisen, vertailun, summien ja lukujonojen muodostamisen, hän tuntee parilliset ja parittomat luvut
- tuntee ja ymmärtää kymmenjärjestelmän paikkajärjestelmänä sekä osaa käyttää sitä
- ymmärtää yhteen-, vähennys-, kerto- ja jakolaskun sekä osaa soveltaa niitä arkitilanteissa
- osaa etsiä ratkaisuvaihtoehtojen lukumäärän yksinkertaisissa tapauksissa
- tuntee ja osaa esittää konkreettisilla välineillä yksinkertaisia murtolukuja, kuten yksi kahdesosa, yksi neljäsosa ja yksi kolmasosa

Geometria

Oppilas

- tuntee perusmuodot tasakuvioista ja kappaleista, mm. nelikulmio, kolmio, ympyrä, pallo ja kuutio, sekä tietää geometrian peruskäsitteet: piste, jana murtoviiva, puolisuora, suora ja kulma sekä niiden yhteyden yksinkertaisimpiin tasokuvioihin
- osaa käyttää yksinkertaisia peilauksia ja suurennoksia.

Mittaaminen

Oppilas

- osaa mitata yksinkertaisilla mittavälineillä ja tuntee keskeisimmät suureet, kuten pituus, massa, tilavuus ja aika
- osaa havainnoida tarpeellisen informaation yksinkertaisissa arkipäivän ongelmissa ja osaa käyttää matemaattisia tietojaan ja taitojaan niiden ratkaisemiseen.

Oppilaan matematiikan taitojen minimitaso 1. vuosiluokan päättyessä

Luvut ja laskutoimitukset

Oppilas

- ymmärtää lukumäärän, lukusanan ja numerosymbolin
- osaa yhteen- ja vähennyslaskuja luvuilla 0 – 20, materiaalien avulla

Geometria

Oppilas

- tunnistaa ympyrän, kolmion ja nelikulmion

Mittaaminen

Oppilas

- tuntee mittaamisen periaatteen

Oppilaan matematiikan taitojen minimitaso 2. vuosiluokan päättyessä

Luvut ja laskutoimitukset

Oppilas

- osaa vertailla lukuja lukualueella 0 –100
- osaa yhteen- ja vähennyslaskuja luvuilla 0-100 ilman kymmenylityksiä- ja alituksia ja soveltaa niitä tutuissa arkitilanteissa
- osaa allekkainlaskun periaatteen
- osaa auttavasti kertotaulut 0-5

Geometria

Oppilas

- tuntee geometriset käsitteet piste, jana, suora ja kulma

Mittaaminen

Oppilas

- osaa mitata yksinkertaisilla mittavälineillä kuten viivain ja tuntee kellosta tasa- ja puolitunnit
- tuntee keskeisimmät mittasuureet; m, cm, l, euro ja sentti

MATEMATIIKKA

VUOSILUOKAT 3-5

Matematiikan opetuksen ydintehtävinä ovat matemaattisen ajattelun kehittäminen, matemaattisten ajattelumallien oppimisen pohjustaminen, lukukäsitteen ja peruslaskutoimitusten varmentaminen sekä kokemusten hankkiminen matematiikan käsitteiden ja rakenteiden omaksumisen pohjaksi.

TAVOITTEET

Oppilas

- saa kokemuksia matematiikan parissa
- oppii tutkien ja havainnoiden muodostamaan matemaattisia käsitteitä ja käsitejärjestelmiä
- oppii käyttämään matemaattisia käsitteitä
- oppii peruslaskutaitoja ja ratkaisemaan matemaattisia ongelmia
- löytää ilmiöistä yhtäläisyyksiä ja eroja, säännönmukaisuuksia sekä syy-seuraussuhteita
- perustelee toimintaansa ja päätelmiään sekä esittää ratkaisujaan muille
- oppii esittämään kysymyksiä ja päätelmiä havaintojen pohjalta
- oppii käyttämään sääntöjä ja noudattamaan ohjeita
- oppii työskentelemään keskittyneesti ja pitkäjänteisesti sekä toimimaan ryhmässä

KESKEISET SISÄLLÖT

Luvut ja laskutoimitukset

3. luokka

Kymmenjärjestelmä-käsitteen varmentaminen
Luvut 0 - 9 999
Kellonaika pistemerkintänä varmennetaan

Lukujen luokittelua ja järjestämistä

Yhteen- ja vähennyslaskua allekkain nelinumeroisilla luvuilla, nollan yli lainaaminen

Kertotaulut 2-10
Kertotaulua allekkain (1-numeroinen kertoja)

Sisältöjako ja ositusjako
Jakolaskua kertolaskun avulla

Murtoluvun ja sekaluvun käsite
Samanimisten murtolukujen suuruusvertailu

Desimaaliluvun käsite
Kymmenes- ja sadasosat

4. luokka

Kymmenjärjestelmän varmentaminen

Luvut 0 - 99 999

5. luokka

Kymmenjärjestelmän varmentaminen

Luvut 0 - 100 000 000

Lukujen luokittelua ja järjestämistä

Yhteen- ja vähennyslaskuharjoittelua päässä ja allekkain sovellusten yhteydessä

Kertolaskua allekkain (2-numeroinen kertoja)

Jakolaskualgoritmi, 1-numeroinen jakaja (jakokulma)

Samanimisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskua

Desimaalilukujen yhteen- ja vähennyslaskua päässä ja allekkain

60-järjestelmä (aikojen yksikkömuunnoksia)

Lukujen luokittelua ja järjestämistä

Yhteen- ja vähennyslaskuharjoittelua päässälaskuna ja allekkain sovellusten yhteydessä

Kertolaskuharjoittelua päässälaskuna ja allekkain sovellusten yhteydessä

Jaollisuus (luvun jakaminen tuloksi)
Jakolaskualgoritmi, 2-numeroinen jakaja

Murtoluvun supistaminen
Murtoluvun kertominen ja jakaminen luonnollisella luvulla

Desimaaliluvun kertominen ja jakaminen luonnollisella luvulla
Tuhannesosat

Murto- ja desimaaliluvun välinen yhteys

Laskutoimituksen vastauksen tarkistaminen
Pyöristäminen kymmeniksi ja sadoiksi

Pyöristäminen tuhansiksi ja kymmeniksituhansiksi

Lämpömittari
Negatiivisen kokonaisluvun käsite
Tutustuminen koordinaatistoon

Prosenttiluvun käsite ja yhteys
murtolukuun ja desimaalilukuun

Pyöristäminen sadoiksi, tuhansiksi ja
miljooniksi
Desimaaliluvun pyöristäminen

Koordinaatiston käyttöä

Erilaisten vaihtoehtojen lukumäärän
tutkiminen esim. piirtämällä

Erilaisten vaihtoehtojen lukumäärän
tutkiminen esim. taulukoimalla tai
laatimalla lista

Erilaisten vaihtoehtojen lukumäärän
tutkiminen jollain systemaattisella
menetelmällä

Algebra

3. luokka

Lukujonon tulkitseminen ja jatkaminen

Helppojen säännönmukaisuuksien
etsiminen ja tulkitseminen

4. luokka

Lukujonon tulkitseminen ja
täydentäminen tai jatkaminen

Helppojen säännönmukaisuuksien
etsiminen ja tulkitseminen

Lausekkeen käsite
Lausekkeen kirjoittaminen ja
laskeminen
Sulkeiden käyttö
Lausekkeen arvon laskeminen
vaiheittain

Helppojen yhtälöiden ja epäyhtälöiden
ratkaisun etsiminen päättelämällä

5. luokka

Lukujonon tulkitseminen ja
täydentäminen tai jatkaminen

Säännönmukaisuuksien, suhteiden ja
riippuvuuksien etsimistä, päättelyä ja
tulkitsemista

Harjoittelua lausekkeiden käytöstä

Yhtälöiden ja epäyhtälöiden ratkaisun
etsiminen päättelämällä

Geometria

3. luokka

Suurennoksia ja pienennöksiä suurennettun ja pienennetyt ruudukon avulla

Peilauksia suoran suhteen
Symmetria

Yhdensuuntaiset ja kohtisuorat suorat

Erilaisten monikulmioiden tutkiminen ja luokittelu
Nelikulmioiden luokittelu

Monikulmion piiri

Kappaleiden geometrinen ominaisuuksien tutkiminen ja luokittelu

Mittaamisen periaatteen vahvistaminen

4. luokka

Suurennoksia ja pienennöksiä ruutumittakaavan avulla

Symmetria suoran suhteen
Peilaus pisteen suhteen välineillä havainnollistamalla

Ympyrä ja sen osat

Kulmien luokittelua vertaamalla suoraan kulmaan

Kolmioiden luokittelua (tasakylkinen, tasasivuinen, suorakulmainen, terävä- ja tylppäkulmainen)

Kappaleiden geometrinen ominaisuuksien tutkiminen

Mittaamisen periaatteen vahvistaminen

5. luokka

Yhdenmuotoisuus ja piirroksen mittakaava

Yhtenevyys konkreetin välinen ja piirroksin

Ympyrän piirtäminen harpilla

Kulman yksikkö, aste
Kulman mittaaminen ja kulmien luokittelu

Kolmion ja nelikulmion kulmien summa

Nelikulmion ja kolmion pinta-ala

Mittaamisen periaatteen vahvistaminen
Yksikköjärjestelmät

Mittayksiköiden käyttö, vertailua ja muuntamista

Pituuden yksiköt mm, cm, m ja km

Massan yksiköt g ja kg

Tilavuuden yksiköt dl ja l

Ajan yksiköt min, h, d, vk, kk, a

Mittaustuloksen arviointia ja mittauksen tarkistaminen

Massan yksiköt (tonni)

Ajan yksiköt (sekunti)

Arviointiharjoittelua

Pituuden yksikköjärjestelmä (myös dm, dam, hm)

Massan yksikköjärjestelmä (mg, cg, dg, dag, hg)

Tilavuuden yksikköjärjestelmä (myös ml, cl)

Pinta-alan yksiköt mm², cm², dm², m², a, ha ja km²

Arviointiharjoittelua

Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

3. luokka

Tietojen etsiminen tekstistä, kuvista, taulukoista ja diagrammeista
Pylväsdiagrammien piirtäminen ja tulkitseminen
Taulukoiden tulkintaa (esim. välimatkataulukko)

4. luokka

Tietojen etsiminen tekstistä, kuvista, taulukoista ja diagrammeista
Pylväsdiagrammien piirtäminen ja tulkitseminen
Viivadiagrammin piirtäminen ja tulkitseminen
Lämpötiladiagrammien piirtäminen ja tulkitseminen

Koordinaatistoon tutustuminen

5. luokka

Tietojen etsiminen tekstistä, kuvista, taulukoista ja diagrammeista
Diagrammien piirtämistä ja tulkintaa

Koordinaatiston käyttöä

Tietojen luokittelu ja järjestäminen
Keskiarvon käsite ja laskeminen
Tyyppiä ja mediaanin käsitteiden pohjustaminen

Kokemuksia klassisesta ja tilastollisesta todennäköisyydestä (mahdollista, mahdotonta, varmaa)

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 5. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Ajattelun ja työskentelyn taidot

Oppilas

- osoittaa matematiikkaan liittyvien käsitteiden ymmärtämistä käyttämällä niitä ongelman ratkaisussa ja esittämällä niitä monipuolisesti välineillä, kuvilla, symboleilla, sanoilla, lukujen avulla tai diagrammeilla
- pyrkii tietoisesti kohdistamaan tarkkaavaisuutensa havaintoja tehdessään; hän pystyy kommunikoimaan havainnoistaan ja ajatuksistaan monipuolisesti, toimimalla, puhumalla, kirjoittamalla ja symbolien avulla
- osaa kuvata reaali maailman tilanteita ja ilmiöitä matemaattisesti: vertailulla, luokittelulla, järjestämällä, konstruoimalla ja mallintamalla
- osaa ryhmitellä tai luokitella annetun ja valitsemansa kriteerin perusteella sekä osaa etsiä yhteistä ominaisuutta; hän osaa erottaa laadullisen ja määrällisen ominaisuuden; hän osaa kuvata asia- ja esineryhmiä tehden niistä tosia ja epätosia väitteitä
- osaa esittää matemaattisia ongelmia uudessa muodossa; hän pystyy tulkitsemaan yksinkertaisen tekstin, kuvan tai tapahtuman ja tekemään suunnitelman ongelman ratkaisemiseksi
- osaa noudattaa sääntöjä.

Luvut, laskutoimitukset ja algebra

Oppilas

- ymmärtää kymmenjärjestelmän myös desimaalilukujen osalta ja osaa käyttää sitä varmasti; hän ymmärtää negatiivisen luvun ja murtoluvun käsitteet sekä osaa esittää niitä eri metodeilla
- osaa esittää laskutoimitukset kirjallisesti ja suullisesti ja tietää eri laskutoimitusten väliset yhteydet; hän osaa etukäteen arvioida tuloksen suuruusluokan ja tehtävän ratkaisemisen jälkeen tarkistaa laskun vaiheet sekä arvioida ratkaisun mielekkyyden
- osaa muodostaa ja jatkaa lukujonoja sekä esittää riippuvuuksia.

Geometria

Oppilas

- osaa muodostaa kuvioita annettuja ohjeita noudattaen; hän pystyy havaitsemaan yksinkertaisten geometrinen kuvioiden ominaisuuksia sekä tuntee tasokuvioiden käsitteiden muodostamaa rakennetta
- tunnistaa yhdenmuotoisuuden; oppilas osaa peilata suoran suhteen sekä suurentaa ja pienentää kuvioita annetussa suhteessa; hän tunnistaa suoran suhteen symmetriset kuviot
- ymmärtää mittaamisen periaatteen; hän osaa arvioida mittauskohteen suuruuden ja mittauksen tuloksen mielekkyyden sekä ilmoittaa mittaustuloksen sopivalla mittayksiköllä
- osaa laskea suunnikkaiden ja kolmioiden pinta-aloja ja piirejä.

Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Oppilas

- osaa kerätä tietoja, järjestää, luokitella ja esittää niitä tilastoina; hän osaa lukea yksinkertaisia taulukoita ja diagrammeja

- osaa selvittää erilaisten tapausten ja vaihtoehtojen lukumäärän sekä osaa päätellä mahdolloman ja varman tapauksen

VUOSILUOKAT 6 – 9

TAVOITTEET

Vuosiluokkien 6 – 9 matematiikan opetuksen tehtävänä on syventää matemaattisten käsitteiden ymmärtämistä ja tarjota riittävät perusvalmiudet, joihin kuuluu jatko-opinnoissa tarvittavat taidot sekä arkipäivän matemaattisten tehtävien ratkaiseminen.

Tavoitteina on herättää myönteinen asenne ja kiinnostus matematiikkaa kohtaan, oppia loogista ja luovaa ajattelua sekä oppia työskentelemään keskittyneesti ja pitkäjännitteisesti sekä toimimaan ryhmässä.

KESKEISET SISÄLLÖT

6 lk

Luvut ja laskutoimitukset

- peruslaskutoimitusten varmentaminen, laskulausekkeiden kirjoittaminen
- aikalaskuja, aikaväli
- murtolukulaskujen varmentaminen
- kertominen ja jakaminen desimaaliluvulla
- prosenttilaskut
- pyöristäminen ja arviointi sekä laskimen käyttö
- suhde

Geometria ja mittaaminen

- kolmioihin ja nelikulmioihin liittyviä käsitteitä
- säännölliset monikulmiot
- tasokuvioiden piirin ja monikulmioiden pinta-alan laskeminen
- suorakulmaisen särmiön piirtäminen, sen tilavuuden ja pinta-alan pohjustaminen
- mittayksiköt ja niiden muunnokset
- mittakaava

Tilastot ja todennäköisyys

- tietojen etsiminen, kerääminen ja tallentaminen tekstistä, kuvista, taulukoista ja diagrammeista, pylväs-, viiva- ja ympyrädiagrammien piirtämistä ja tulkitsemista
- esimerkkejä todennäköisyydestä
- keskiarvon määrittäminen

Algebra ja funkiot

- yhtälöiden ja epäyhtälöiden ratkaisujen etsimistä päättelämällä
- taitojen soveltaminen sanallisten tehtävien ratkaisussa
- koordinaatiston kaikki neljänneksen

7 lk

Luvut ja laskutoimitukset

- kokonaisluvut
 - järjestäminen
 - peruslaskutoimitukset
 - vastaluku
 - itseisarvo
- potenssi
 - eksponenttina luonnollinen luku
- rationaaliluvut
 - murtolukujen peruslaskutoimitukset
 - murtolukujen supistaminen ja laventaminen
 - käänteisluku
 - desimaaliluvut ja niiden laskutoimitukset
 - desimaaliluvun esittäminen murtolukuna
 - jaollisuus, tekijät ja alkutekijät
 - likiarvot ja pyöristäminen

Geometria

- kulmien välisiä yhteyksiä
- kolmio, nelikulmioihin liittyviä käsitteitä
- säännölliset monikulmiot
- ympyrä ja siihen liittyvät käsitteet
- tasokuvioiden pinta-ala
- koordinaatisto
- symmetria suoran ja pisteen suhteen
- pituuden ja pinta-alan yksiköt ja niiden muunnoksia
- geometristä konstruointia

Algebra ja funkiot

- muuttujakäsite
- lauseke ja sen sieventäminen, lausekkeen arvon laskeminen
- lausekkeen kertominen ja jakaminen luvulla
- lausekkeen muodostaminen
- yhtälön käsite ja ratkaiseminen
- taitojen soveltaminen sanallisten tehtävien ratkaisussa
- suoran yhtälö ja piirtäminen

Diagrammien tulkintaa

8. LK

Luvut ja laskutoimitukset

- prosenttilaskut
- suhde
- juuren käsite ja laskutoimituksia neliöjuurella
- potenssilaskuja
 - eksponenttina kokonaisluku
 - samankaltaisten potenssien tulo ja osamäärä
 - potenssin potenssi
 - potenssilausekkeita
- reaalityluvut

Algebra

- polynomilaskenta
 - polynomien käsite
 - polynomilausekkeen yhteen-, vähennys ja kertolasku
 - polynomilausekkeen kertominen ja jakaminen luvulla
- ensimmäisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- verrannon muotoisen yhtälön ratkaiseminen
- yhtälön ratkaisutaitojen soveltaminen sanallisiin tehtäviin

Geometria

- ympyrän kehän pituus, ala, kaaren pituus ja sektorin pinta-ala
- Pythagoraan lause
- suorakulmaisen kolmion ratkaiseminen
- trigonometria
- yhdenmuotoisuus ja yhtenevyys

Diagrammien tulkintaa

Arvosanan 8 kriteerit

Oppilas osaa luotettavasti laskea prosenttilaskuja sekä käyttää ensimmäisen asteen yhtälöä tai verrantoa erilaisissa arkielämän tilanteissa. Hän osaa sieventää polynomi- ja potenssilausekkeita, muuntaa mittayksiköitä sekä tunnistaa ja laskea tavallisten kappaleiden tilavuuksia ja pinta-aloja sekä arvioida tulosten järkevyyttä arkielämään liittyvissä tehtävissä.

9. LK

Luvut ja laskutoimitukset

- aikalaskuja

Algebra

- yhtälöparin ratkaiseminen algebrallisesti ja graafisesti
- epäyhtälöt
- polynomilaskenta
 - polynomien yhteen-, vähennys-, ja kertolasku
 - termien summan ja erotuksen tulo
 - binomin neliö
 - murtolauseke
- murtolauseke
- vaillinainen toisen asteen yhtälö

Funktiot

- funktiokäsite ja funktion arvon laskeminen
- funktion kuvaajan piirtäminen ja tutkiminen
- lineaarinen funktio
 - kuvaaja
 - arvojoukko
 - kulmakerroin
 - yhtälön muodostaminen
 - nollakohta
 - kasvaminen ja väheneminen
- toisen asteen polynomifunktio ja sen kuvaaja
- suoraan ja kääntäen verrannollisuus

Geometria

- monitahokkaat
 - nimeäminen ja luokittelu
 - kappaleiden pinta-ala ja tilavuus
 - kappaleiden piirtäminen
- tilavuuden yksiköt ja niiden muunnoksia

Diagrammien tulkintaa

Päätösarvosanan 8 kriteerit

Oppilaalla on luotettava peruslaskutaito. Hän osaa käyttää verrantoa, yhtälön yhtälöparia, prosenttilaskuja ja muita laskutoimituksia arkielämässä eteen tulevien ongelmien ratkaisemisessa sekä arvioida tulosten järkevyyttä. Oppilas osaa ratkaista lineaarisen yhtälön graafisesti, jatkaa lukujonoa annetun säännön mukaan ja pystyy kertomaan sanallisesti yleisen säännön annetun lukujonon muodostamisesta. Hän tietää suoran yhtälön kulmakertoimen ja vakion merkityksen ja osaa määrittää piirtämällä kahden suoran leikkauspisteen. Oppilas osaa käyttää trigonometriaa ja Pythagoraan lausetta suorakulmaisen kolmion osien laskemiseen sekä soveltaa erilaisten kuvioiden ja kappaleiden pinta-alojen ja tilavuuksien laskemista arkielämän tilanteisiin sekä muuntaa tavanomaisimpia mittayksiköitä.

Aihekokonaisuudet

Matematiikka tarjoaa työvälineen sekä keinoja kaikkien aihekokonaisuuksien käsittelyyn.

Selkeästi matematiikkaan oppiaineena sisältyvät mm. seuraavat:

- Ihmisenä kasvamisen: opiskelutaidot ja pitkäjänteinen itsensä kehittäminen sekä yhteistoimintatavat.
- Viestintä ja mediataito: viestintätekniset välineet
- Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta: oman talouden hallinta ja kulutuskäyttäytyminen
- Ihminen ja teknologia: luonnontieteellisen tiedon, muiden tieteenalojen ja teknologian vuorovaikutus

7.5. Ympäristö- ja luonnontieto

Vuosiluokat 1 ja 2

Ympäristö- ja luonnontieto koostuu ympäristöopin, biologian, maantiedon, fysiikan, kemian ja terveystiedon aihealueista. Luonnontieteellistä tietoa tarkastellaan ekologisesta, kulttuurisesta ja sosiaalisesta kestävästä kehityksen näkökulmasta.

Opetuksessa korostetaan oppilaan omia kokemuksia ja elämyksiä. Oppilas oppii tuntemaan ja ymmärtämään itseään, muita ihmisiä, luontoa ja rakennettua ympäristöä. Ympäristö- ja luontosuhde kehittyy ja hän oppii iloitsemaan luonnosta ja muusta ympäristöstä. Oppiaineen opetus perustuu tutkivaan ja ongelmakeskeiseen lähestymistapaan, jossa lähtökohtana ovat oppilaan omaan ympäristöön liittyvät asiat, ilmiöt ja tapahtumat. Ympäristö- ja luonnontiedon oppisisältöjä valittaessa tulee ottaa huomioon oppilaan kehitystaso ja edellytykset.

Opiskelutilanteesta riippuen harjoitellaan joko yksin tai ryhmässä, sisällä tai ulkona. Aineen käsitteistöä hyödyntäen voidaan suunnitella eheytyttäjä kokonaisuuksia. Ne auttavat oppilasta ymmärtämään omaa ympäristöään sekä ympäröivää maailmaa, hänen toimintaansa yhteisön jäsenenä ja ympäristön välistä vuorovaikutusta.

Keskeiset tavoitteet

Oppilas oppii

- tuntemaan luontoa ja rakennettua ympäristöä kokemusten ja elämysten kautta
- tekemään havaintoja, tutkimaan, kokeilemaan ja hankkimaan tietoja erilaisista tiedonlähteistä sekä käyttämään yksinkertaisia tutkimusvälineitä esim. taskulamppua, suurennuslasia, lämpömittaria, alustavasti kelloa ja pituuden ja painon mittoja sekä tekemään yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita
- vertailemaan, luokittelemaan ja arvioimaan hankkimaansa tietoa
- pohtimaan hyvän ympäristön merkitystä sekä huolehtimaan ympäristöstään vastuullisesti, suojelemaan luontoa ja säästämään energiavaroja
- ryhmässä toimimalla myönteisiä vuorovaikutuksen taitoja
- arvostamaan itseään ja muita
- elämään terveellisesti
- toimimaan ympäristössään turvallisesti: noudattaa annettuja ohjeita koulussa, lähiympäristössä sekä liikenteessä

Keskeiset sisällöt

Eliöt ja elinympäristöt

- elottoman ja elollisen luonnon peruspiirteet
 - eliöiden jako eläimiin, kasveihin ja sieniin
 - elämän keskeiset tapahtumat: syntyminen, kasvaminen ja kuoleminen
 - eliöiden tunnuspiirteitä esim. hengittäminen, nukkuminen ja ravinnon tarve
- eliöiden erilaisten elinympäristöjen, kuten pihan, puiston, metsän, niityn ja pellon havainnoiminen, pesä- ja suojapaikkoja, veden- ja ravinnonsaanti, ravintoketju
- oman lähiympäristön tavallisimpien kasvi-, sieni- ja eläinlajien tunnistaminen sekä niiden tärkeimpien ominaispiirteiden kuvaileminen esim. Kihniölle tyypillinen kasvi tupasvilla
- luonnon tarkkailu eri vuodenaikoina esim. kasvien ja eläinten talvehtiminen
- ruoan alkuperä ja tuottaminen, esim. siemenestä kasviksi

Oma lähiympäristö, kotiseutu ja maapallo ihmisen elinpaikkana

- oman lähiympäristön luonnonilmiöiden ja ihmistoimintojen havainnoiminen (luonnonympäristö / ihmisen rakentama ympäristö)
- maiseman ja maaston keskeisimpien rakenteiden hahmottaminen, ympäristön havainnollistaminen piirtämällä, rakentelemalla tai muovaamalla sekä yksinkertaisten karttojen lukeminen ja laatiminen
- kotipaikkamme Kihniö ja sen elämää ennen ja nyt
- vuorokauden- ja vuodenaikoihin liittyvät käsitteet (vuosi, vuodenaika, kuukausi, viikko, vuorokausi, tunti, minuutti ja sekunti) sekä ilmiöt kuten sää
- maapallo ihmisen elinpaikkana (käsitteet: planeetta, kuu, aurinko ja kiintotähti)

Ympäristön ilmiötä

- ympäristössä tapahtuvat ilmiöt (valo, lämpö, ääni, liike ja liikkuminen), niiden tutkiminen kuten valon ja äänen eteneminen ja heijastuminen, äänen ja valon lähteet, varjon muodostuminen sekä kuulon ja näön suojeleminen
- lämpöilmiöiden tutkiminen, kuten lämpötilan mittaaminen, lämmön siirtyminen ja lämmittäminen
- oppilaan elämänpiiriin kuuluvaan teknologiaan tutustuminen erityisesti sähkön käyttö, sähköturvallisuus ja sähkön säästäminen

Ympäristön aineita

- lähiympäristön maaperä ja kallioperä (kivennäismaalajit: sora, hiekka ja savi sekä eloperäiset maalajit turve ja multa)
- oppilaan arkielämään kuuluvien aineiden, esineiden ja materiaalien, kuten lasin ja muovin, puun ja paperin, metallien ja tekstiilien tutkiminen sekä niiden säästävä käyttö ja kierrätys
- aineen olomuodot: kiinteä, neste ja kaasu
- ilman ominaisuuksien tutkiminen sekä palaminen ja paloturvallisuus
- veden ominaisuuksien ja olomuodon muutosten tutkiminen sekä veden käyttö ja kiertokulku luonnossa

Ihminen, terveys ja turvallisuus

- ihmisen keho sekä kasvun ja kehityksen vaiheet pääpiirteissään
- ihmisen elämänkaari (syntyminen, vanheneminen ja kuolema)
- ihmisen perustarpeet
 - terveystottumukset ja omasta terveydestä huolehtiminen: ravitsemus, puhtaus, koulunkäynnin, harrastusten ja levon välinen tasapaino, liikunta, ulkoilu ja pukeutuminen, ryhti ja rentoutuminen
 - henkinen hyvinvointi ja mielenterveys
 - tunteiden ilmaiseminen ja vuorovaikutustaidot
- sairastaminen ja yksinkertaiset ensiaputoimet
- kiusaamisen ja väkivallan ehkäiseminen, toisen omaisuuden kunnioittaminen
- sopimukset ja säännöt sekä hyvät tavat
- turvallinen liikkuminen koti- ja kouluympäristössä eri vuodenaikoina
 - vaaratilanteiden välttäminen ja toimiminen vaaratilanteissa esim. hätäilmoituksen tekeminen
 - turvallinen koulumatka ja tavallisimmat jalankulkijan ja pyöräilijän liikennemerkit ja -säännöt, turvavarusteiden kuten pyöräilykypärän ja heijastimen käyttö

VUOSILUOKAT 3- 4

Ympäristö- ja luonnontieto on biologian, maantiedon, fysiikan, kemian ja terveystiedon tiedonaloista koostuva integroitu aineryhmä, jonka opetukseen sisältyy kestävän kehityksen

näkökulma. Opetuksen tavoitteena on, että oppilas oppii tuntemaan ja ymmärtämään luontoa ja rakennettua ympäristöä, itseään ja muita ihmisiä, ihmisten erilaisuutta sekä terveyttä ja sairautta.

Ympäristö- ja luonnontiedon opetus tukeutuu tutkivaan ja ongelmakeskeiseen lähestymistapaan, jossa lähtökohtana ovat oppilaan ympäristöön ja oppilaaseen itseensä liittyvät asiat, ilmiöt ja tapahtumat sekä oppilaan aikaisemmat tiedot, taidot ja kokemukset. Kokemuksellisen ja elämyksellisen opetuksen avulla oppilaalle kehittyy myönteinen ympäristö- ja luontosuhde.

Ympäristö- ja luonnontiedon lähestymistavat ja sisällöt valitaan oppilaiden edellytysten ja kehitystason perusteella sekä siten, että opiskelutilanteissa voidaan työskennellä myös maastossa. Ympäristö- ja luonnontietoon liittyvät käsitteet voidaan jäsentää kokonaisuuksiksi, joissa tarkastellaan oppilasta, ympäröivää maailmaa ja hänen toimintaansa yhteisön jäsenenä. Näiden kokonaisuuksien opiskelu auttaa häntä ymmärtämään omaa ympäristöään sekä ihmisen ja ympäristön välistä vuorovaikutusta.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- toimimaan ympäristössään turvallisesti, ja itseään suojellen sekä noudattaa annettuja ohjeita koulussa, lähiympäristössä ja liikenteessä
- tuntemaan oman lähiseudun luontoa ja rakennettua ympäristöä sekä havaitsemaan niissä tapahtuvia muutoksia sekä hahmottamaan kotiseutunsa osana Suomea ja Pohjoismaita
- hankkimaan tietoa luonnosta ja ympäristöstä havainnoimalla, tutkimalla ja erilaisia lähdeaineistoja käyttämällä
- tekemään havaintoja eri aisteja ja yksinkertaisia tutkimusvälineitä käyttäen sekä kuvailemaan, vertailemaan ja luokittelemaan havaintojaan
- tekemään yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita
- lukemaan ja laatimaan yksinkertaisia karttoja sekä käyttämään karttastoa
- esittämään eri tavoin ympäristöön ja sen ilmiöihin liittyvää tietoa
- käyttämään niitä käsitteitä, joiden avulla ympäristöä sekä niihin kuuluvia ilmiöitä ja kohteita kuvataan ja selitetään
- suojelemaan luontoa ja säästämään energiavaroja
- psyykkistä ja fyysistä itsetuntemusta, itsensä ja muiden arvostamista ja sosiaalista osaamista
- terveyteen ja sairauteen sekä terveyden edistämiseen, liittyviä käsitteitä, sanastoa ja toimintatapoja sekä tekemään terveyttä edistäviä valintoja.

KESKEISET SISÄLLÖT

Eliöt ja elinympäristöt

- elottoman ja elollisen luonnon peruspiirteet
- erilaisia elinympäristöjä ja eliöiden sopeutuminen niihin
- oman lähiympäristön tavallisimpia kasvi-, sieni- ja eläinlajeja
- luonto eri vuodenaikoina
- kasvien ja eläinten elämänvaiheita
- ruoan alkuperä ja tuottaminen

Oma lähiympäristö, kotiseutu ja maapallo ihmisen elinpaikkana

- oma lähiympäristö
- vuorokauden- ja vuodenaajat

- maaston keskeiset piirteet ja kartta
- kotiseutu ja oma maakunta, niiden luonnonolot ja maisemat sekä rakennettu ympäristö ja ihmisen toiminta
- Suomi, Pohjoismaat ja muut lähialueet sekä maapallo ihmisen elinpaikkana

Ympäristön ilmiöitä

- ääneen ja valoon liittyviä ilmiöitä sekä kuulon ja näön suojele
- lämpöön liittyvien ilmiöitä ja lämmön lähteitä
- yksinkertaisten laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisten rakenteiden lujuuden tutkiminen
- magneettisia ja sähköisiä ilmiöitä

Ympäristön aineita

- arkielämään kuuluvia aineita ja materiaaleja sekä niiden säästävä käyttö ja kierrätys
- ilman ominaisuuksia sekä palaminen ja paloturvallisuus
- veden ominaisuuksia ja olomuodon muutokset, veden käyttö ja kiertokulku luonnossa

Ihminen ja terveys

- ihmisen keho sekä kasvun ja kehityksen vaiheet pääpiirteissään
- omasta terveydestä huolehtiminen ja arkipäivän terveystottumukset
- sairastaminen ja tavallisimpia lasten sairauksia, toimiminen hätätilanteissa ja yksinkertaiset ensiaputoimet
- perheen ja ystävyyden, tunteiden tunnistamisen ja vuorovaikutuksen merkitys hyvinvoinnille ja mielenterveydelle

Turvallisuus

- kiusaamisen ja väkivallan ehkäisy, fyysisen koskemattomuuden kunnioittaminen, oman koulun turvallisuus, liikennekäyttäytyminen ja vaaratilanteiden välttäminen, koti- ja vapaa-ajan tapaturmat
- sopimukset ja säännöt, hyvät tavat ja toisten huomioon ottaminen, rahan käyttö ja toisen omaisuuden kunnioittaminen

3. vuosiluokka

Eliöt ja elinympäristöt

- Erilaisten elinympäristöjen, kuten pihapiirin, metsän havainnoiminen sekä eliöiden sopeutuminen erilaisiin elinympäristöihin
- Lähiympäristön tavallisimpien kasvi-, sieni- ja eläinlajien tunnistaminen, kuvaileminen ja luokittelu
- Luonnon tarkkailu eri vuodenaikoina
- Kasvien ja eläinten elämänvaiheisiin tutustuminen

Oma lähiympäristö, kotiseutu ja maapallo ihmisen elinpaikkana

- Oman lähiympäristön luonnonilmiöiden havainnoiminen ja tutkiminen
- Luonnonympäristön ja ihmisen muovaaman ympäristön havainnoiminen ja jäsentäminen sekä ympäristön muutosten tarkasteleminen
- Maaston keskeisimpien piirteiden hahmottaminen ja maaston havainnollistaminen eri tavoin sekä erityisesti kartan ilmaisuun tutustuminen

- Kotiseutuun ja omaan maakuntaan tutustuminen. niiden luonnonolot ja maisemat sekä rakennettu ympäristö ja ihmisen toiminta
- Suomen tarkasteleminen sekä maapallon ymmärtäminen ihmisen elinpaikkana

Ympäristön ilmiöitä

- Yksinkertaisten laitteiden, kuten vivun, pyörän ja jousen, toimintaperiaatteen tutkiminen sekä erilaisten rakenteiden, kuten kolmio- ja putkirakenteiden lujuuteen tutustuminen

Ympäristön aineita

Ihminen ja terveys

- Sairastaminen ja tavallisimpia lasten ja nuorten sairauksia yksinkertaiset ensiaputoimet
- Henkinen hyvinvointi ja mielenterveys: perheen ja ystävyyden, tunteiden tunnistamisen ja vuorovaikutuksen merkitys hyvinvoinnille

Turvallisuus

- Kiusaamisen ja väkivallan ehkäiseminen, fyysisen koskemattomuuden kunnioittaminen, oman koulun turvallisuus, liikennekäyttäytyminen ja vaaratilanteiden välttäminen, koti- ja vapaa-ajan tapaturmat
- Sopimukset ja säännöt, hyvät tavat ja toisten huomioon ottaminen, rahan käyttäminen ja toisen omaisuuden kunnioittaminen

4. vuosiluokka

Eliöt ja elinympäristöt

- Erilaisten elinympäristöjen, kuten pihan, puiston, metsän, niityn ja pellon havainnoiminen
- Eliöiden sopeutuminen erilaisiin elinympäristöihin
- Ruoan alkuperä ja tuottaminen

Oma lähiympäristö, kotiseutu ja maapallo ihmisen elinpaikkana

- Luonnonympäristön ja ihmisen muovaaman ympäristön havainnoiminen ja jäsentäminen sekä ympäristön muutosten tarkasteleminen
- Kotiseutuun ja omaan maakuntaan tutustuminen: niiden luonnonolot ja maisemat sekä rakennettu ympäristö ja ihmisen toiminta
- Pohjoismaiden ja muiden lähialueiden tarkasteleminen sekä maapallon ymmärtäminen ihmisen elinpaikkana

Ympäristön ilmiöitä

- Magneettisiin ja sähköisiin ilmiöihin kuten kompassiin, hankaussähköön ja virtapiiriin

tutustuminen yksinkertaisten tutkimusten avulla.

Ympäristön aineita

- Ilman ominaisuuksien tutkiminen sekä palaminen ja paloturvallisuus
- Veden ominaisuuksien ja olomuodon muutosten tutkiminen sekä veden käyttö ja kiertokulku luonnossa.

Ihminen ja terveys

- Ihmisen kasvun ja kehityksen vaiheet pääsiirteissään
- Sairastaminen ja tavallisimpia lasten ja nuorten sairauksia, toimiminen hätätilanteissa ja yksinkertaiset ensiaputoimet
- Henkinen hyvinvointi ja mielenterveys: perheen ja ystävyuden, tunteiden tunnistamisen ja vuorovaikutuksen merkitys hyvinvoinnille

Turvallisuus

- Kiusaamisen ja väkivallan ehkäiseminen, fyysisen koskemattomuuden kunnioittaminen, oman koulun turvallisuus, liikennekäyttäytyminen ja vaaratilanteiden välttäminen
- Sopimukset ja säännöt, hyvät tavat ja toisten huomioon ottaminen, rahan käyttäminen ja toisen omaisuuden kunnioittaminen

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 4. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Luonnon tutkimisen taidot

Oppilas

- osaa tehdä havaintoja eri aisteilla sekä osaa kohdistaa huomionsa havaintojen teon kohteen olennaisiin piirteisiin
- osaa kuvailla, vertailla ja luokitella kappaleita ja eliöitä sekä ilmiöitä niiden erilaisten ominaisuuksien perusteella
- osaa tehdä ohjatusti yksinkertaisia tutkimuksia, jotka kohdistuvat luontoon, luonnon ilmiöihin ja rakennettuun ympäristöön
- osaa käyttää erilaisia tietolähteitä ja vertailla eri tavoin hankkimaansa tietoa
- osaa ilmaista luonnosta ja rakennetusta ympäristöstä hankkimaansa tietoa puhuen, kirjoittaen ja piirtäen.

Eliöt ja ympäristöt

Oppilas

- ymmärtää kuinka elollinen ja eloton luonto eroavat toisistaan ja osaa kuvata eri elinympäristöjen kuten pihan, puiston, metsän, niityn ja pellon piirteitä sekä tunnistaa niiden tavallisimpia eliölajeja; oppilas osaa antaa esimerkkejä selkärangattomista ja selkärangaisista eläimistä
- tuntee vuodenaikojen vaihtelun piirteet ja osaa kuvata kuinka eliöt ovat sopeutuneet eri vuodenaikoihin ja erityisesti Suomen talveen
- tietää mistä ruoka-aineet ovat peräisin ja missä ruoka tuotetaan
- osaa kuvata luonnonympäristön ja rakennetun ympäristön eroja, osoittaa kiinnostusta ja vastuullisuutta niitä kohtaan sekä osaa arvioida ympäristön kauneutta, monimuotoisuutta ja viihtyisyyttä

- ymmärtää kartan ilmaisutavan sekä osaa käyttää kartanluvussa apuna ilmansuuntia, karttamerkkien selitystä ja janamittakaavaa ja osaa laatia yksinkertaisen kartan koulun pihasta ja omasta lähiympäristöstään
- osaa kuvata kotiseutunsa ja oman maakuntansa luonnonoloja ja ihmisen toimintaa
- oppilas osaa hahmottaa Suomea, Pohjoismaita ja muita lähialueita sekä ymmärtää näiden alueiden maisemallisen rikkauden
- ymmärtää kotiseutunsa osana Suomea ja Suomen osana Pohjoismaita sekä ymmärtää maapallon ihmisen elinpaikkana.

Ympäristön aineita ja ilmiöitä

Oppilas

- osaa käyttää keskeisiä käsitteitä ja hahmottaa käsitteitä kokonaisuuksina
- osaa käyttää yksinkertaisia tutkimusvälineitä, kuten kelloa, pituusmittoja, lämpömittaria ja luuppia, sekä käyttää havaintojen teossa myös itse tehtyjä välineitä
- osaa selittää yksinkertaisten laitteiden, kuten vivun, pyörän, jousen, toimintaa sekä osaa tutkia erilaisten rakenteiden lujuutta
- osaa rakentaa yksinkertaisen virtapiirin pariston, lampun ja johtimien avulla sekä tuntee kodissa käytettäviä sähkölaitteita; hän ymmärtää, että sähkön käyttöön liittyy vaaroja ja osaa käyttää sähkölaitteita turvallisesti
- tuntee erilaisia valon, äänen ja lämmön lähteitä sekä tunnistaa ja osaa tutkia valoon, ääneen ja lämpöön liittyviä ilmiöitä kuten äänen eteneminen, valon eteneminen ja heijastuminen sekä lämmön siirtyminen ja lämmittäminen
- tuntee näön ja kuulon suojeluun sekä palovammojen ehkäisyyn liittyviä toimenpiteitä ja osaa toimia niiden mukaisesti
- osaa tutkia ilman ja veden ominaisuuksia, veden olomuodon muutoksia ja osaa kuvailla veden kiertokulkua luonnossa
- ymmärtää aineen muuttumisen toiseksi aineiksi esimerkiksi kynttilän tai puun palaessa sekä tuntee herkästi syttyviä aineita ja osaa käyttää alkusammutusvälineitä
- tuntee erilaisten aineiden ja materiaalien ominaisuuksia ja käyttötarkoituksia ja tietää, että kotona voi olla vahingollisia aineita, kuten lääkkeitä, pesu- ja puhdistusaineita sekä liuottimia, tupakka- ja alkoholituotteita
- osaa lajitella jätteitä, ei roskaa ympäristöä sekä osaa säästää vettä, sähköä ja lämpöä.

Ihminen ja terveys

Oppilas

- osaa kuvata kasvun ja kehityksen sekä elämänsä eri vaiheita, osaa nimetä ihmisen tärkeimmät ruumiinosat ja keskeisiä elintoimintoja
- tuntee terveyttä edistäviä arkikäytäntöjä ja tottumuksia: vuorokausirytmii, riittävä uni ja lepo, ravinto, säännöllinen ruokaileminen, päivittäinen liikunta, oikeat työskentelyasennot koulussa ja kotona, ryhti, suun terveys, hygienia, pukeutuminen
- osaa perussäännöt ryhmässä toimimisesta ja kohteliaasta käytöksestä; hän osaa tunnistaa ja nimetä erilaisia tunteita ja tietää, että tunteiden ilmaisua voidaan säädellä
- osaa kuvata tavallisimpia lasten sairauksia, niiden oireita ja itsehoitoa; hän tietää lääkkeiden käytön perussääntöjä; hän osaa yksinkertaisia ensiaputaitoja sekä osaa hälyttää ja hakea apua tarvittaessa.

Turvallisuus

Oppilas

- osaa kuvata erilaisia kiusaamisen ja väkivallan tunnuspiirteitä; hän tietää yksilön oikeuden fyysiseen koskemattomuuteen sekä tunnistaa hyväksytyt ja ei-toivotut kosketuksen erot; hän tietää, miten tarvittaessa voi hakea apua itselleen, ja tietää, ketkä auttavat koulussa ja lähiyhteisössä
- tietää ikäkautensa mukaisesti, mikä on luvallista toimintaa ja mikä ei
- tietää ja tunnistaa turvallisuutta uhkaavia vaaratekijöitä lähiympäristössä ja liikuttaessa liikenteessä, vesillä tai jäällä; hän tuntee jalankulkijana ja pyöräilijänä keskeiset liikennesäännöt ja ymmärtää, miksi sovittuja ohjeita ja sääntöjä pitää noudattaa.

7.6. Biologia ja maantieto

VUOSILUOKAT 5–6

Biologian opetuksessa tutkitaan elämää ja sen ilmiöitä. Opetus järjestetään siten, että oppilas oppii tunnistamaan eliölajeja, ymmärtämään eliöiden ja niiden elinympäristöjen välistä vuorovaikutusta sekä arvostamaan ja vaalimaan luonnon monimuotoisuutta. Biologian opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta tuntemaan myös itseään ihmisenä ja osana luontoa. Ulkona tapahtuvassa opetuksessa oppilaan tulee saada myönteisiä elämyksiä ja kokemuksia luonnosta sekä oppia havainnoimaan ympäristöä. Biologian opetuksen tulee perustua tutkivaan oppimiseen. Opetusta toteutetaan sekä maastossa että luokkahuoneessa. Kihniössä biologian oppimisympäristöinä ovat mm. lähiseudun järvet sekä metsät. Lisäksi tehdään retkiä lähiseudulla sijaitseville maataloille.

Maantiedon opetuksessa tarkastellaan maapalloa ja sen erilaisia alueita. Opetuksen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään luonnon ja ihmisen toimintaan liittyviä ilmiöitä ja niiden välistä vuorovaikutusta eri alueilla. Maantiedon opetuksen tavoitteena on laajentaa oppilaan maailmankuvaa kotimaasta Eurooppaan ja muualle maailmaan. Opetus järjestetään siten, että oppilas saa käsityksen luonnonympäristöjen ja kulttuuriympäristöjen rikkaudesta eri puolilla maapalloa ja oppii arvostamaan niitä. Maantiedon opetuksen tulee luoda pohjaa kansojen ja kulttuurien väliselle suvaitsevaisuudelle ja kansainvälisyydelle.

Vuosiluokilla 5–6 biologian ja maantiedon opetukseen integroidaan myös terveystiedon opetusta. Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että oppilas oppii ymmärtämään omaa kasvuaan ja kehitystään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena prosessina sekä ihmisen ja hänen ympäristönsä välisenä vuorovaikutuksena.

Biologian ja maantiedon opetuksen tulee painottaa vastuullisuutta, luonnon suojelua ja elinympäristöjen vaalimista sekä tukea oppilaan kasvua aktiiviseksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- tuntemaan eliölajeja, niiden rakennetta ja elämää sekä eliölajien sopeutumista elinympäristöihinsä
- hahmottamaan eliökunnan kokonaisuuden ja luokittelemaan eliöitä
- liikkumaan luonnossa sekä havainnoimaan ja tutkimaan luontoa maastossa
- ymmärtämään, että ihminen on ravinnontuotannossaan riippuvainen muusta luonnosta
- kehittämään ympäristölukutaitoaan, toimimaan ympäristöstävällisesti, huolehtimaan

lähiympäristöstään ja suojelemaan luontoa

- tietämään perusasiat ihmisen rakenteesta ja elintoiminnoista
- arvostamaan kasvua ja kehitystä jokaisen henkilökohtaisena prosessina, tunnistamaan murrosiän tunnuspiirteitä sekä ymmärtämään ihmisen seksuaalisuutta
- pohtimaan kasvuun, kehitykseen, ihmisten erilaisuuteen ja sosiaaliseen vuorovaikutukseen liittyviä kysymyksiä
- ottamaan vastuuta omista teoistaan sekä ottamaan huomioon toiset ihmiset
- laatimaan ja tulkitsemaan karttoja sekä käyttämään tilastoja, diagrammeja, kuvia ja sähköisiä viestimiä maantieteellisen tiedon lähteinä
- hahmottamaan maailmankartan ja tuntemaan sen keskeisen nimistön
- ymmärtämään ihmisen toiminnan riippuvuutta ympäristön tarjoamista mahdollisuuksista maapallolla
- perehtyy Euroopan maantietoon ja maapallon muihin alueisiin sekä oppii arvostamaan ja suhtautumaan myönteisesti vieraisiin maihin, niiden kansoihin ja kulttuureihin.

KESKEISET SISÄLLÖT

Eliöt ja elinympäristöt

lähialueiden keskeisen eliölajiston tunnistaminen ja ohjattu kasvien keruu

5. vuosiluokka

- maaselkärangattomia ja maaselkärankaisia
- selkärankaisten ja selkärangattomien tutkiminen, tunnistaminen ja luokittelu
- lintujen elinympäristöjä ja tunnistamista
- ravintoketjuja
- solu elämän perusyksikkönä
- kasvit ja niiden rakenne
- kasviston valmistaminen

6.vuosiluokka

- vesiselkärangattomat ja vesiselkärankaiset
- lintujen elinympäristöt ja tunnistaminen
- kasvikoelman valmistaminen

eliöiden elinympäristöjä, kuten metsä ja suo, ravintoketjut sekä metsien hyötykäyttö

5.vuosiluokka

- kuivan kangasmetsän, sen eliölajiston ja ravintoketjujen tutkiminen
- metsien hyötykäyttöön tutustuminen

6. vuosiluokka

- tuoreen ja kuivan kangasmetsän, niiden eliölajistojen sekä ravintoketjujen tutkiminen
- metsien hyötykäyttöön tutustuminen
- suo eliöiden elinympäristönä

5. vuosiluokka

kasvien kasvu ja sen kokeellinen tutkiminen sekä eläinten ja kasvien lisääntyminen

- yhteyttäminen
- kasvien lisääntyminen
- kasvien kasvu ja sen kokeellinen tutkiminen
- eläinten lisääntyminen

6.vuosiluokka

elintarvikkeiden alkuperä ja tuottaminen sekä puutarhan antimet

- puutarhan antimet ja niiden merkitys
- puutarhan ja kotipiirin eliöstö
- karjanhoito ja viljely
- tuotteiden jalostaminen
- tutustuminen maatalan toimintaan

Ihmisen rakenne, elintoiminnot, kasvu, kehitys ja terveys

5. vuosiluokka

ihmisen kehon rakenne ja keskeiset elintoiminnot, lisääntyminen sekä murrosiän fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset muutokset

- solu elintoimintojen perusyksikkönä
- tutkimuksia ja mittauksia

oman kehon arvostus ja suojeleminen, tervettä kasvua ja kehitystä tukevat ja haittaavat tekijät sekä seksuaalisen kehityksen yksilöllinen vaihtelu

- henkilökohtainen hygienia
- kuulon ja näön suojeleminen
- päihteiden välttäminen
- terveellinen ravinto ja ravintoaineet

6. vuosiluokka

ihmissuhteisiin, huolenpitoon ja tunteiden säätelyyn liittyvät sosiaaliset tekijät, suvaitsevaisuus sekä ikäkauteen liittyvät oikeudet ja vastuu

- hyvien ihmissuhteiden merkitys
- hyvät tavat
- erilaiset lapset
- hätäilmoitus ja ensiapu

Luonnon monimuotoisuus

5. ja 6. vuosiluokka

luonnon monimuotoisuuden merkitys sekä jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet

- ympäristön tutkiminen, esim. erilaiset mittaukset ja havainnoinnit
- oman työskentelypaikan, koulun ja kodin hoitaminen
- kierrätys kotona ja koulussa

5. vuosiluokka

Eurooppa osana maailmaa

Eurooppa maailman kartalla ja Euroopan karttakuva

- vesistöt, korkokuva, valtiot, pääkaupungit
- mittakaavan käyttö, janamittakaava
- maapallon asteverkko tutustuminen

Euroopan ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeet sekä ihmisen toiminta

- ilmaston vaikutus kasvillisuuteen
- ilmaston vaikutus ihmisen elämään

6. vuosiluokka

Ihmisten elämän ja elinympäristöjen monimuotoisuus maapallolla

maailmankartan keskeinen nimistö ja karttataidot

- maanosat, meret, suurimmat joet, korkokuva

sademetsät, savannit, arot, aavikot, talvisateiden alueet sekä lauhkean ja kylmän vyöhykkeen alueet ihmisen elinympäristöinä sekä ihmisten monimuotoinen elämä erilaisissa ympäristöissä

- eri alueiden ominaispiirteiden selittäminen
- eri ilmiöiden syy-seuraussuhteiden päättelemine
- valtiot, kansat, kulttuurit, luonto

luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutus maapallolla sekä ihmisen toiminnan aiheuttamat muutokset ympäristössä

- tuotanto, elinkeinot
- ihmisen kulttuurinen sopeutuminen erilaisissa olosuhteissa
- kestävän kehityksen näkökulma eri alueilla

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 6. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Luonnon tutkimisen taidot

Oppilas

- osaa liikkua luonnossa sekä havainnoida ja tutkia luontoa
- osaa kuvata tekemiään yksinkertaisia luontoon ja muuhun ympäristöön liittyviä tutkimuksia sekä selostaa niiden tuloksia
- tunnistaa yleisimpiä kasvilajeja ja osaa kerätä lähiympäristön kasveja ohjeiden mukaisesti.

Eliöt ja elinympäristöt

Oppilas

- tuntee eri selkärangaisryhmät ja tunnistaa lähiympäristön yleisimmät nisäkkäät, linnut ja kalat sekä osaa kertoa esimerkkejä eläinten sopeutumisesta ympäristöönsä
- tietää, että vihreät kasvit valmistavat itse oman ravintonsa yhteyttämisen avulla
- osaa selittää ravintoketjun pääperiaatteet jonkin esimerkin avulla
- ymmärtää ja osaa antaa esimerkkejä siitä, miksi ja miten ihminen on riippuvainen luonnosta ja osaa selvittää peruselintarvikkeiden alkuperän
- osaa antaa esimerkkejä siitä, miten lähiluontoa ja asuinympäristöä voidaan vaalia ja suojella.

Ihmisen rakenne, elintoiminnot, kasvu, kehitys ja terveys

Oppilas

- osaa kuvata perusasioita ihmisen rakenteesta ja elintoiminnoista

- osaa tarkastella omaan kasvuunsa ja kehitykseensä liittyviä muutoksia, osaa selittää murrosiän ja seksuaalisen kehityksen muutoksia tytöillä ja pojilla sekä antaa esimerkkejä niiden yksilöllisestä ilmenemisestä
- osaa antaa esimerkkejä siitä, miten tunteiden ilmaisua voidaan säädellä, ja siitä, miten asioita voidaan tarkastella myös muiden ihmisten näkökulmasta, sekä osaa esimerkein kuvata tunneilmaisuuksiin liittyvää ihmisten erilaisuutta
- tietää ikäkauteensa liittyvät oikeutensa ja vastuunsa.

Karttataidot

Oppilas

- osaa etsiä kartastosta tutkimiaan paikkoja, käyttää kartanluvussa hyväkseen karttamerkkejä ja mittakaavoja sekä osaa tulkita erilaisia karttoja
- osaa tulkita tilastoja, diagrammeja, kuvia, ja sähköisten viestimien välittämää tietoa sekä osaa kriittisesti arvioida eri tietolähteitä
- osaa itse laatia yksinkertaisia karttoja ja diagrammeja.

Eurooppa osana maailmaa

Oppilas

- tietää pääpiirteissään Euroopan valtiot ja niiden pääkaupungit sekä osaa kuvata luonnonolojen vaihtelua ja ihmisen toimintaa Euroopassa.

Ihmisten elämän ja elinympäristöjen monimuotoisuus maapallolla

Oppilas

- tietää maailmankartan keskeisen nimistön, kuten maanosat, valtameret, suurimmat vuoristot sekä sademetsä- ja aavikkoalueet
- tietää, että maapallolla on erilaisia ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä ja osaa kertoa esimerkkejä siitä, miten ilmasto-olot, kuten lämpötila ja sademäärä, vaikuttavat ihmisen toimintaan, erityisesti maatalouteen ja asumiseen eri vyöhykkeillä sekä osaa kuvata ihmisten elämää erilaisissa ympäristöissä
- osaa kertoa esimerkkejä eri alueilta siitä, miten ihmisen toiminta, kuten kaupunkien ja teollisuuden rakentaminen, liikalaiduntaminen ja polttopuun kerääminen ovat aiheuttaneet muutoksia ympäristössä
- osaa tunnistaa oman kulttuurin ja vieraiden kulttuurien piirteitä.

BIOLOGIA

VUOSILUOKAT 7-9

Biologia opetuksessa tutkitaan elämää, sen ilmiöitä ja edellytyksiä. Biologian opetus kehittää oppilaan luontotuntemusta ja ohjaa ymmärtämään luonnon perusilmiöitä. Opetuksessa kiinnitetään huomiota ihmisen ja luonnon välisiin vuorovaikutussuhteisiin sekä korostetaan ihmisen vastuuta luonnon suojelussa.

Biologian opetus perustuu tutkivaan oppimiseen. Opiskelu kehittää oppilaan taitoja havainnoida, tutkia luontoa ja tehdä johtopäätöksiä sekä havainnollistaa biologista tietoa.

Erilaiset oppilastyöt, maastotyöskentely, retkeily ja laboroinnit kehittävät biologialle tyypillistä luonnontieteellistä ajattelua.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- käyttämään biologialle tyypillisiä käsitteitä sekä tiedonhankinta- ja tutkimusmenetelmiä
- tunnistamaan eliölajeja
- arvostamaan luonnon monimuotoisuutta sekä sen vaalimista
- hahmottamaan ekosysteemien rakennetta ja toimintaa
- tuntemaan kasvien kasvattamisen ja viljelyn periaatteita
- tuntemaan ihmisen perusrakenteen ja keskeiset elintoiminnot
- ymmärtämään seksuaalisuuden biologisen perustan
- tuntemaan perinnöllisyyden keskeisiä käsitteitä
- tunnistamaan kotiseudun ympäristömuutoksia ja pohtimaan niiden syitä ja seurauksia
- ymmärtämään ympäristönsuojelun keskeiset tavoitteet ja luonnonvarojen kestävä käytön periaatteet

KESKEISET SISÄLLÖT

7. vuosiluokka	8. vuosiluokka	9. vuosiluokka
Erilaiset vesiekosysteemit elinympäristöinä	Erilaiset metsät ja suot elinympäristöinä	Eliökunnan synty ja kehitys sekä eliökunnan järjestelmä
Kotiseudun vesiekosysteemin keskeisten eliölajien tunnistaminen ja luokittelu	Metsien ja soiden keskeisten eliölajien tunnistaminen ja luokittelu	Solun perusrakenteen ja toiminnan tutkiminen
Vesiekosysteemin omakohtainen tutkiminen	Metsä- tai suoekosysteemien omakohtainen tutkiminen	Ihmisen rakenne ja elintoiminnot
Ihmisen vaikutus vesiekosysteemeihin	Ohjattua kasvien keräämistä	Ihmisen seksuaalisuus ja lisääntyminen
Vesiekosysteemin suojelu	Ihmisen vaikutus metsä- ja suoekosysteemeihin	Perimän ja ympäristön merkitys ihmisen ominaisuuksien kehittämisessä
	Metsien ja soiden suojelu	Ihmisen biologinen ja kulttuurinen evoluutio sekä ihmislajin ominaispiirteet
		Biotekniikan mahdollisuudet ja niihin liittyvät eettiset kysymykset

ARVIOINTI

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Biologian tutkimustaidot

Oppilas osaa

- käyttää mikroskooppia näytteitä tutkiessaan
- työskennellä maastossa ja laboratorioissa annettujen ohjeiden mukaan sekä osaa kerätä kasveja ohjeiden mukaisesti
- toteuttaa itsenäisesti pienimuotoisia tutkimuksia.

Luonto ja ekosysteemit

Oppilas osaa

- jaotella eliöitä pääryhmittäin keskeisten tuntomerkkien avulla ja osaa tunnistaa lähiluonnon kasvi-, eläin- ja sienilajeja
- kuvata ekosysteemin perusrakenteen ja toiminnan
- nimetä ja kuvata metsä- ja järviyyppejä
- tehdä pienimuotoisia metsä-, vesi- tai suoekosysteemiin liittyviä tutkimuksia
- selostaa perusasioita metsänhoidosta ja kasvinviljelystä
- kuvata esimerkein luonnon monimuotoisuutta, osaa perustella sen merkitystä ekologisen kestävyden kannalta sekä tuntee metsien kestävän käytön periaatteet.

Elämä ja evoluutio

Oppilas osaa

- kuvata pääpiirteet kasvi- ja eläinsolun rakenteesta
- selostaa fotosynteesin ja kuvata sen merkityksen eliökunnan kannalta
- kuvata kasvien, eläinten, sienten ja mikrobien lisääntymistä
- selostaa evoluution peruspiirteet ja ihmisen evoluution vaiheet
- jäsentää eliökunnan pääryhmiin ja perustella ryhmittelyyn.

Ihminen

Oppilas osaa

- kuvata ihmisen tärkeimpien kudosten, elinten ja elimistöjen rakenteen ja toiminnan pääpiirteet
- selvittää seksuaalisuuden erilaisia ilmenemismuotoja
- selostaa pääpiirteissään sukupuolisolujen synnyn, yhdynnän, hedelmöityksen, raskauden kulun ja synnytyksen
- käyttää periytymiseen liittyviä keskeisiä käsitteitä.

Yhteinen ympäristö

Oppilas osaa

- kuvata ekologisesti kestävästä kehitystä sekä luonnon monimuotoisuuden säilymisen ja ympäristösuojelun merkitystä
- tehdä pienimuotoisia tutkimuksia oman elinympäristönsä tilasta
- kertoa esimerkkejä kotiseutunsa luonnonympäristön muuttumisesta ja osaa antaa esimerkkejä siitä, millä tavalla voi itse toimia kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti.

MAANTIETO

VUOSILUOKAT 7-9

Maantiedon opetuksessa tutkitaan maapalloa planeettana sekä sen erilaisia alueita ja alueellisia ilmiöitä. Opetus kehittää oppilaiden maantieteellistä maailmankuvaa sekä edistää maantieteellisten syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä. Maantiedossa kiinnitetään huomiota luonnon ja ihmisen toiminnan väliseen vuorovaikutukseen sekä opitaan tuntemaan erilaisia kulttuureja. Maantiedon opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua suvaitseviksi, aktiivisiksi ja kestäväan elämäntapaan sitoutuneiksi kansalaisiksi.

Maantiedon opetus toimii siltana luonnontieteellisen ja yhteiskuntatieteellisen ajattelun välillä. Opiskelun pohjana ovat tutkiva oppiminen ja elämykset. Opiskelussa käytetään erilaisia kartoja, diagrammeja, tilastoja sekä kuvamateriaalia. Tietolähteinä ovat kirjallisuus, uutislähteet ja sähköiset viestimet.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- käyttämään ja tulkitsemaan erilaisia kartoja sekä käyttämään ja arvioimaan muita maantieteellisiä tietolähteitä
- määrittelemään alueiden sijainnin ja paikkojen välisen etäisyyden
- ymmärtämään planetaarisuuden vaikutuksia maapallolla
- ymmärtämään maanpintaa muokkaavien tekijöiden vaikutuksia maisemassa
- ymmärtämään luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutusta Suomessa, Euroopassa ja muualla maailmassa sekä oppii tietämään syyt, jotka ohjaavat ihmisen sijoittumista
- tunnistamaan eri kulttuurien piirteitä sekä suhtautumaan myönteisesti vieraisiin maihin, niiden kansoihin ja kulttuureihin
- tuntemaan ja arvostamaan Suomen luonnonympäristöä ja rakennettua ympäristöä
- toimimaan kestäväan kehityksen periaatteiden mukaisesti
- ymmärtämään ja arvioimaan kriittisesti maailmanlaajuisia ympäristö- ja kehityskysymyksiä
- tietämään, miten kansalainen voi vaikuttaa oman elinympäristönsä suunnitteluun ja kehittymiseen

KESKEISET SISÄLLÖT

7. vuosiluokka	8. vuosiluokka	9. vuosiluokka
<p>Maailman luonnon- ja kulttuurimaantieteellisen karttakuvan hahmottaminen</p> <p>Maailman alueellinen jäsentäminen</p> <p>Maapallon sisäiset ja ulkoiset tapahtumat</p> <p>Latinalainen Amerikka ja Anglo-Amerikka (Etelä- ja Väli-Amerikka, Pohjois-Amerikka): Kahden tai useamman alueen luonnonolojen, ihmisen toiminnan ja kulttuuristen piirteiden tarkastelu ja vertailu</p> <p>Maailmanlaajuiset ympäristö- ja kehityskysymykset</p>	<p>Euroopan karttakuva, luonnonolot, maisemat ja ihmisen toiminta sekä niiden välinen vuorovaikutus Euroopan eri alueilla</p> <p>Eurooppa osana maailmaa ja maanosan tulevaisuus</p> <p>Maailmanlaajuiset ympäristö- ja kehityskysymykset</p>	<p>Suomen karttakuva ja maisema</p> <p>Luonnon ja ihmisen välinen vuorovaikutus Suomen eri alueilla</p> <p>Suomen väestö</p> <p>Vaikuttamismahdollisuudet oman ympäristön suunnittelussa ja kehittämisessä</p> <p>Eri ympäristöihin perehtyminen lähialueilla sekä eri osissa Suomea</p> <p>Suomi osana maailmaa</p> <p>Oman lähiympäristön tai kotikunnan tutkiminen</p> <p>Itämeren alueen ympäristökysymykset</p> <p>Paikalliset ympäristö- ja kehityskysymykset</p>

ARVIOINTI

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8

Maantieteelliset taidot

Oppilas osaa

- etsiä kartoista ja kartastoista tutkimiaan paikkoja sekä osaa käyttää hyväksi karttamerkkejä ja kartan mittakaavaa

- tulkita fyysisiä karttoja, teemakarttoja, valokuvia ja tilastoja sekä osaa käyttää hyväksi uutislähteitä ja tietoverkoissa olevaa tietoa
- havainnollistaa maantieteellistä tietoa karttojen ja piirrosten avulla
- vertailla eri alueiden ilmastodiagrammeja ja väestöpyramideja sekä laatia itse ilmastodiagrammin tilastotietojen perusteella.

Maailman jäsentäminen

Oppilas osaa

- hahmottaa ja jäsentää maailmaa sekä tunnistaa eri maanosien luonnon- ja kulttuurimaantieteelliset peruspiirteet
- soveltaa oppimaansa maantieteellistä tietoa eri lähteistä saamiensa ajankohtaisten uutistietojen analysointiin ja osaa sijoittaa uutisten tapahtumapaikat maailmankartalle.

Euroopan jäsentäminen

Oppilas osaa

- kuvata Euroopan eri alueiden luonnonoloja ja ihmisen toimintaa sekä ymmärtää Euroopan maisemallisen ja kulttuurisen rikkauden
- vertailla Eurooppaa muihin maanosiin ja ymmärtää, että Eurooppa on vuorovaikutuksessa muiden maailman alueiden kanssa.

Suomen jäsentäminen

Oppilas osaa

- selostaa, miten Suomen luonnonmaisemat ovat muotoutuneet ja miten luonnonolot ovat vaikuttaneet ihmisen toimintaan Suomen eri alueilla
- kuvata ja analysoida asutuksen ja elinkeinoelämän alueellisia piirteitä ja sijoittumista Suomessa
- analysoida Suomen rakennetun ympäristön piirteitä ja tuntee, mitä ovat arvokkaat kulttuuri- ja perinnemaisemat
- osaa selostaa, miten jokainen kansalainen voi vaikuttaa Suomessa oman elinympäristönsä suunnitteluun ja kehittymiseen
- suunnitella ja toteuttaa pieniä kotiseutunsa luonnonympäristöön ja rakennettuun ympäristöön liittyviä tutkimuksia
- tunnistaa oman kulttuurin piirteitä sekä tuntee Suomen ja lähialueiden vähemmistökulttuurit
- kuvata sitä, miten Suomi on vuorovaikutuksessa omien lähialueidensa sekä Euroopan ja koko maailman kanssa.

Yhteinen ympäristö

Oppilas osaa

- selostaa lyhyesti, mitä ovat keskeiset maailmanlaajuiset ympäristö- ja kehitysongelmat, kuten kasvihuoneilmion voimistuminen, otsonikato, aavikoituminen, elinympäristöjen saastuminen, väestönkasvu sekä köyhyys- ja nälkäongelma
- kuvata Itämeren alueen ympäristöongelmia ja niiden syitä sekä osaa esittää keinoja parantaa Itämeren alueen ympäristön tilaa

- kuvata, mitkä ovat hänen omat vaikutusmahdollisuutensa ympäristön tilan parantamiseksi ja tietää keinoja, joiden avulla keskeisiä maailmanlaajuisia ympäristö- ja kehityskysymyksiä voidaan ratkaista.

7.7. Fysiikka ja kemia

Fysiikan ja kemian opetuksen tehtävänä on innostaa ja ohjata oppilasta luonnontieteelliseen ajatteluun ja ongelmanratkaisukykyyn. Oppilaiden turvallisen ja ympäristöystävällisen kokeellisen työskentelyn, niin yksin kuin ryhmässä, ja tiedonhankinnan taitoja kehitetään. Toiminnassa oleellisinta on luonnontieteellisten ilmiöiden tutkiminen ja havainnollistaminen kokeiden ja demonstraatioiden avulla, johtopäätöksiä tekeminen, ja ilmiöihin liittyvien luonnolakien teoreettinen käsittely ja ongelmanratkaisu.

Luokilla 5 ja 6 opetetaan 1vkt/lukuvuosi fysiikka-kemiaa. Luokilla 7 ja 8 opetetaan sekä fysiikkaa että kemiaa 2vkt/lukuvuosi. 9.luokalla opetetaan sekä fysiikkaa että kemiaa 3vkt/lukuvuosi. 9. luokalla voidaan uutena opetettavien asioiden lisäksi syventää 7.- ja 8.-luokalla käsiteltyjä asioita. Lisäksi 9. luokalla tarjotaan valinnaisaineena 1vkt/lukuvuosi fysiikka-kemiaa, jossa pääpaino on mielenkiintoisilla ja vaativammilla luonnontieteellisillä kokeilla ja töillä.

FYSIIKKA JA KEMIA VUOSILUOKILLA 5-6

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- työskentelemään ja liikkumaan turvallisesti ja ympäristöystävällisesti luonnontieteen opetustiloissa annettuja ohjeita noudattaen
- tekemään yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita, havaintoja ja mittauksia ja tekemään niistä johtopäätöksiä
- arvioimaan mittaustensa luotettavuutta ja tarkkuutta
- käyttämään luonnontieteille tyypillistä sanastoa ja esitystapaa tietoa esittäessään
- ymmärtämään joidenkin kemikaalien vaikutukset ihmiseen ja ympäristöön
- fysiikan ja kemian lakien vaikutuksen jokapäiväiseen elämäämme

KESKEISET SISÄLLÖT

Energia ja sähkö <ul style="list-style-type: none"> • lämmön, valon ja liikkeen aikaansaaminen sähköä avulla 	Luonnon rakenteet <ul style="list-style-type: none"> • Maan vetovoima, kitkavoima ja voimista aiheutuvat liikkeet ja tasapainoilmiöt 	Aineet ympärillämme <ul style="list-style-type: none"> • ilman koostumus ja ilmakehä • veden ominaisuudet ja sen merkitys
---	---	---

<ul style="list-style-type: none"> • sähköturvallisuus • erilaisia sähkön ja lämmön tuotantotapoja • maapallon energiavarat. 	<ul style="list-style-type: none"> • turvallinen liikkuminen ja tapaturmien ehkäiseminen • Maan ja Kuun liikkeet ja näistä aiheutuvat ilmiöt • Aurinkokunnan rakenne ja tähtitaivas. 	<p>liuottimena, luonnonvesien tutkiminen sekä veden puhdistaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • maaperästä saatavien aineiden luokittelu ja erottaminen eri erotusmenetelmillä • elinympäristöön kuuluvien tavallisten kemiakaalien alkuperä, turvallinen käyttö ja kierrätys • vaikuttavat aineet päihteissä ja niiden haitat.
---	---	---

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 6. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Kokeellisen työskentelyn taidot

Oppilas

- osaa työskennellä ja liikkua turvallisesti ja ympäristöystävällisesti luonnontieteen opetustiloissa annettuja ohjeita noudattaen
- osaa tehdä havaintoja ja mittauksia eri aisteilla ja mittausvälineillä sekä osaa kohdistaa havaintojen teon kohteen olennaisiin asioihin
- tehdä johtopäätöksiä havainnoistaan ja mittauksistaan, esittää mittaustuloksiaan esimerkiksi taulukoiden avulla sekä selittää luonnon perusilmiöihin ja kappaleiden ominaisuuksiin liittyviä syy-seuraussuhteita, esimerkiksi sen, että mitä suurempi massa kappaleella on, sitä vaikeampi se on saada liikkeelle tai pysäyttää
- tehdä yksinkertaisia kokeita, esimerkiksi tutkia mitkä tekijät vaikuttavat kiinteän aineen liukenemiseen
- käyttää käsitteitä, suureita ja niiden yksiköitä aineiden, kappaleiden ja ilmiöiden ominaisuuksien kuvailemisessa, vertailemisessa ja luokitteluksessa koota eri lähteistä löytämänsä tietoa sekä pohtia sen oikeellisuutta aikaisempien tietojensa, tutkimustensa ja muiden kanssa käymiensä keskustelujen perusteella.

Energia ja sähkö

Oppilas

- tuntee eri jännitelähteitä, kuten pariston ja akun, sekä tehdä kokeita, joissa sähköä käytetään valon, lämmön ja liikkeen aikaansaamiseen
- tietää, että sähköä ja lämpöä voidaan tuottaa erilaisten luonnonvarojen avulla, sekä osaa luokitella luonnonvaroja uusiutuviin ja uusiutumattomiin.

Luonnon rakenteet

Oppilas

- osaa tutkia vuorovaikutuksista aiheutuvia voimia kuten painovoimaa, kitkaa sekä ilman ja vedenvastusta sekä tunnistaa erilaisia liikkeitä
- osaa tutkia, miten voima muuttaa liikettä ja soveltaa luonnontieteellistä tietoa, kuten kuvata ja arvioida vaaratilanteita liikenteessä tunnistaa Maan ja Kuun liikkeistä johtuvia ilmiöitä, kuten vuorokaudenajat, vuodenajat sekä Kuun vaiheet ja pimennykset, sekä tuntee Aurinkokunnan rakenteen ja osaa tehdä havaintoja tähtitaivaasta.

Aineet ympärillämme

Oppilas

- tuntee ilman koostumuksen, tietää ilmakehän kaasujen kemiallisia merkkejä sekä ymmärtää ilmakehän merkityksen elämän ylläpitäjänä
- osaa tutkia erilaisia veden ominaisuuksia sekä tietää, miten vesiä puhdistetaan
- osaa luokitella maaperästä saatavia aineita, tuntee maaperän alkuaineiden kemiallisia merkkejä sekä osaa käyttää erilaisia aineiden erottamismenetelmiä
- tuntee perusasioita ympäristönsä aineiden ja tuotteiden turvallisesta käytöstä ja elinkaaresta sekä osaa tutkia aineiden ja tuotteiden ominaisuuksia, esimerkiksi happamuutta
- tuntee keskeisiä asioita päihde- ja huumausaineista, ymmärtää, miksi ne ovat vaarallisia, ja osaa perustella, miksi niiden käyttöä pitää välttää.

FYSIIKKA VUOSILUOKILLA 7-9

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- luonnon tutkimisen taitoja, kuten kysymysten tekemistä ja ongelmien hahmottamista
- havaintojen, mittauksien ja päätelmien tekemistä, vertailemista ja luokittelemista, hypoteesin esittämistä ja testaamista sekä tulosten käsittelemistä, esittämistä ja tulkitsemista
- suunnittelemaan ja tekemään luonnontieteellisen tutkimuksen, jossa vakioidaan ja varioidaan luonnonilmiöissä vaikuttavia muuttujia ja selvitetään muuttujien välisiä riippuvuuksia
- työskentelemään ja tutkimaan luonnonilmiöitä turvallisesti ja yhdessä toisten kanssa
- muodostamaan yksinkertaisia malleja ja käyttämään niitä ilmiöiden selittämisessä sekä tekemään yleistyksiä ja arvioimaan tutkimusprosessin ja tulosten luotettavuutta
- käyttämään tarkoituksenmukaisia käsitteitä, suureita ja yksiköitä kuvatessaan fysikaalisia ilmiöitä ja teknologiaan kuuluvia asioita
- käyttämään erilaisia graafisia ja algebrallisia malleja ilmiöiden selittämisessä, ennusteiden tekemisessä ja ongelmien ratkaisemisessa
- tuntemaan luonnonilmiöitä ja prosesseja ja niissä tapahtuvia energiamuutoksia, erilaisia luonnon rakenteita ja rakenneosien vuorovaikutuksia sekä ymmärtämään ilmiöiden syy-seuraussuhteita.

KESKEISET SISÄLLÖT

<p>Värähdys- ja aaltoliike (pääosin 7.lk)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Erilaiset värähdys- ja aaltoliikkeiden perusilmiöt, aaltoliikkeen synty, vastaanottaminen, havaitseminen, heijastuminen ja taittuminen, sekä niihin liittyvät ominaisuudet, suureet ja lait • äänen ja valon merkitys ja sovellukset • optisten laitteiden toimintaperiaatteita. 	<p>Liike ja voima (pääosin 8.lk)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vuorovaikutus, niistä syntyvät voimat, niistä aiheutuvat liike- ja tasapainoilmiöt sekä niiden esiintyminen ympäristössä • liike, tasaisen ja tasaisesti kiihtyvän liikkeen mallit • voiman tekemä työ, mekaaninen energia ja teho. 	<p>Lämpö (pääosin 8.lk)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kappaleiden ja aineiden lämpenemiseen ja jäähtymiseen liittyvät ilmiöt sekä niiden kuvaaminen tarkoituksenmukaisilla käsitteillä ja laeilla sekä lämpöilmiöiden merkitys ja sovellukset • energian säilyminen ja huononeminen, lämpö energiamuotona.
<p>Sähkö (pääosin 9.lk)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kappaleiden väliset sähköiset ja magneettiset voimat • tasavirtapiiri ja virtapiirin perusilmiöt sekä näiden ilmiöiden soveltaminen turvallisesti jokapäiväisessä elämässä ja tekniikassa • sähkömagneettinen induktio ja sen käyttö energian siirrossa sekä sähkön käyttö kotona. 	<p>Luonnon rakenteet (pääosin 9.lk)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Luonnon rakenteet ja mittasuhteet • rakenneosia koossa pitävät vuorovaikutukset sekä energian sitoutuminen ja vapautuminen rakenneosien välisissä prosesseissa • radioaktiivinen hajoaminen, fissio ja fuusio, ionisoiva säteily ja sen vaikutus elolliseen luontoon sekä säteilyltä suojautuminen. 	

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8

Luonnon tutkimisen taidot

Oppilas

- osaa työskennellä turvallisesti ja ohjeita noudattaen
- osaa tehdä luonnontieteellisen tutkimuksen annetun ohjeen mukaan sekä suunnitella yksinkertaisia kokeita, sopia työnjaosta ja tehtävistä sekä asettaa tavoitteita tai päämääriä yhdessä muiden oppilaiden kanssa

- osaa laatia pienimuotoisia tutkimuselostuksia, esittää tulokset esimerkiksi taulukkojen ja graafien avulla sekä tulkita niitä
- osaa tehdä kontrolloidun kokeen ja arvioida koejärjestelyn toimivuutta sekä tulosten luotettavuutta, tarkkuutta ja mielekkyyttä
- tietää, että fysiikka on perusluonnontiede ja että fysiikan tietoja ja kokeellista tiedonhankintamenetelmää käytetään muissa luonnontieteissä ja tekniikassa.

Liike ja voima

Oppilas

- osaa tutkia erilaisia vuorovaikutus- ja liikeilmiöitä sekä käyttää niitä kuvaavia suureita, kuten aika, matka, nopeus, kiihtyvyys ja voima
- osaa tehdä graafisia esityksiä esimerkiksi tasaisen ja kiihtyvän liikkeen mittaustuloksista sekä tulkita niitä sekä käyttää tasaisen liikkeen mallia liikettä koskevien ennusteiden tekemiseen ja keskinopeuden yhtälöä matkan tai ajan arviointiin ja laskemiseen
- ymmärtää yksinkertaisten mekaanisten koneiden, esimerkiksi vivun, toimintaperiaatteen ja tietää mekaanisten koneiden ja erilaisten rakenteiden sovelluksia
- osaa käyttää kappaleiden ja aineiden ominaisuuksia kuvaavia suureita ja selittää niiden avulla havaitsemiaan ilmiöitä, esimerkiksi vertailla aineiden tiheyksiä ja selittää tiheyden avulla erilaisia ilmiöitä, kuten kellumisen ja kuumailmapallon toiminnan
- tuntee työn ja energian välisen yhteyden
- ymmärtää liikenneturvallisuutta koskevien määräysten fysikaalisen perustan.

Värähdys- ja aaltoliike

Oppilas

- tunnistaa aaltoliikkeitä ja niille luonteenomaisia ilmiöitä, esimerkiksi aaltoliikkeen synnyn, etenemisen, vastaanottamisen, heijastumisen ja taittumisen tunnistaa erilaisia jaksollisia ilmiöitä ja värähtelijöitä ympäristöstään ja niille ominaisia ilmiöitä sekä osaa luonnehtia kyseessä olevia ilmiöitä niitä kuvaavien suureiden avulla
- osaa tutkia valon heijastumista ja taittumista sekä selittää valonsädettä mallina käyttäen erilaisia näkemiseen liittyviä ilmiöitä ja peilien ja linssien toimintaa
- ymmärtää äänen ja valon merkityksen ihmisen ja yhteiskunnan kannalta, esimerkiksi melu ja siltä suojautuminen sekä valo tiedonsiirrossa.

Lämpö

Oppilas

- tunnistaa ympäristöstä lämmön siirtymiseen ja varastoitumiseen liittyviä ilmiöitä ja osaa tulkita niitä
- osaa luonnehtia lämpöopin perusilmiöitä, kuten lämpölaajenemista ja kappaleen lämpenemistä, niitä kuvaavien suureiden ja kokeellisten lakien avulla
- osaa käyttää lämpenemisen, olomuodon muutosten ja lämpölaajenemisen lakeja tarkastellessaan ja selittäessään ympäristössään tapahtuvia lämpöilmiöitä.

Sähkö

Oppilas

- osaa sähkölaitteiden ja lämpöä tuottavien laitteiden turvallisen ja taloudellisen käytön periaatteet sekä arvioida ja laskea eritehoisten sähkölaitteiden käyttökustannuksia ymmärtää jännitteen ja sähkövirran välisen yhteyden suljetussa virtapiirissä ja vastuksien vaikutuksen sähkövirran suuruuteen sekä osaa tehdä ennusteita virtapiirin toiminnasta ja käyttää kytkentäkaaviota virtapiirin mallina
- tuntee sähköä hyödyntäviä sovelluksia, kuten sähkömagneettisen viestinnän
- tuntee sähkön tuotantoon ja siirtoon liittyviä prosesseja kuten muuntajan toiminta, osaa selittää energian muuntumisen voimalaitoksessa sekä arvioida erilaisten voimalaitosten hyötyjä ja haittoja.

Luonnon rakenteet

Oppilas

- tuntee säteilylait ja säteilyn vaikutuksia, pystyy erottamaan vaaralliset säteilylajit vaarattomista ja osaa suojautua säteilyltä
- hahmottaa rakenneosien ketjun ja mittasuhteita alkeishiukkasista galakseihin ja osaa havainnollistaa näitä rakenteita ja järjestelmiä sopivilla malleilla osaa käyttää keskusteluissaan keskeisiä fysiikan käsitteitä, mm. energia, vuorovaikutus ja säteily
- ymmärtää energian säilymisen periaatteen sekä osaa antaa esimerkkejä energian muuntumisesta erilaisissa prosesseissa, kuten puun palamisessa ja kiven putoamisessa.

KEMIA VUOSILUOKILLA 7-9

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- työskentelemään turvallisesti ja ohjeita noudattaen
- käyttämään luonnontieteellisen tiedonhankinnan kannalta tyypillisiä tutkimusmenetelmiä ja arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä
- tekemään luonnontieteellisen tutkimuksen, tulkitsemaan ja esittämään tuloksia
- ymmärtämään aineiden kiertokulkuun ja tuotteiden elinkaareen liittyviä prosesseja sekä niiden merkityksen luonnolle ja ympäristölle
- tuntemaan aineiden ominaisuuksia kuvaavia fysikaalisia ja kemiallisia käsitteitä ja käyttämään niitä
- käyttämään aineen rakennetta ja kemiallisia sidoksia kuvaavia käsitteitä ja malleja
- kuvailemaan ja mallintamaan kemiallisia reaktioita reaktioyhtälöiden avulla
- soveltamaan omia tietojaan käytännön tilanteissa ja valinnoissa
- tuntemaan kemian ilmiöiden ja sovellusten merkityksen sekä ihmiselle että yhteiskunnalle.

KESKEISET SISÄLLÖT

<p>Ilma ja vesi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ilmakehän aineet ja niiden merkitys ihmiselle ja luonnon tasapainolle • vesi ja veden ominaisuuksia, kuten happamuus ja emäksisyys • aineiden paloherkkyys, palamisreaktio, sen kuvaaminen kemian merkkikielellä sekä • palamistuotteiden ominaisuudet ja vaikutukset ympäristössä. 	<p>Raaka-aineet ja tuotteet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tärkeimmät maankuoresta saatavat alkuaineet ja yhdisteet ja niiden ominaisuuksia sekä tuotteiden valmistus, käyttö, riittävyys ja kierrätettävyys • sähkökemiallisia ilmiöitä, sähköpari, elektrolyysi ja niiden sovellukset • alkuaineiden ja yhdisteiden merkitseminen, luokittelu ja erottaminen sekä reaktionopeuksien vertailu • reaktioyhtälöiden tulkitseminen sekä yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tasapainottaminen • alkuaineiden ja yhdisteiden ominaisuuksien ja rakenteiden selittäminen atomimallin tai jaksollisen järjestelmän avulla. 	<p>Elollinen luonto ja yhteiskunta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fotosynteesi ja palaminen, energialähteet • orgaanisten yhdisteiden hapettumisreaktioita ja reaktiotuotteita, kuten alkoholit ja karboksyylihapot sekä niiden ominaisuudet ja käyttö • hiilivedyt, öljynjalostusteollisuus ja sen tuotteet • hiilihydraatit, valkuaisaineet, rasvat, niiden koostumus ja merkitys ravintoaineina sekä teollisuuden raaka-aineina pesu- ja kosmeettiset aineet ja tekstiilit.
--	--	--

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8

Oppilas

- osaa työskennellä annetun ohjeen mukaan turvallisesti yksin ja ryhmässä sekä maastossa että laboratorioissa
- osaa tehdä yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita, esimerkiksi kokeen, jossa tutkitaan

- aineen palamista, palamistuotteen liukenemista veteen ja syntyneen vesiliuoksen happamuutta
- osaa esittää kokeidensa tulokset ja tulkita niitä
- tuntee aineiden kiertoprosesseja ja niiden aiheuttamia ilmiöitä luonnossa ja ympäristössä, esimerkiksi hiilen
- tuntee kemian ilmiöiden ja sovellusten merkityksen ihmiselle ja yhteiskunnalle, esimerkiksi fotosynteesin merkityksen elollisen luonnon energiavarannolle sekä korroosion ja korroosiolta suojaamisen merkityksen rakentamisessa ja metalliteollisuudessa
- tuntee ympäristöön vaikuttavia aineita, niiden lähteitä, leviämistapoja ja vaikutuksia ihmisen ja luonnon hyvinvointiin, esimerkiksi fossiilisten polttoaineiden palamistuotteita ja raskasmetalleja
- tuntee kemian teollisuuden eri aloja ja tuotteita, esimerkiksi erilaisia materiaaleja ja kodin kemikaaleja, sekä niiden merkityksen jokapäiväisessä elämässä
- osaa tulkita tavaraselosteita, selittää tuotteen elinkaaren ja tehdä valintoja kuluttajana
- osaa käyttää oikeita käsitteitä kuvaillessaan aineiden ominaisuuksia ja kemiallisia ilmiöitä, esimerkiksi happamuutta, sähkönjohtokykyä ja olomuodon muutoksia
- osaa tutkia aineiden ominaisuuksia ja käyttää tuloksia alkuaineiden ja yhdisteiden luokittelussa, tunnistamisessa ja erottamisessa, esimerkiksi epäjalot ja jalot metallit
- osaa kuvata atomia, kemiallisia sidoksia ja yhdisteitä asianmukaisilla malleilla käyttäen
- osaa tulkita ja kirjoittaa yksinkertaisia reaktioyhtälöitä, esimerkiksi hiilyhdisteiden palamisreaktion
- osaa tehdä päätelmiä aineen reaktioherkkyydestä ja sidosten muodostumisesta kemiallisessa reaktiossa atomin uloimman elektronikuoren rakenteen tai alkuaineen paikan perusteella jaksollisessa järjestelmässä.

7.8. Terveystieto

VUOSILUOKAT 7–9

Terveystiedon opetus perustuu monitieteiseen tietoperustaan. Opetuksen tarkoitus on edistää oppilaiden terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista. Opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden tiedollisia, sosiaalisia, tunteiden säätelyä ohjaavia, toiminnallisia ja eettisiä valmiuksia.

Opetuksen lähtökohtana on terveyden ymmärtäminen fyysiseksi, psyykkiseksi ja sosiaalisesti toimintakyvyksi. Opetuksessa kehitetään tietoja ja taitoja terveydestä, elämäntavasta, terveystottumuksista ja sairauksista sekä kehitetään valmiuksia ottaa vastuuta ja toimia oman sekä toisten terveyden edistämiseksi.

Terveystieto on oppiaineena oppilaslähtöinen, toiminnallisuutta ja osallistuvuutta tukeva. Opetuksen lähtökohtana tulee olla lapsen ja nuoren arki, kasvu ja kehitys sekä ihmisen elämäntapa. Opetuksessa otetaan huomioon myös yleiset ja koulu- ja paikkakuntakohtaiset ajankohtaiset terveyteen ja turvallisuuteen liittyvät kysymykset. Opetuksessa kehitetään tärkeitä tiedonhankintaa ja sen soveltamiseen liittyviä taitoja sekä edistetään terveyden ja hyvinvoinnin kriittistä arvopohdintaa. Eheyttävän opetuksen aihekokonaisuudet toteutuvat terveystiedon opetuksessa monipuolisesti.

Terveystietoa opetetaan vuosiluokilla 1–4 osana ympäristö- ja luonnontieto-oppiaineryhmää, vuosiluokilla 5–6 osana biologia/maantietoa ja fysiikka/kemiaa ja itsenäisenä oppiaineena vuosiluokilla 7–9. Terveystiedon opetus tulee suunnitella siten, että oppilaalle muodostuu kokonaisvaltainen kuva terveystiedosta koko perusopetuksen aikana. Terveystiedon sekä biologian, maantiedon, fysiikan, kemian, kotitalouden, liikunnan ja yhteiskuntaopin opetusta tulee suunnitella yhteistyössä. Opetuksen suunnittelussa tehdään yhteistyötä myös oppilashuollon henkilöstön kanssa.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- tuntemaan ihmisen kasvun, kehityksen ja elämänkulun tunnuspiirteitä ja oppii ymmärtämään nuoruuden fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kehitystä
- ymmärtämään yhteisöllisyyden, ihmissuhteiden sekä keskinäisen huolenpidon merkityksen ihmisten hyvinvoinnissa
- ymmärtämään itseään ja ihmisten erilaisuutta sekä terveyteen, vammaisuuteen ja sairauksiin liittyviä arvoja ja näkemyksiä
- kuvaamaan ja arvioimaan terveyttä edistäviä ja sairauksia aiheuttavia keskeisiä tekijöitä sekä tunnistamaan ja pohtimaan terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä valintoja
- huolehtimaan itsestään ja ympäristöstään, tunnistamaan ennaltaehkäisyn ja avun tarpeen sekä toimimaan tarkoituksenmukaisesti terveyteen, sairauteen ja turvallisuuteen liittyvissä tilanteissa
- tunnistamaan, ymmärtämään ja kehittämään terveydelle ja hyvinvoinnille tärkeitä selviytymisen taitoja
- arvioimaan ympäristön, elämäntavan ja kulttuurin sekä median merkitystä turvallisuuden ja terveyden näkökulmasta
- käyttämään terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä ja tiedonhankintamenetelmiä ja hyödyntämään niitä terveyden edistämiseksi
- ymmärtämään sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkityksen yhteisöjen kuten perheen, koulun, vertaisryhmän ja yhteiskunnan hyvinvoinnin edellytyksenä.

KESKEISET SISÄLLÖT

7. vuosiluokka	8. vuosiluokka	9. vuosiluokka
Kasvu ja kehitys-aihekokonaisuus		
Millainen minä olen ja miten voin? Terveys voimavarana Murrosiän fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset muutokset Terveyttä edistävä ravitsemus Liikunnan vaikutukset terveyteen Itsetuntemus ja itsearvostus Kehittyvä seksuaalisuus Ihmissuhteet	Elämäntapojen ja valintojen vaikutukset terveyteen Omasta terveydestä huolehtiminen Henkilökohtainen hygienia Terveyttä edistävä ravitsemus Terveyttä edistävä liikunta Henkinen kasvu Nuorten seksuaaliset oikeudet Seurustelu Seksuaalirikoslainsäädäntö	Terveiden ja hyvinvoinnin tulevaisuuden näkymät ja uhkatekijät Ihmisen elämäntapana Henkilökohtaiset ruokailutottumukset Liikunta elämäntapana Terveysliikunta Henkilökohtaiset voimavarat Vastuut ja velvollisuudet parisuhteessa Erilaisuus seksuaalisuudessa
Voimavarat ja selviytymisen taidot -aihekokonaisuus		
Tunteiden tunnistaminen ja niihin suhtautuminen tilanteeseen sopivalla tavalla Tunteiden ilmaiseminen ja sosiaalinen vuorovaikutus	Ristiriitojen ratkaiseminen Vastuut ja velvollisuudet	Suvaitsevaisuus Kriisitilanteiden tunnistaminen ja toiminta erilaisissa kriisitilanteissa Stressi Kansalaisjärjestöt ja vapaaehtoistyö

Terveys arkielämän valintatilanteissa - aihekokonaisuus		
Ravitsemussuositukset Aterioinnin päivärytmitys Energiantarve Päihteiden ja huumausaineiden käytön syyt ja seuraukset Turvallisuus kotona, vapaa-aikana, koulussa ja liikenteessä Ensiapu eri tilanteissa	Osteoporoosi Kauneushanteet ja syömishäiriöt Huumausaineet ja niihin liittyvä lainsäädäntö Raskauden ehkäisy Liikenneturvallisuus Ensiapu eri tilanteissa	Henkilökohtaiset ruokailutottumukset Erityisruokavaliot Vitamiinit, kivennäis- ja hivenaineet Tiedotusvälineiden merkitys mielikuviin huumeiden ja päihteiden käytöstä Raskauden keskeyttäminen Sukupuolitaudit ja niiden ehkäisy Erilaisten vaaratilanteiden tunnistaminen ja toiminta vaaratilanteissa Ensiapu eri tilanteissa
Terveys, yhteiskunta ja kulttuuri-aihekokonaisuus		
Tavallisimmat nuorten vaivat, niiden hoito ja ehkäisy	Tavallisimmat nuorten vaivat, niiden hoito ja ehkäisy	Suomalaisten yleisimmät kansantaudit, niiden oireet, hoito- ja ehkäisykeinot Terveystieteiden huolto Kihniössä Terveystta edistävä ympäristö ja yhteisö Terveystteen liittyvät erot eri kulttuureissa

ARVIOINTI

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Kasvu ja kehitys

Oppilas

- tietää eri ikäkausien piirteitä ja elämänkulkuun liittyviä tapahtumia ja osaa tarkastella niitä terveyden näkökulmasta
- osaa selittää, miten uni ja lepo vaikuttavat vireyteen ja hyvinvointiin, antaa esimerkkejä terveyden kannalta tasapainoisesta ja monipuolisesta ravinnosta ja tietää liikunnan terveysvaikutuksia
- osaa kuvata hyvän ystävyysuhteen ja toimivan yhteisön ominaispiirteitä sekä antaa esimerkkejä keskeisistä vuorovaikutuksen taidoista
- tietää, miten voi hoitaa itseään ja terveyttään
- osaa pohtia ja eritellä nuorten ongelmatilanteiden syitä ja seurauksia sekä kuvata niiden mahdollisia ratkaisuja.

Voimavarat ja selviytymisen taidot

Oppilas

- osaa nimetä, tunnistaa ja ilmaista erilaisia tunteita ja kuvata niiden syitä sekä antaa esimerkkejä siitä, miten niihin perustuvaa käyttäytymistä ja vuorovaikutusta voidaan säädellä tilanteeseen sopivalla tavalla
- osaa tehdä havaintoja tuntemuksistaan ja oireistaan ja tietää lääkkeiden tarkoituksenmukaisen käytön perusteet
- osaa pohtia elämäntapavalintojen merkitystä terveydelle ja perustella tai näyttää esimerkein arkielämän terveyttä edistäviä valintoja
- osaa käyttää keskeisiä terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä sekä käyttää ja arvioida kriittisesti erilaisia terveystiedon tiedonhankintalähteitä.

Terveys arkielämän valintatilanteissa

Oppilas

- tietää seksuaaliterveyden perusteita, tietää raskauden ehkäisyn merkityksen ja menetelmiä sekä osaa pohtia ja perustella vastuullista seksuaalikäyttäytymistä
- osaa kuvata ja pohtia päihde- ja vaikuteaineiden kuten tupakan, nuuskan, alkoholin, huumeiden ja liuottimien käyttöön liittyviä riippuvuutta ja terveysriskejä sekä käytön syitä ja seurauksia ja antaa perustellen esimerkkejä keinoista välttää niiden käyttöä
- tunnistaa kiusaamisen ja muun väkivallan tunnuspiirteitä ja osaa tuottaa käytännön esimerkkejä väkivallan ehkäisemisestä ja rakentavasta kommunikaatiosta
- osaa nimetä yleisimpiä tartuntatauteja ja muita sairauksia ja kuvata esimerkein niiden ehkäisyä pääpiirteissään
- tietää liikenneturvallisuuden pääperiaatteita ja osaa kuvata tai esittää, miten erilaisissa vaara- ja onnettomuustilanteissa toimitaan ja annetaan ensiapua.

Terveys, yhteiskunta ja kulttuuri

Oppilas

- tietää tavallisimmat kansantaudit ja niiden riskitekijöitä

- osaa kuvata ympäristön terveyttä ja turvallisuutta ja antaa esimerkkejä niitä edistävästä keinoista omassa lähiympäristössään
- tietää oman koulun ja kunnan keskeisiä terveys- ja hyvinvointipalveluja, osaa hakeutua niihin ja kuvata esimerkein, miten palveluja käytettäessä toimitaan tarkoituksenmukaisesti
- osaa kuvata keskeisiä lasten ja nuorten oikeuksia, toiminnan rajoituksia ja seuraamuksia koskevaa lainsäädäntöä.

7.9. Uskonto

Evangelisluterilainen uskonto

Uskonnon opetuksen keskeisenä tehtävänä on perehdyttää oppilas omaan uskontoon ja sen vaikutuksiin sekä tutustua suomalaiseen katsomusperinteeseen ja lähiympäristön uskontoihin. Oppilaalle pyritään kehittämään eettisesti vastuullista elämänasennetta, jotta hän oppii ymmärtämään tekojensa seuraukset. Painotetaan kristillisen etiikan kultaisen säännön periaatetta, jonka mukaan ihmisen tulee kohdella toista niin kuin hän toivoo itseään kohdeltavan. Kasvatetaan oppilaita ihmisarvon ja elämän kunnioittamiseen sekä hyväksymään lähimmäisensä ja eri kansallisuuden omaavat ihmiset.

Keskeiset tavoitteet:

Oppilas:

- oppii näkemään uskonnon vaikutuksen arkipäivän elämässä
- tutustuu luterilaiseen kirkkoon ja seurakunnan toimintaan
- tutustuu kirkkovuoden juhliin ja perhejuhliin
- tutustuu muihin kristillisiin kirkkoihin ja uskontokuntiin konkreettisten esimerkkien avulla

Keskeiset sisällöt:

Oppilaiden omaan elämään liittyvät asiat

- koti ja perhe
- koulu ja ystävät
- anteeksiantaminen ja -pyytäminen
- erilaisuus
- säännöt ja niiden tarkoitus

Jumalan huolenpito

- rukous, Isä meidän
- enkelit turvana, Mikkelinpäivä
- Jeesuksen ihmetekoja
- Raamatun kertomuksia

Kirkolliset toimitukset

- syntymä ja kuolema – kaste, konfirmaatio ja hautajaiset

- Pyhäinpäivä
- *Kirkkovuoden juhlat* ja niihin kuuluvat tavat ja perinteet
- adventti
- joulukuukaus
- pääsiäinen

Kotiseurakunta ja siihen tutustuminen

- kirkkorakennus
- seurakunnan työntekijät ja toiminta
- lähetyskäskey
- lähetystyö, oman seurakunnan lähetystyöntekijät

Luonnon kunnioitus

- maailman luominen
- luonto elämän ylläpitäjänä

Jeesuksen kotimaa ja lapsuus

- kertomuksia Jeesuksen lapsuudesta
- Palestiinan luonto ja ihmiset

7.10. Elämänkatsomustieto

Elämänkatsomustiedon opetus tukee oppilasta oman elämänkatsomuksen muodostamisessa, vahvistaa kulttuuri-identiteettiä ja auttaa ymmärtämään erilaisia elämänkatsomuksellisia näkökulmia. Opetuksen tehtävänä on antaa oppilaalle aineksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitseväiseksi, vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisön jäseneksi. Opetuksen lähtökohtana on kodin arvoperusta.

Keskeiset tavoitteet:

Oppilas

- saa tukea oman identiteettinsä ja elämänkatsomuksensa etsimisessä ja rakentamisessa
- kehittää arvostelukykyään ja harjaantuu vastuullisiin valintoihin
- tutustuu lähiympäristönsä katsomuksiin ja kulttuureihin

Keskeiset sisällöt:

Oppilaan minäkuva, itsetunto ja sosiaaliset suhteet

- perhe, sukulaiset ja ystävät
- työ ja leikki, ilo ja suru
- riita ja sovinto, onnistuminen ja epäonnistuminen
- ystävyys ja yhteistyö
- oikeudenmukaisuus ja sen toteutuminen jokapäiväisessä elämässä

Kulttuuri-identiteetti

- kodin arkea ja juhlaa
- oman koulun tapa- ja juhla-perinne
- elämää menneinä aikoina
- elämää naapurimaissa
- erilaisia elämäntapoja
- maailman kansojen ystävyys

Vastuu itsestä, muista ihmisistä ja luonnosta

- kodin työt
- oikeudet ja velvollisuudet
- elämä ja kuolema
- huolenpito lähimmäisistä ja ympäröivästä luonnosta

Yhteisö ja ihmisoikeudet

- vastuun kantaminen ryhmässä
- lapsi yhteisön jäsenenä

EVANKELISLUTERILAINEN USKONTO

Vuosiluokat 7 – 9

Yleistavoitteet

Oppilas

- tiedostaa maailmankatsomuksensa rakentumiseen vaikuttavia tekijöitä
- ymmärtää uskonnon ja siihen liittyvän pyhyyden ulottuvuuden merkitystä ihmisen ja yhteisön elämässä
- perehtyy Raamattuun inhimillisenä ja pyhänä kirjakokoelmana
- perehtyy kristinuskoon sekä sen merkitykseen ihmisen ja yhteiskunnan elämässä maailmanlaajuisesti ja paikallisesti, mikä tarkoittaa yhteistyötä kotipaikkakunnan kristillisten kirkkojen kanssa esim. aamunavausten, koululaisjumalanpalvelusten ja erilaisten vierailujen muodossa
- perehtyy luterilaiseen kirkkoon sekä muihin kirkkokuntiin ja niiden uskontokäsityksiin
- tutustuu keskeisiin maailmanuskontoihin pääpiirteissään
- osaa kunnioittaa eri tavoin uskovia ja ajattelevia ihmisiä eli tulee toimeen eri tavoin ajattelevien ihmisten kanssa
- tuntee eettisen ajattelun peruskäsitteitä ja kristillisen etiikan perusteita sekä osaa soveltaa näitä eettiseen pohdintaansa ja toimintaansa

Keskeiset sisällöt

Oppilas ymmärtää Raamatun luonteen kristinuskon pyhänä kirjana, tuntee sen perusrakenteen, syntyhistorian olennaiset piirteet ja keskeisiä kertomuksia. Oppilas osaa etsiä tarvitsemansa Raamatun kohdan kirjasta ja tietokoneelta. Oppilas tuntee kristilliset juhlapyhät ja niiden merkitykset.

Oppilas tutustuu keskeisten maailmanuskontojen syntyyn, levinneisyyteen, kokosuhteisiin ja uskonnollisen elämän pääpiirteisiin. Tutustutaan myös uskonnon vaikutukseen yksilöön, yhteisöön ja kulttuuriin.

Keskeiset asiat kristinuskon synnystä ja kehityksestä käsitellään kertauksena aiemmin opitun pohjalta.

Oppilas tuntee kristinuskon vaiheet ja nykytilan Suomessa.

Oppilas tunnistaa kirkkokuntien olennaisia piirteitä.

Oppilas tuntee erityisesti luterilaisen uskon syntyvaiheet ja pääpiirteet, mutta tutustuu myös muihin, erityisesti kotipaikkakunnalla vaikuttaviin kristillisiin kirkkokuntiin.

Pohditaan kristillisen uskon merkitystä niin yksilön kuin yhteiskunnan kannalta.

Kirkkorakennuksen historia ja sen symboliikka integroidaan kuvaamataidon kanssa.

Tutustutaan virsiin ja muuhun kristilliseen musiikkiperinteeseen myös yhteistyössä seurakuntien kesken.

Tutustutaan lähetystyöhön.

Oppilas oppii tuntemaan kristillisen etiikan peruspainotukset kuten profeettojen sanoman, Jeesuksen Vuorisaarnan ja vertaukset.

Oppilas osaa pohtia elämänkatsomuksellisia kysymyksiä ja ottaa niihin kantaa.

Oppilas tunnistaa oman elämänkatsomuksensa aineksia ja osaa käsitellä ristiriitaisiakin näkemyksiä.

Oppilas pystyy muodostamaan eettisistä ongelmista omia perusteltuja käsityksiään ja arvioimaan niitä.

Oppilas kykenee arvioimaan yhteiskunnassa esiintyviä arvoja ja moraaliperiaatteita eettisen vastuun näkökulmasta.

Arviointi

Jokainen kurssi pitää suorittaa hyväksytysti. Arviointi perustuu kokeisiin, ns. portfolioyöskentelyyn sekä tuntiaktiivisuuteen. Jos ei jostain syystä pysty suoriutumaan edellä mainituista vaatimuksista, oppilas voi suorittaa kurssin jollakin muulla opettajan hyväksymällä tavalla. Arvioinnissa sovelletaan valtakunnallisia kriteerejä (ks. 7.11. Päätösarvioinnin kriteerit arvosanalle 8).

7.11. Historia

Historian opetuksen tehtävänä on ohjata oppilasta kasvamaan vastuulliseksi toimijaksi, joka osaa käsitellä oman ajan ja menneisyyden ilmiöitä kriittisesti.

Oppilasta ohjataan ymmärtämään, että oma kulttuuri ja muut kulttuurit ovat historiallisen kehitysprosessin tulosta. Opetuksessa käsitellään sekä yleistä että Suomen historiaa.

Opetuksen tehtävänä on antaa oppilaalle aineksia rakentaa identiteettiään, perehtyä ajan käsitteeseen ja ymmärtää ihmisen toimintaa sekä henkisen ja aineellisen työn arvoa.

AIHEKOKONAISUUDET

1. IHMISENÄ KASVAMINEN

esim. oikeudenmukaisuus ja tasa-arvo

2. KULTTUURI-IDENTITEETTI

esim. nationalistisia ilmiöitä Suomessa ja muualla maailmassa

3. VIESTINTÄ JA MEDIATAITO

esim. sensuuri ja sananvapauden kehitys

4. OSALLISTUVA KANSALAISUUS JA YRITTÄJYYS

esim. äänioikeuden kehitys ja teollistuminen

5. VASTUU YMPÄRISTÖSTÄ, HYVINVOINNISTA JA KESTÄVÄSTÄ TULEVAISUUDESTA

esim. ihmisen ja ympäristön vuorovaikutus eri aikoina

6. TURVALLISUUS JA LIIKENNE

esim. liikkumisen kehitys, yksilön turvallisuus yhteisön jäsenenä

7. IHMINEN JA TEKNOLOGIA

esim. teknologian kehityksen merkitys ihmisten elämään eri aikakausina

VUOSILUOKAT 5 – 6

Perusopetuksen vuosiluokkien 5 ja 6 historianopetuksen tehtävänä on perehdyttää oppilas historiallisen tiedon luonteeseen, sen hankkimiseen ja peruskäsitteisiin sekä omiin juuriinsa ja eräisiin historian merkittäviksi muodostuneisiin tapahtumiin ja ilmiöihin esihistoriasta Ranskan suureen vallankumoukseen saakka. Perusteissa määriteltyjen sisältöjen opetuksessa korostetaan historian toiminnallisuutta ja oppilaan kykyä eläytyä menneisyyteen.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- ymmärtämään, että historian tiedot ovat historioitsijoiden tulkintoja, jotka saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä
- ymmärtämään erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin ja käyttämään oikein käsitteitä esihistoria, historia, vanha aika, keskiaika, uusi aika
- tunnistamaan muutoksia oman perheen tai kotiseudun historiassa ja kuvailemaan muutoksia, joiden on katsottu vaikuttaneen oleellisesti ihmisten elämään, kuten maanviljelyn syntyä
- tunnistamaan esimerkkien avulla jatkuvuuden merkitys historiassa
- etsimään muutoksille syitä

KESKEISET SISÄLLÖT

1. Omat juuret ja historiallinen tieto

- oman perheen ja kotiseudun historia
- muistelujen, kirjoitusten, esineiden, kuvien ja rakennetun ympäristön merkityksien tulkitseminen

2. Esihistoriallinen ja historiallinen aika sekä ensimmäiset korkeakulttuurit

- kivikauden ihmisten elinolot ja niissä tapahtuneet muutokset pronssin ja raudan keksimisen seurauksena

- maanviljelyn aloittamisen, valtioiden synnyn ja kirjoitustaidon keksimisen vaikutukset ihmisten elämään
3. Eurooppalaisen sivilisaation synty
 - antiikin Ateenan ja Rooman yhteiskunta ja kulttuuri
 - antiikin heijastuminen tähän päivään
 4. Keskiaika
 - uskontojen vaikutukset ihmisten elämään ja ihmisten eriarvoinen yhteiskunnallinen asema
 - Suomen liittäminen osaksi Ruotsia
 5. Uuden ajan murros
 - eurooppalaisen ihmisen maailmankuvan ja arvojen muutokset keskiajan ja uuden ajan taitteessa: renessanssi taiteessa, reformaatio uskonossa, maailmankuvan avartuminen tieteessä
 6. Suomi Ruotsin valtakunnan osana
 - elämää kuninkaan alamaisina ja suurvallan asukkaina
 - suomalaisen kulttuurin muotoutuminen
 7. Vapauden aate voittaa alaa
 - Ranskan suuren vallankumouksen vaikutukset

Lisäksi yksi seuraavista teemoista, jonka kehitystä tarkastellaan esihistorialliselta ajalta 1800-luvulle saakka:

- a) jokin Euroopan ulkopuolinen korkeakulttuuri
- b) kaupankäynnin kehitys
- c) kulttuurin kehitys
- d) liikkumis- ja kuljetusvälineiden kehitys
- e) väestössä tapahtuneet muutokset

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 6. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Tiedon hankkiminen menneisyydestä

Oppilas

- osaa erottaa faktan mielipiteestä
- osaa erottaa toisistaan lähteen ja siitä tehdyn tulkinnan

Historian ilmiöiden ymmärtäminen

Oppilas

- tietää, että menneisyyttä voi jaotella eri aikakausiin (kronologia) ja pystyy nimeämään yhteiskunnille ja aikakausille ominaisia piirteitä

- tunnistaa ilmiöiden jatkuvuuden eri aikakaudesta toiseen ja ymmärtää, ettei muutos ole sama kuin edistys eikä se myöskään merkitse samaa eri ihmisten ja ryhmien näkökulmasta
- osaa eläytyä menneen ajan ihmisen asemaan: hän osaa selittää, miksi eri aikakausien ihmiset ajattelivat ja toimivat eri tavoin sekä tuntee syy- ja seuraussuhteen merkityksen

Historiallisen tiedon käyttäminen

Oppilas

- osaa esittää käsiteltävästä asiasta kertomuksen siten, että hän selittää tapahtuman tai ilmiön joidenkin toimijoiden kannalta
- tietää, että jotkut asiat voidaan tulkita eri tavoin, ja hän pystyy selittämään, miksi niin tapahtuu

VUOSILUOKAT 7 - 8

Historian opetuksen tavoitteena vuosiluokilla 7-8 on syventää oppilaan käsitystä historiallisen tiedon luonteesta. Historian opetuksen tehtävänä on vahvistaa oppilaan omaan kulttuurikäsitteen syvyyttä ja moniarvoisuutta sekä perehdyttää hänet muihin kulttuureihin ja niiden vaikutuksiin. Ajankohtaisten tapahtumien seuraaminen ja niihin vaikuttaminen ovat olennainen osa historiallisen ja yhteiskunnallisen opetuksen käytäntöä.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- hankkimaan ja käyttämään historiallista tietoa
- käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun mielipiteensä niiden pohjalta
- ymmärtämään, että historiallinen tieto voi olla kiistanalaista ja sitä voidaan tulkita eri tavoin
- selittämään ihmisen toiminnan tarkoituksia ja vaikutuksia
- arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja käyttämällä apuna historiallista muutosta koskevaa tietoa

KESKEISET SISÄLLÖT

VUOSILUOKKA 7

1. Elämää 1800-luvulla ja kansallisuusaate
 - elämää 1800-luvun Suomessa

- 1800-luvun alun keskeiset valtiolliset muutokset ja kansallisuusaatteen vaikutukset Euroopassa
 - kulttuuri kansallisuusaatteen heijastajana Suomessa
2. Teollinen vallankumous
 - teollistuminen ja sen vaikutukset ihmisten elämään
 - elinkeinovapaus ja markkinoiden vapautuminen
 - kaupungistuminen, liikenteen kehitys ja teollistuva Suomi
 3. Murrosten aika Suomessa
 - sääty-yhteiskunnan mureneminen
 - muuttoliike maalta kaupunkeihin ja siirtolaisuus
 - Suomen venäläistäminen ja sen vastustus
 4. Suurvaltojen kilpailusta ensimmäiseen maailmansotaan seurauksineen
 - imperialismi ja sen vaikutukset Euroopan suurvalloille ja siirtomaille
 - ensimmäinen maailmansota, sen syyt ja seuraukset
 - Venäjän keisarikunnan luhistumisen syyt ja vuoden 1917 vallankumoukset

VUOSILUOKKA 8

1. Itsenäisen Suomen alkutaival
 - sisällissota Suomessa ja sen lähialueilla
 - itsenäisen tasavallan kehittyvä kansalaisyhteiskunta ja lainsäädäntö
2. Laman ja totalitarismin aika
 - maailmantalouden romahtaminen ja sen vaikutukset Eurooppaan
 - elämää demokratioissa ja diktatuureissa
3. Toisen maailmansodan aika
 - Toinen maailmansota, sen syyt ja seuraukset
 - Suomi toisessa maailmansodassa ja sodasta selviäminen
 - oman suvun vaiheet ja kokemukset
4. Suomi 1950-luvulta nykypäivään
 - elinkeinorakenteet muutos ja sen vaikutukset ihmisten elämään
 - suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen
 - oman suvun vaiheet ja kokemukset
 - valokuvat muutoksen kertojina
5. Idän ja lännen ristiriidoista etelän ja pohjoisen vastakkainasetteluun
 - kylmä sota
 - maailman jakautuminen köyhiin ja rikkaisiin valtioihin ja siitä aiheutuvat ongelmat

6. Elämää 1900-luvun lopulla ja 2000-luvun alussa
- länsimaisen kulutusyhteiskunnan synty ja sen vaikutukset ihmisten elämään ja ympäristöön
 - tiedonvälityksen kehitys
7. Lisäksi yksi seuraavista teemoista, jonka kehitystä tarkastellaan 1800-luvulta nykyaikaan saakka:
- a) jokin Euroopan ulkopuolinen kulttuuri
 - b) tasa-arvoisuuden kehitys
 - c) kulttuurin kehitys
 - d) teknologian kehitys, esimerkiksi liikumis- ja kuljetusvälineiden kehitys
 - e) Euroopan hajaannuksesta sen yhdistymiseen

ARVIOINTI VUOSILUOKILLA 7-8

Arviointi toteutetaan numeroarvosanoilla.

Kahdeksannella luokalla toteutetaan historian päättöarviointi, jossa otetaan huomioon myös mahdollisesti suoritettut valinnaiskurssit ja muut näytöt kuten projektit.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8

Tiedon hankkiminen menneisyydestä

Oppilas

- osaa erotella asiaa selittävät tekijät vähemmän tärkeistä
- pystyy lukemaan erilaisia lähteitä ja tulkitsemaan niitä

Historian ilmiöiden ymmärtäminen

Oppilas

- kykenee sijoittamaan opiskelemansa tapahtumat ajallisiin yhteyksiinsä ja niiden avulla aikajärjestykseen
- osaa selittää, miksi jollain elämänalueella toimittiin ennen toisin kuin nykyään
- osaa esittää historiallisille tapahtumille syitä ja seurauksia

Historiallisen tiedon käyttäminen

Oppilas

- pystyy vastaamaan menneisyyttä koskeviin kysymyksiin käyttämällä eri lähteistä, myös nykYTEKNOLOGIAN avulla saamaansa informaatiota
- pystyy muodostamaan tapahtumista ja ilmiöistä omia perusteltuja käsityksiä ja arvioimaan niitä.

7.12. Yhteiskuntaoppi

Yhteiskuntaopin opetuksen tehtävänä on ohjata oppilasta kasvamaan yhteiskunnan aktiiviseksi ja vastuulliseksi toimijaksi. Perusopetuksen yhteiskuntaopin opetuksen tulee antaa perustiedot yhteiskunnan rakenteesta ja toiminnasta. Opetuksen tarkoituksena on tukea oppilaan kasvua aktiiviseksi, suvaitsevaiseksi ja demokraattiseksi kansalaiseksi ja antaa hänelle kokemuksia yhteiskunnallisesta toimimisesta ja demokraattisesta vaikuttamisesta.

VUOSILUOKKA 9

TAVOITTEET

Oppilas

- saa käsityksen yhteiskunnallisen tiedon luonteesta
- oppii hankkimaan ja soveltamaan yhteiskuntaa ja talouselämää käsittelevää informaatiota kriittisesti ja toimimaan aktiivisena vaikuttajana
- oppii tuntemaan julkiset palvelut
- saa valmiuksia työnteon kunnioittamiseen
- oppii yrittäjyyden perusteet ja ymmärtää yrittäjyyden merkityksen yhteiskunnan hyvinvoinnissa
- oppii ymmärtämään yhteiskunnallisten päätösten vaikutuksia kansalaisten elämään
- kiinnostuu yhteiskunnallisesta osallistumisesta ja vaikuttamisesta
- oppii tarkastelemaan ja kehittämään osaamistaan vastuullisena kuluttajana ja yhteiskunnallisena toimijana
- tuntee tekojensa oikeudelliset seuraamukset

KESKEISET SISÄLLÖT

Aihealueina ovat suomalainen yhteiskunta ja talouselämä sekä Euroopan unioni.

1. Yksilö yhteisön jäsenenä

- Perhe, erityyppiset yhteisöt ja osakulttuurit
- yksilön mahdollisuudet toimia kotikunnassa, oman valtion kansalaisena ja EU:ssa

2. Yksilön hyvinvointi

- hyvinvointiyhteiskunnan eri ulottuvuudet
- tasa-arvo ja kestävä kehitys sekä muut keinot hyvinvoinnin edistämiseksi

3. Vaikuttaminen ja päätöksenteko

- kansalaisten vaikutusmahdollisuudet
- demokratia, vaalit ja äänestäminen
- politiikan ja hallinnon toimijat kunnallisella, valtakunnallisella ja EU-tasolla
- media ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen

4. Kansalaisen turvallisuus

- oikeusjärjestelmä, yksilön oikeudet ja velvollisuudet sekä oikeudellinen vastuu
- turvallisuuspolitiikka: ulkopolitiikka, maanpuolustus

5. Taloudenpito

- yksityisen taloudenpidon periaatteet
- työnteko ja yrittäjäyys

6. Kansantalous

- yksilö ja kotitaloudet kuluttajina ja talouden toimijoina
- ulkomaankaupan ja globaalitalouden merkitys

7. Talouspolitiikka

- talouden suhdannevaihtelut, työttömyys ja inflaatio sekä niiden vaikutukset yksityistalouksiin
- julkinen talous ja verotus

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Yhteiskunnallisen tiedon hankkiminen ja käyttäminen

Oppilas

- kykenee tulkitsemaan kriittisesti median välittämiä tietoja, tilastoja ja graafisia esityksiä
- pystyy perustelemaan käsityksiään yhteiskunnallisista asioista
- osaa vertailla yhteiskunnallisen päätöksenteon ja taloudellisten ratkaisujen vaihtoehtoja ja niiden seurauksia

Yhteiskunnallisen tiedon ymmärtäminen

Oppilas

- ymmärtää, että yhteiskunnallisessa päätöksenteossa ja taloudellisissa ratkaisuissa on olemassa useita vaihtoehtoja
- ymmärtää yhteiskunnallisen ja taloudellisen toiminnan eettisiä kysymyksiä.

7.13. Musiikki

Musiikin opetuksen tehtävänä on innostaa oppilaita monipuoliseen ilmaisuun ja toimintaan. Musiikkikasvatus on toiminnallista, elämyksiä tarjoavaa ja lähtötasoltaan erilaisia lapsia kannustavaa ja rohkaisevaa toimintaa, joka tapahtuu avoimessa ilmapiirissä. Opetuksessa laulaminen, soittaminen, musiikkiliikunta ja musiikin kuuntelu tukevat toisiaan. Musiikin avulla on mahdollisuus rikastuttaa oppimista myös muiden oppiaineiden tunneilla.

Keskeiset tavoitteet

Oppilas

- innostuu musiikista, kokee ilmaisun iloa ja saa onnistumisen elämyksiä
- oppii kuuntelemaan keskittyneesti ja havainnoimaan musiikkia
- oppii käyttämään ääntään luontevasti
- tutustuu erilaisiin rytmi- ja kehosoittimiin
- oppii musiikillisia perustaitoja ja tietoja leikinomaisesti ryhmässä toimien
- kehittää rytmi- ja melodiatajua kuuntelun, laulun, soiton ja liikunnan avulla
- tutustuu oman maan ja muun maailman musiikkiin

Keskeiset sisällöt

Laulaminen

- koulun elämään ja vuodenaikoihin liittyviä lauluja
- peruslaulumateriaali: lastenlaulut ja ajankohtaiset laulut, virret
- yksiaäninen laulu (rohkaiseminen ilmaisuun)
- luonnollinen äänenkäyttö (sanojen rytmin kautta oikeaan hengitykseen)

Soittaminen

- rytmi- ja kehosoitimet, laattasoittimet ja itse tehdyt soittimet
- rytmittajun kehittäminen: pulssi, perusrytmi ja melodiarytmi
- rytmien ja tempon vaihtelujen tunnistaminen
- kaikutehtäviä
- yhteissoitto
- säestystehtäviä lauluihin ja leikkeihin

Kuuntelu

- keskittyminen
- elämyksellisyys, musiikin herättämät mielikuvat
- musiikin peruskäsitteiden havainnoiminen ja hahmottaminen
- rentoutuminen
- suomalainen musiikki ja muun maailman musiikki

Musiikkitieto

- musiikin peruskäsitteisiin tutustuminen:

Rytmi ja tempo

- sana- ja perusrytmi
- hidas ja nopea
- tasa- ja kolmijakoisuus
- kertausmerkki

Melodia ja harmonia

- hiljainen ja voimakas, p, f
- hiljenevä ja voimistuva, >, <

Sointiväri

- oman äänen käyttö
- keho- ja rytmisoittimet
- ympäristön äänet

Muoto

- säe, kertosäe, säkeistöt
- äänisommitelmat
- muodot AA, AB, ABA lauluissa ja leikeissä toiminnallisesti

Musiikkiliikunta

- laululeikit
- piirileikit
- luova liikunta

VUOSILUOKAT 3-4

Keskeiset tavoitteet

Oppilas

- syventää musiikin peruskäsitteiden tuntemustaan
- tutustuu erilaisiin soittimiin
- tutustuu muiden maiden, erityisesti Suomen naapurimaiden ja muiden Euroopan maiden musiikkiin
- tutustuu eri aikakausien musiikkiin ja musiikin eri tyyleihin
- ymmärtää musiikillisen maailman monimuotoisuutta

Keskeiset sisällöt

Laulaminen

- artikulointi
- oman suorituksen kuuntelu
- kaikulaulu, kaanon
- kysymys- ja vastausharjoitukset

Soittaminen

- yhteissoitto, koulusoittimet (rytmisoittimia, melodiasoittimia)
- solo ja tutti
- nuotit, tauot, rytminimet
- musiikin muotorakenteita

Kuuntelu

- oman ja muiden tuottaman musiikin kuunteleminen ja tarkastelu
- musiikkielämysten sanallistaminen
- eurooppalainen musiikki (kansanmusiikki, klassinen musiikki)

Musiikin tuntemus

- pohjoismaisia ja eurooppalaisia lauluja
- maakuntalauluja
- ooppera, musikaali

Musiikkiliikunta

- suomalaisia kansantansseja: laululeikit, piirileikit
- liikkeen tuottaminen rytmin ja melodian pohjalta (esim. tasajakoisuus, säveltaso)

VUOSILUOKAT 5-6

Keskeiset tavoitteet

Oppilas

- tutustuu länsimaisen taidemusiikin tyyliin
- syventää tietoaan musiikin teorian peruskäsitteistä
- tutustuu laajemmin eri soittimiin
- perehtyy suomalaisiin säveltäjiin ja heidän teoksiinsa
- tutustuu maailman musiikkiin
- saa tietoa kuulonhuollosta

Keskeiset sisällöt

Laulaminen

- ihmisääneen tutustuminen: äänen värähtely, äänenväri
- melodia: nuottiavain, nuottinimet, asteikot

Soittaminen

- rytmi, tempo, nuottiarvot, tauot, pisteellisyys, tahtilaji, tempo
- soinnut: helppoja sointuja säestystehtävissä
- musiikin muoto: rakenne, kertausmerkit ja maalit
- yhteissoitto koulusoittimin esim. rytmisoittimet, laattasoittimet, rummut, sähköbasso

Musiikillinen keksintä

- laulun tunnelman ilmentäminen rytmisoittimin
- omien rytmi- ja melodiakuvioiden keksimine

Kuuntelu

- näytteitä taidemusiikin eri tyyli-suunnista
- eri maiden musiikkia
- oikeat kuuntelutottumukset

Musiikin tuntemus

- keskiaikainen musiikki, renessanssi, barokki, klassismi, romantiikka, kansallisromantiikka, 1900-luvun musiikki
- suomalaisia säveltäjiä, esimerkiksi Sibelius, Merikanto, Kuula, Sallinen, Rautavaara, Saariaho
- sinfoniaorkesteri (soittimet, sointiväri)

Musiikkiliikunta

- kehosoitinrytmejä
- suomalaisia piiritansseja, oppilassäestys, esimerkiksi musiikkiopiston oppilaita
- tansseja eri maista

7. LUOKKA

Keskeiset tavoitteet

Oppilas

- laajentaa ja syventää musiikin lajien ja tyylien tuntemusta
- ylläpitää ja kehittää osaamistaan musiikillisen ilmaisun eri aloilla
- tutustuu eri maiden etniseen musiikkiin, jazziin ja klassisen musiikin kausiin
- rohkaistuu laulamiseen ja muuhun musiikilliseen itseilmaisuun
- suhtautuu ennakkoluulottomasti ja arvostavasti myös oman musiikkimaun ulkopuolella oleviin musiikillisiin tyyliin ja ilmiöihin
- integroi oppimansa mahdollisuuksien mukaan toisiin oppiaineisiin kuten uskontoon, historiaan, äidinkielen

Keskeiset sisällöt

Laulaminen

- äänen avaaminen
- äänihuolto
- lauluja eri maista ja kulttuureista
- 2-äänisiä lauluja

Soittaminen

- rytmisoittimet ja nokkahuilu
- kitaran, sähköbasson, sähköurkujen ja pianon alkeita
- tutustutaan soittamalla viuluun ja vaskipuhaltimiin

Musiikin kuuntelu ja tuntemus

- keskeisten klassisten teosten lajien kuten konserton, oopperan, sinfonian sekä jazzin kuuntelu

Teoria, historia ja soitintuntemus

- 1-viivainen oktaaviala
- nuotit ja tauot kuudestoistaosaan saakka
- yksinkertaisia melodiadiktaatteja
- Sibeliuksen elämä ja teokset
- jousisoitinten, puu- ja vaskipuhaltimien, urkujen, pianon ja kitaran rakenne ja historia
- mekaanisen musiikintallennuksen vaiheet fonografista minidisktiin

Integrointi

- yhdistetään musiikin tunnin tiedot muihin kouluaineisiin kuten uskontoon (joulun ja pääsiäisen musiikki), historiaan (Sibelius Suomen kansallisen heräämisen ja itenäistymisen vaiheissa) ja äidinkieleen (Kalevalan vaikutus musiikissa).

KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Oppilas saa arvosanan 8, kun toinen seuraavista kriteereistä täyttyy:

A. osallistuu aktiivisesti tuntityöskentelyyn sekä laulaen että soittaen, esittää musikaalisesti ja puhtaasti valitsemansa laulunäytteen ja pääsee hyväksytysti kokeesta, jossa kysytään edellä mainittuja teorian, historian, soitintuntemuksen ja musiikintuntemuksen keskeisiä kohtia

tai

B. antaa laulunäytteen, osallistuu aktiivisesti tunteihin ja suorittaa arvosanalla 8 em. musiikin kokeen

7.14. Kuvataide

Peruskoulun kuvataideopetuksen tehtävänä on tukea oppilaan kuvallisen ajattelun ja esteettisen ja eettisen tietoisuuden kehittymistä sekä antaa valmiuksia omaan kuvalliseen ilmaisuun. Opetuksen tavoitteena on, että oppilaalle syntyy henkilökohtainen suhde taiteeseen. Kuvataiteen opetus auttaa ymmärtämään ja arvostamaan eri kulttuureita. Taiteellisen ilmaisun ja toiminnan lähtökohtina ovat ympäristön kuvamaailma, aistihavainnot, mielikuvat ja elämykset.

AIHEKOKONAISUUDET

Kuvataiteen keinoja voidaan soveltaa kaikkien aihekokonaisuuksien käsittelyyn.

Ihmisenä kasvaminen

Työskennellessään oppilas opettelee

- arvostamaan omaa sekä toisten työskentelyprosesseja
- hyväksymään omia ja toisten tuotoksia sekä niiden erilaisuutta
- sietämään kritiikkiä ja keskustelemaan omista töistään

Oppilaan itsetuntemus kehittyy. Ryhmässä työskenneltäessä opetellaan luopumaan kilpailu- ja vertailuasenteesta; jokainen työ on arvokas ja tekijänsä näköinen.

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

Taidehistorian avulla tutustutaan suomalaiseen kulttuurihistoriaan ja -identiteettiin sekä maailmantaiteen ilmiöihin. Kuvataide auttaa tutustumaan paikalliseen kulttuuriin, sen merkkihenkilöihin ja teoksiin sekä kulttuuriympäristöön. Opetellaan käyttämään kulttuuripalveluja.

Viestintä ja mediataito

Kuvataiteessa opetellaan tulkitsemaan kuvien viestejä. Tutkitaan kuvamedian vaikutusmekanismeja, esim. sitä, miten mainoksen kuvalla vaikutetaan katsojaan.

Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys

Tärkeää on, että oppilaat rohkenevat tehdä luovia ja persoonallisia ratkaisuja. Opetellaan ymmärtämään estetiikan merkitystä tuotesuunnittelussa sekä mahdollisia tuotesuunnittelun vaiheita. Kuvataiteessa tutustutaan esim. kuvataideammatteluihin ja kuvataideyrittäjyyteen. Havaitaan, että kuvataide voi olla keino osallistua kansalaiskeskusteluun.

Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä kehityksestä

Kuvataide voi olla oppilaalle keino parantaa ja pitää yllä omaa psyykkistä hyvinvointiaan. Tarkkaillaan kuvataiteen ja ympäristön suhdetta: ympäristö kuvataiteen aiheena tai kuten ympäristötaiteessa, taiteen lähtökohtana ja materiaalina. Kuvataide voi ottaa kantaa ympäristön tilaan. Työskentelyssä huomioidaan materiaalivalintojen ekologiset ja eettiset arvot sekä kierrätyksen mahdollisuus.

Turvallisuus ja liikenne

Kuvataiteessa opetellaan käyttämään turvallisia työmenetelmiä. Opintoretkillä kiinnitetään huomiota turvalliseen liikennekäyttäytymiseen.

Ihminen ja teknologia

Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan kuvataiteen näkökulmasta hyödyllisiin, teknisiin apuvälineisiin ja niiden käyttöön.

TAVOITTEET:

VUOSILUOKAT 1-4

Kuvataiteen opetuksessa vuosiluokilla 1-4 tulee harjoittaa monipuolisesti aistihavaintojen tekoa ja mielikuvituksen käyttöä. Lähestymistapa on leikinomainen. Opetuksen perussisältöä ovat kuvailmaisun perustaidot sekä kuvataiteelle ominaisten työtapojen ja materiaalien käyttö. Opetuksessa painotetaan kuvataiteellista prosessia, jonka osia ovat suunnittelu, luonnostelu, työn toteuttaminen ja arviointi. Oppilasta kannustetaan töidensä viimeistelyyn ja niiden säilyttämiseen.

Oppilas oppii:

- kuvallisessa ilmaisussa tarvittavia taitoja ja tietoja: havaintojen tekoa, mielikuvien prosessointia, kuvittelun, keksimisen ja luovan ongelmanratkaisun taitoja, esteettisten valintojen tekoa ja niiden perustelua sekä omien tavoitteiden asettelua
- kuvan tekemisen ja tilan rakentamisen taitoja ja materiaalin tuntemusta
- tarkastelemaan omia ja toisten tekemiä kuvia ja keskustelemaan niistä harjoitellen kuvataiteen peruskäsitteiden käyttöä sekä arvostamaan erilaisia näkemyksiä taiteesta ja kuvallisesta viestinnästä
- tuntemaan oman kulttuurinsa ja omassa kokemuspiirissään olevien vieraiden kulttuurien kuvallista perinnettä, nykytaidetta, suomalaista rakennusperinnettä sekä oman kotipaikkakuntansa tärkeitä rakennuksia ja luonnonympäristöjä, arkkitehtuuria ja muotoilua
- arvioimaan ympäristönsä esteettisiä arvoja, viihtyisyyttä ja toimivuutta
- tarkastelemaan eri medioiden merkitystä omassa elämässään
- kuvallisen viestinnän välineiden käyttöä ja ymmärtämään todellisen ja kuvitteellisen maailman eroja

VUOSILUOKAT 5-9

Kuvataiteen opetuksessa vuosiluokilla 5-9 painotetaan kuvan merkitystä ilmaisun ja viestinnän välineenä sekä kuvallisen ilmaisun perusteiden ja tekotapojen sekä mediateknologian hallintaa. Opetuksessa kehitetään oppilaan taiteen ja taidehistorian tuntemusta sekä kuvantulkintaitoja kuvallisten tehtävien avulla. Tavoitteena on, että oppilaiden ymmärrys eri kulttuureista ja niiden välisestä vuorovaikutuksesta kehittyy. Oppimistilanteiden tulee tukea oppilaiden mahdollisuuksia yhdessä työskentelyyn ja vuorovaikutukseen sekä yhteisiin taide-elämyksiin. Tavoitteena on, että opetuksessa oma työskentely, työprosessin tallentaminen ja arviointi yhdessä toisten kanssa kehittävät oppilaan ymmärrystä kuvataiteen prosesseista ja tukevat kuvallisen ajattelun kehittymistä ja taiteellista oppimista.

Oppilas oppii:

- tuntemaan kuvataiteen ja kuvaviestinnän keskeisiä ilmaisutapoja, materiaaleja, tekniikoita ja työvälineitä ja oppii käyttämään niitä tarkoituksenmukaisesti omassa ilmaisussaan
- nauttimaan omien ajatustensa, havaintojensa, mielikuviansa ja tunteidensa ilmaisemisesta kuvallisesti sekä ymmärtämään taiteen tapoja käsitellä elämän erilaisia ilmiöitä
- ymmärtämään taiteellisen prosessin ominaislaatua taltioidessaan oman työskentelynsä kulkua
- arvioimaan omaa ja toisten kuvallista ilmaisua ja työtapoja, kuten sisällöllisiä, kuvallisia ja teknisiä ratkaisuja, sekä käyttämään kuvataiteen keskeisiä käsitteitä
- hyödyntämään kulttuuripalveluja ja sähköisiä viestimiä oman työskentelyn, tiedon hankinnan ja elämysten lähteinä
- tuntemaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja ja käyttämään keskeisiä kuvaviestinnän välineitä omien ajatustensa ilmaisemiseen mediassa
- tarkastelemaan ja arvioimaan taidetta, kuvaviestintää ja ympäristöä esteettisestä ja eettisestä näkökulmasta
- työskentelemään itsenäisesti ja yhteisön jäsenenä kuvataiteen projekteissa

**KESKEISET
SISÄLLÖT**
Luokka

1-2

Maalaus

Värioppi

- pää- ja välivärit
- värien sekoittaminen
- kylmät ja lämpimät värit

Sivellintekniikka:

- sivellinote
- erilaisia sivellinjälkiä
- väri ja vesi
- laveeraus

Batiikkitekniikka (rasvaliukoinen liitu ja vesiliukoinen väri)

3-4

Edellisten lisäksi

Värioppi:

- spektri
- väriympyrä
- vastavärit
- puhtaat värit
- murrettut värit
- värin taittaminen
- valööri

Sivellintekniikka:

- akvarellitekniikka
- guassitekniikka
- sekatekniikka

Materiaalioppi:

- ohjataan oikeantyyppisen maalaus pohjan valintaan

5-6

Maalaustekniikoiden ja väriopin kertausta ja varmistamista.

Edellisten lisäksi väriopista

- kontrastit ja harmoniat
- värien symboliikka

Kuvailmaisuus ja kuvallinen ajattelu

Piirustus

Piirustustekniikat:

- luonnostelu
- piirrinote
- erilaiset piirtimet (esim. lyjykynä, hiili, grafiittikynä, tussit, liituvärit ja pastelliliidut)
- erilaisia viivoja ja pintoja

Edellisten lisäksi

Piirustustekniikat, kuvasomittelun perusteita:

- viiva rytmin ja liikkeen ilmaisijana (esim. ornamentit)
- aika
- tasapaino
- jännite
- materiaalituntu (tekstuuri)
- pintarakenne (struktuuri)
- muoto
- tila
- valon ja varjon tutkiminen

Piirustustekniikoiden kertausta ja varmistamista

Grafiikka

Yksinkertaisiin painomenetelmiin tutustuminen eri materiaaleja kokeillen:

- sivellinpainanta
- leimasinpainanta (esim. juurekset, sormet ja palikat)
- kohopainanta
- sabloonapainanta valmiilla sabloonoilla

Työvaiheiden ja -välineiden nimitykset

Kuvien tarkastelua ja arviointia sekä käsitteiden käytön harjoittelua

Edellisten lisäksi tutustutaan esim. seuraaviin painomenetelmiin:

- uurtokuvapainanta
- sabloonapainanta omilla sabloonoilla

Syvennetään painomenetelmiin tutustumista mahdollisuuksien mukaan esim.

- linopainanta

• **Muovailu ja rakentelu**

Muovailu:

- valmiit massat
- yhdestä palasta muotoaminen, esim. kovertaminen
- yksinkertaiset liitokset

Rakentelu:

- paperin leikkaus ja liimaus
- 3-ulotteisuus erilaisilla materiaaleilla
- kollaasi (= laittaa yhteen)

Muovailu:

- valmiit massat/ itsetehdyt massat
- liittäminen
- erilaisia tekniikoita mm. peukalointi, makkara- ja levytekniikka

Muovailu:

- tekniikoiden kertausta
- muotti ja valos

Rakentelu:

- pienoismallit

7-8
8-9 valinnainen

Maalaustekniikoiden ja väriopin kertausta ja varmistamista.

Edellisten lisäksi

- sekatekniikat
- kuultava pinta
- väri-tila, väriperspektiivi

Värisuunnittelu:

- mielivärit
- muotivärit
- värijärjestelmät

Piirustustekniikoiden kertausta ja varmistamista

- perspektiivi

Piirustustekniikoiden soveltaminen oman työskentelyn tarpeen mukaan.

Syvennetään painomenetelmiin tutustumista mahdollisuuksien mukaan

Edellisten lisäksi

- saven koristelutekniikat
- muotti ja tyhjiömuovaimen käyttö

Rakentelussa aikaisemmin mainittujen tekniikoiden soveltaminen oman työskentelyn tarpeen mukaan.

Taidekasvatuksen muut osa-alueet

Luokka

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

Kuvantarkastelu:

- taidekuvat elämysten ja havaintojen virittäjinä
- tunnettujen taiteilijoiden töitä innoittajina omaan ilmaisuun, oppimiseen ja omien töiden tarkasteluun
- taiteilijan elämää
- näyttelykäyntejä

1-2

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

Ympäristöestetiikka:

- luonnonympäristö
- rakennettu ympäristö

Arkkitehtuuri:

- viihtyisä lähiympäristö (esim. koti, koulu, leikkipaikat jne.)

Muotoilu:

- esineympäristö
- käyttö- ja koriste-esine

Media ja kuvaviestintä

Kuvakerronnan perusteita:

- tarinasta kuvaksi
- kuvitus, sarjakuva

3-4

sama kuin 1-2

Ympäristöestetiikka:

- oma pihasuunnitelma
- ympäristötaideteos
- kuvanveistäjä

Arkkitehtuuri:

- kihniöläisiä rakennuksia
- arkkitehti

Muotoilu:

- muotoilija
- esineen suunnittelu ja valmistaminen

Syvennetään kuvakerronnan perusteita:

- lähikuva / yleiskuva
- kuvan ja tekstin yhdistäminen
- mainoskuva

• valokuvaus, video ja digitaalinen kuva

Lisäksi tarkastellaan ja tutkitaan kriittisesti:

- television, tietokonepelien, elokuvien, sarjakuvien ja mainonnan visuaalisia viestejä (esim. tiedottava, asenteellinen, viihteellinen, taiteellinen)

5-6

Kuvantarkastelu:

- taidekuvan rakenne ja tulkinta
- maalaustaiteen tyyliä ja taiteilijoita
- omien töiden esittely

Ympäristöestetiikka:

- muuttuvan ympäristön havainnointia ja arviointia

Arkkitehtuuri ja muotoilu:

- esihistoriallisia ja historiallisia asuinympäristöjä
- paikallinen esine- ja rakennusperinne
- suomalaista arkkitehtuuria ja muotoilua
- pienoismallit

- elokuvien ja televisio-ohjelmien analysointia
- mahdollisuuksien mukaan valokuvausta tai video- ja digitaalista kuvausta

7-8

8-9 valinnainen

Kuvantarkastelu:

- syvennetään kuvien analysointia mm. taidekriittisiä
- oma taidenäyttely

Ympäristöestetiikka:

- ympäristön ominaisuuksien erittely ja ympäristöhavainnointi (ekologia)
- ympäristötaide

Arkkitehtuuri

- kansainvälistä arkkitehtuuria

Muotoilu:

- esineympäristön ja identiteetin vuorovaikutus

- kuvakerronnan muotoja: kuvituksen, sarjakuvan ja liikkuvan kuvan erityispiirteitä
- mainonnan kanavia ja ilmaisukeinoja

Graafinen suunnittelu:

- kuvan käyttötarkoitus mediassa
- kuvan ja sanan vuorovaikutus
- typografian ja taiton perusteita

Sommittelu vuosiluokilla 1-9

Sommittelulla tarkoitetaan tietoja ja taitoja, joita käytetään kuvan rakentamisessa.

Eri luokilla käsitellään seuraavia sisältöjä soveltuvin osin:

- kuvan peruselementit: piste, viiva, pinta, kappaleet
- visuaaliset perusmuuttujat: koko, muoto, paikka, suunta, lukumäärä, tiheys, välimatka, pintarakenne (tekstuuri ja struktuuri)
- väri: sävy, valööri, kylläisyys
- liike: suunta, nopeus, kesto, ilmiöiden välinen aika, tiheys ajanjaksossa, ajallinen järjestys
- kuvien dynamiikka
 - tasapaino, jännite, rytmi
 - horisontaalinen, vertikaalinen, diagonaalinen, rivi- ja jonosommittelu
 - perusmuodot: kolmio, ympyrä, vinoneliö, puolikaari, ellipsi
 - kuvakentän muoto aiheen korostajana
 - perspektiivi
 - kuvan alat: etu-, keski- ja taka-ala
- tila ja volyyymi
 - syvyys, leveys, pituus
 - perusmuodot: kuutio, sylinteri, kartio, pallo
 - perspektiivilajit
 - varjo
 - kuvio-tausta
 - suuruusvaihtelu
- värioppi
 - sävykontrasti
 - valöörikontrasti
 - kylläisyyskontrasti
 - kylmä-lämmin -kontrasti
 - vastakkaisvärikontrasti
 - yleisharmonia
 - värien symboliikka

ARVIOINTI

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 4. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilas

- osaa antaa kuvallisen muodon ajatuksilleen, tunteilleen ja mielikuvilleen sekä muuntaa havaintojaan kuviksi
- osaa sommittelun perusteita kuvan tekemisessä ja tilan rakentamisessa sekä ymmärtää materiaalin ominaisuuksia
- osaa käyttää keskeisiä välineitä ja tekniikoita omassa kuvan tekemisessään sekä käyttää luonnostelua työskentelynsä apuna
- osaa huolehtia työvälineistä ja materiaaleista
- osaa taltioida työskentelyprosessiaan ja käyttää sitä itsearviointissaan

- osaa keskustella omista ja toisten tekemistä kuvista sekä perustella omia taidemieltymyksiään ja käyttää kuvataiteen peruskäsitteitä
- tietää, mitä taiteilijat tekevät, tuntee joidenkin suomalaisten taiteilijoiden teoksia ja omassa kokemuspöörissään olevien vieraiden kulttuurien visuaalista ilmaisu
- osaa toimia museossa ja taidenäyttelyssä sekä taiteen parissa eri yhteyksissä
- osaa ohjatusti käyttää tietolähteinä taideteoksia, ympäristön kuvia, luonnon ja rakennettua ympäristöä, kirjoja, lehtiä, museoita, gallerioita ja tietoverkkoa
- tunnistaa ja arvioida esteettisiä ja eettisiä arvoja omassa lähiympäristössä ja koulussa
- tietää, mitä arkkitehdit ja muotoilijat tekevät, ja tuntee joitakin arkkitehtien ja muotoilijoiden töitä
- osaa arvioida omaa median käyttöään, tehdä omia valintoja ja perustella näkökantojaan
- osaa havaita ja arvioida todellisen ja kuvitteellisen maailman eroja
- osaa käyttää joitakin kuvaviestinnän välineitä
- osaa työskennellä yksin ja vuorovaikutuksessa muiden kanssa

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8

Oppilas

- osaa ilmaista itseään kuvallisin keinoin
- osaa käyttää kuvan rakentamisen keinoja ja kuvataiteen ja kuvallisen median keskeisiä materiaaleja ja työskentelytekniikoita
- osaa valita työskentelyssään tavoitteisiinsa sopivimpia materiaaleja ja tekniikoita
- osaa selostaa kuvan tekemisen prosessia luonnoksista valmiisiin töihin
- osaa tunnistaa joitakin keskeisiä kuvataiteen ilmiöitä ja sijoittaa niitä ajalliseen ja kulttuuriseen yhteyteen
- osaa tarkastella ja tulkita taiteen ja viestinnän kuvia
- osaa hyödyntää taiteilijavierailuja, näyttely- tai museokäyntejä ja Internetin kulttuuripalveluja
- tunnistaa kulttuuri- ja tyylipiirteitä arkkitehtuurissa ja esineissä
- osaa havainnoida ja arvioida omaa oppimistaan ja hyödyntää muilta saatua palautetta omassa työskentelyssään
- osaa taltioida työskentelyprosessiaan ja käyttää sitä hyödykseen itsearviointissa
- pystyy tehtävän mukaisesti sekä itsenäiseen työskentelyyn että vuorovaikutteiseen yhteistyöhön muiden kanssa
- osaa ohjatusti käyttää taideteoksia, ympäristön kuvia, luonnon- ja rakennettua ympäristöä, kirjoja, lehtiä, museoita, gallerioita ja tietoverkkoa tietojen ja elämysten lähteinä

7.15. Käsityö

VUOSILUOKAT 1-2

Monipuolinen työskentely eri materiaalien ja työtapojen parissa tukee oppilaan esteettistä, eettistä, taidollista ja tiedollista kehittymistä. Oppilaan ongelmanratkaisutaitoja kehitetään ja häntä kannustetaan tuottamaan ja ideoimaan omia ratkaisuja. Käsityön avulla oppilas kehittyi työskentelemään suunnitelmallisesti, pitkäjänteisesti ja omatoimisesti. Oma tuottaminen sekä tekemisen ja onnistumisen ilo edistävät vahvasti oppimista ja kasvua.

Alkuopetuksen käsityössä korostuu perustyötaitojen opettelu ja harjoittelu. Tehtävissä painotetaan hienomotoriikkaa vaativien tekniikoiden opiskelua, silmän ja käden yhteistyön kehittämistä sekä sorminäppäryyden ja sormilihasten vahvistamista. Useamman viikon kestävät prosessit kehittävät oppilaan pitkäjänteisyyttä. Alusta alkaen oppilas oppii huolehtimaan työvälineistä, palauttamaan ne paikoilleen sekä korjaamaan omat jälkensä että osallistumaan yhteiseen loppusiivoukseen.

Keskeiset tavoitteet

Oppilas

- oppii arvostamaan omaa ja toisten työtä
- kehittyi hienomotorisilta taidoiltaan
- oppii käsityön perustekniikoita ja käsityöhön liittyviä käsitteitä
- oppii työskentelemään erilaisilla materiaaleilla
- oppii käyttämään omia ratkaisuja työskentelyssään
- oppii työvälineiden turvallista käyttöä ja työskentelytilasta huolehtimista
- harjaantuu itsenäiseen työskentelyyn ja huomioi myös ryhmän muut jäsenet
- tutustuu lähiympäristönsä käsityöperinteeseen

Keskeiset sisällöt vuosiluokittain

Tekstiilityö	1.luokka	2.luokka
Ompelu	<ul style="list-style-type: none"> - solmun teko - langan pujotus neulan silmään - kaavan käyttö - nuppineulojen käyttö - langan päättely 	<ul style="list-style-type: none"> - yliluottelu - etupisto - napin ompelu - työn täyttäminen ja täyttöaukon ompelu
Virkkaus	<ul style="list-style-type: none"> - sormivirkkaus 	<ul style="list-style-type: none"> - ketjusilmukka
Kirjonta	<ul style="list-style-type: none"> - vohvelipujottelu - kirjontapistoja: ketjupisto ja pykäpisto 	<ul style="list-style-type: none"> - vohvelipujottelu - kirjontapistoja: ristipisto ja ryijypisto - päällikeompelu etupistoin
Lankatyöt	<ul style="list-style-type: none"> - pyöreä tupsu - kierretty nyöri - lankaliimaus - ryijysolmu 	<ul style="list-style-type: none"> - sutitupsu - nyörejä - letitys kolmella langalla - hevosenhäntäsolmu
Kudonta	<ul style="list-style-type: none"> - erilaiset pujottelutehtävät, joissa "ylitse-alitse" -pujottelemalla saadaan palttinasidosta 	<ul style="list-style-type: none"> - kts. 1.luokka
Askartelu Paperi, pahvi, kartonki, huopa, massa, nahka, helmet, mosaiikki, jätemateriaalit, muovi, tarlatan, lasi, villa, jne	<ul style="list-style-type: none"> - erilaisia piirtämis-, leikkaamis-, taittelu- ja rakentelutehtäviä - monipuolisesti eri materiaalien käyttöä - liiman käyttö - kankaanpainannan kokeilua leimasinta käyttäen - luonnonmateriaaleihin tutustuminen 	<ul style="list-style-type: none"> - piirtämis-, leikkaamis- ja rakentelutehtäviä eri materiaaleista - kankaanpainantaa sabluunaa käyttäen - monivaiheisen työn tekeminen valmiiksi - materiaalin säästeliäs käyttö - mittaaminen ja viivaimen käyttöä askartelutehtävissä
Tekninen työ		
Puutyöt	<ul style="list-style-type: none"> - sahaaminen suoraan - naulaaminen - hiominen karkealla hiekkapaperilla - työn viimeistely lakkaamalla 	<ul style="list-style-type: none"> - sahaaminen lehtisahalla - naulaaminen - hiominen hienolla hiekkapaperilla - työn viimeistely maalaamalla
Metallityöt	<ul style="list-style-type: none"> - metallilangan taivutus 	<ul style="list-style-type: none"> - metalliohkolevyn pakotus ja lävistäminen

VUOSILUOKAT 3 - 9

Toteutus

Käsityön opetus on vuosiluokilla 1 - 2 luonteeltaan käsityöaskartelua ja opetus toteutetaan yhteisenä koko luokalle. Vuosiluokilla 3 - 4 käsityö eriytyy tekniseen työhön ja tekstiilityöhön. Oppilaat opiskelevat sekaryhmissä kumpaakin ainetta lukukauden ajan.

Vuosiluokilla 5 - 7 oppilaat opiskelevat painottamassaan käsityölajissa joko teknistä työtä tai tekstiilityötä. Opetuksessa toteutetaan projekteja, joiden sisältö koostuu molemmista aineista. Käsityö on valinnainen oppiaine vuosiluokilla 8 - 9, jolloin oppilaalla on mahdollisuus valita teknisen työn tai tekstiilityön kursseja.

Käsityön opetus vuosiluokilla 3 - 6

Käsityö on yleissivistävä taitoaine, jonka avulla opitaan työn teon arvostamista. Monipuolinen työskentely eri materiaalien, välineiden ja työtapojen parissa tukee oppilaan esteettistä, eettistä, taidollista ja tiedollista kehittymistä. Oppilaan ongelmanratkaisutaitoja kehitetään ja häntä kannustetaan tuottamaan ja ideoimaan omia ratkaisuja. Käsityön avulla oppilas kehittyy työskentelemään suunnitelmallisesti, pitkäjänteisesti ja omatoimisesti. Oppilas saa konkreettisesti tehdä käsillään, jolloin oma tuottaminen sekä tekemisen ja onnistumisen ilo edistävät vahvasti oppimista ja kasvua.

Useamman viikon kestävät prosessit kehittävät oppilaan pitkäjänteisyyttä. Työskentelyyn pyritään aina sisällyttämään oppilaan omaa ajattelua vaativaa päätöksentekoa. Taitojen kasvaessa edetään kohti ongelmanratkaisua ja luovaa ajattelua edellyttävää työskentelyä. Oppilas oppii myös huolehtimaan työvälineistä, palauttamaan ne paikoilleen, korjaamaan omat jälkensä ja osallistumaan yhteiseen loppusiivoukseen.

Käsityön työprosessiin kuuluu oleellisena osana jatkuva oman toiminnan ja työn tulosten arviointi. Erityisesti itsearviointi ja sosiaalisessa vuorovaikutuksessa muilta saatu palaute lisäävät oppilaan itsetuntemusta.

Keskeiset tavoitteet

Oppilas

- oppii työskentelemään monipuolisesti, turvallisesti ja taloudellisesti erilaisilla materiaaleilla ja työvälineillä
- oppii koko prosessin eli tuotteen suunnittelun, valmistamisen ja arvioinnin
- oppii arvostamaan työn tekemistä ja sen tuomaa iloa
- kehittyy ajattelutaidoiltaan ja etsii omia ratkaisuja
- kasvaa itsetunnon kautta oman tekemisen ja onnistumisen kokemusten kautta

Teknisen työn keskeiset sisällöt vuosiluokille 3 - 4

Oppilas tutustuu teknisen työn materiaaleihin (esim. puu, metalli, muovi) ja käsi-työvälineisiin sekä työstötekniikoihin (leikkaava, lastuava ja muovaava työstö sekä liittäminen ja pintakäsittely).

Työstökoneista voidaan käyttää opettajan välittömässä valvonnassa tasohiomakonetta sekä akku- ja pylväsporakonetta. Oppilasta ohjataan ratkaisemaan teknisiä ongelmia yksilönä ja ryhmässä. Oppilas tutustuu myös sähköoppiin ja mekaniikkaan.

Teknisen työn keskeiset sisällöt vuosiluokille 5 – 6

Oppilas käyttää teknisen työn materiaaleja, välineitä ja tekniikoita entistä laajemmin ja vaativammin sekä tutustuu laajemmin myös sähköoppiin ja mekaniikkaan, henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti. Oman suunnittelun osuus työskentelyssä kasvaa. Työstökoneista uutena voidaan opettajan valvonnassa harjoitella puusorvin ja kuviosahan käyttöä.

Koneita ja laitteita käytetään Opetushallituksen hyväksymän Käsityön työturvallisuusoppaan mukaan (liite 1) .

Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta 4. luokan päättyessä
(Opetushallituksen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004)

Oppilas

- osaa ohjatusti tuottaa luovia ideoita ja kokeilla teknisiä ratkaisuja sekä suunnitella toteuttamiskelpoisen tuotteen
- työskentelee ohjattuna tarkoituksenmukaisesti suunnitelmaansa toteuttaen ja työturvallisuuden huomioon ottaen
- hallitsee käsityön perustekniikoita, tuntee keskeisiä käsitteitä ja tunnistaa perusmateriaaleja
- työskentelee pitkäjänteisesti sekä ryhmän jäsenenä että itsenäisesti, haluaa kehittyä käsityöntekijänä ja tuntee vastuunsa yhteisistä työvälineistä, työtilojen järjestyksestä ja viihtyisyydestä
- ymmärtää elinympäristön teknologisia toimintaperiaatteita
- arvioi ja arvostaa omaa ja toisten työskentelyä, oppimista sekä työn tuloksia
- suhtautuu myönteisesti omaan ja muiden kansojen kulttuuriperintöön.

Tekstiilityön keskeiset sisällöt vuosiluokittain

Oppiaine	3. luokka	4. luokka	5. luokka	6. luokka
Ompelu	<ul style="list-style-type: none"> - ompelukoneeseen tutustuminen, osat, lankojen pujotus - suoraommel ja sik-sak - sauma, päärme - pienen ompelutyön valmistaminen 	<ul style="list-style-type: none"> - koneen puhdistaminen ja neulan vaihto - yksinkertaisen kaavan käyttö - työohjeiden noudattamisen harjoittelua 	<ul style="list-style-type: none"> - ompelukoneen käyttötaitojen vahvistaminen - helppo vaate tai muu ompelutyö 	<ul style="list-style-type: none"> - ompelutyö joustavasta materiaalista - taloudellinen leikkusuunnitelma ja toimiva työjärjestys
Neulonta	<ul style="list-style-type: none"> - silmukoiden luominen, oikea silmukka, edestakaisneule, päättely 	<ul style="list-style-type: none"> - nurja silmukka, joustinneule 	<ul style="list-style-type: none"> - suljettu neule, langan värin vaihtaminen - kaventaminen 	<ul style="list-style-type: none"> - sanallisen ohjeen noudattaminen - leventäminen
Virkkaus			<ul style="list-style-type: none"> - ketjusilmukka, kiinteä silmukka 	<ul style="list-style-type: none"> - pylväs - sanallisen ohjeen noudattaminen
Kankaankuviointi	<ul style="list-style-type: none"> - kankaanpainantaa leimasimella tai sabluunalla 	<ul style="list-style-type: none"> - kankaankuviointia erilaisilla tekniikoilla 	<ul style="list-style-type: none"> - konekirjonta: esim. päällikeompelu 	<ul style="list-style-type: none"> - käsinkirjonta: kirjontapistoja
Tekstiilitieto		<ul style="list-style-type: none"> - villa 	<ul style="list-style-type: none"> - puuvilla 	<ul style="list-style-type: none"> - luonnonkuidut ja tekokuidut
Vaatehuolto	<ul style="list-style-type: none"> - silittäminen - napin ompelu 	<ul style="list-style-type: none"> - villavaatteen hoitaminen - höyryttäminen 	<ul style="list-style-type: none"> - puuvillavaatteen hoitaminen - pesuohjeet 	<ul style="list-style-type: none"> - luonnonkuitujen ja tekokuitujen hoitaminen - vanhan korjaaminen tai uudistaminen

Käsityön opetus vuosiluokilla 7 – 9

Oppilas oppii soveltamaan teoreettista tietoa käytännön työhön suunnitellessaan ja valmistaessaan työtään sekä valitessaan työskentelymenetelmiä. Käsityön työskentelyssä kehittää oppilaan kykyä soveltaa eri oppiaineissa aiemmin opittuja tietoja ja taitoja sekä ratkaisemaan uusia ongelmatilanteita luovasti. Opiskelussa hyödynnetään kulttuuriperinnettä sekä esteettisiä ja ekologisia arvoja. Keskeisenä tavoitteena on myönteisen asenteen säilyminen käsillä tekemiseen, työhön ja yritystoimintaan sekä oman että toisten työn arvostamiseen.

Ryhmän jäsenenä työskentely kasvattaa oppilasta yhteisvastuullisuuteen ja kehittää vuorovaikutustaitoja. Oppilaan itsearviointitaitoja kehitetään ja hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan tietoteknisiä apuvälineitä, kuten digikameraa, skannausta, verkkoyhteyttä ja työvälineohjelmia.

Keskeiset tavoitteet

Oppilas

- asennoituu myönteisesti työhön ja arvostaa omaa sekä toisten tekemää työtä
- pyrkii pitkäjänteiseen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn
- ottaa huomioon muut ryhmän jäsenet ja ymmärtää hyvän yhteishengen merkityksen
- ottaa vastuun työvälineistä ja tilojen siisteydestä
- hyödyntää käytettävissä olevia materiaaleja, työvälineitä ja laitteita tarkoituksenmukaisesti ja turvallisesti
- tiedostaa ja hyväksyy omien resurssiensa rajallisuuden
- harjaantuu arvioimaan työskentelyprosessiaan ja valmista tuotetta

Teknisen työn keskeiset sisällöt vuosiluokalla 7

Puutyö:

- puuntyöstökoneiden käytön opiskelu (vannesaha, oiko- ja tasohöylä, puusorvi, yläjyrssi, nauhahiomakone, talttaporakone sekä erilaiset sähkökäyttöiset käsityökoneet)
- edellä lueteltujen koneiden käyttöön liittyvät turvallisuusasiat
- erilaisten puulajien tunnistaminen ja käyttömahdollisuudet
- puun pintakäsittelymenetelmät ja puun liittämismenetelmät

Metallityö:

- eri metallien ominaisuudet ja käyttömahdollisuudet (esim. rauta, kupari ja messinki)
- metallityöstökoneiden käytön opiskelu (pylväsporakone, nauhahiomakone, metallileikkuri, kantti eli särmäyskone, mankeli eli levynpyörästyskone sekä erilaiset sähkökäyttöiset käsityökoneet)
- edellä lueteltujen koneiden turvallisuusasiat
- metallien liittämismenetelmät (Mig –hitsaus, kaasuhitsaus, pistehitsaus, puikkohitsaus ja niittaaminen)
- eri metallien pintakäsittelymahdollisuudet (maalaukset, etsaus, sinistäminen ja värjääminen)
- metallien kuumakäsittelymahdollisuudet (taonta, pakotus, karkaisu, päästö)

Kone- ja sähköoppi:

- elektroniikan komponenttien toimintaperiaate (kuten diodi, transistori, mikropiiri, vastus, kondensaattori)
- piirilevy –elektronien piirijuotostekniikka
- yleistä kodin sähkölaitteista
- polttomoottorityypit ja niiden käyttömahdollisuudet (2 –tahti, 4 –tahti, diesel)
- mekaaniset vaihteistot ja kytkimet käyttömahdollisuuksineen
- polkupyörän ja mopon rakenne ja toiminta

Koneita ja laitteita käytetään Opetushallituksen hyväksymän Käsityön työturvallisuusoppaan mukaan (liite 1) .

Tekstiilityön keskeiset sisällöt vuosiluokalla 7

Visuaalinen ja tekninen suunnittelu

- syvennetään tekstiilisuunnittelun perusmenetelmiä: sommittelu, muoto, rytmi, tila, värien käyttö ja mielikuvituksen kehittäminen
- harjoitellaan suunnitteluprosessia: alkuidea, mielikuva tuotteesta, materiaalien ja työvälineiden valinta sekä kokeilu, idean kehittäminen ja testaus
- kaavan muokkaaminen
- materiaalien tarkoituksenmukainen ja luova käyttö
- suunnittelussa hyödynnetään oman ja muiden kansojen käsityökulttuuria
- tietotekniikka suunnittelun apuna

Valmistaminen

- vahvistetaan ja syvennetään työvälineiden ja koneiden tuntemusta
- syvennetään materiaalien ja tekniikoiden soveltamista erilaisiin töihin
- harjoitellaan lukemaan ja ymmärtämään työohjeita (esim. käsityölehdet)
- perehdytään tekstiilituotteiden hoitoon, huoltoon ja kierrätykseen
- laajennetaan tekstiilikuitujen tuntemusta

Käsityö valinnaisaineena vuosiluokilla 8 – 9

Laajennetaan ja syvennetään 7. luokalla saavutettuja tietoja ja taitoja. Suunnittelun osuus kasvaa ja oppilaan yksilölliset tarpeet ja vahvuudet ohjaavat työskentelyä. Valinnaisessa käsityössä annetaan entistä paremmat mahdollisuudet yksilölliselle työskentelylle jokaisen oppilaan erityisosaamisen ja suuntautuneisuuden mukaan.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8 (Opetushallituksen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004)

Visuaalinen ja tekninen suunnittelu

Oppilas

- havaitsee myös itsenäisesti ongelmia, kehittelee luovasti ideoita ja suunnittelee ohjatusti tuotteita, joissa on pyritty ottamaan huomioon käytettävissä oleva aika,

välineet, materiaalit, tuotteiden esteettisyys, ekologisuus, kestävyys, taloudellisuus ja tarkoituksenmukaisuus

- ymmärtää suunnittelemansa tuotteet myös viestiksi ympäristölle
- dokumentoi suunnitelman esimerkiksi kuvallisesti, sanallisesti, näyttein, pienoismallin avulla tai muulla tavoin siten, että siitä käy ilmi, millainen idea on ja millä tavoin se on tarkoitus valmistaa
- osaa ohjatusti käyttää suunnittelussaan aineksia suomalaisesta ja muiden kansojen muotoilu-, käsityö- ja teknologiakulttuurista.

Valmistaminen

Oppilas

- työskentelee tarkoituksenmukaisesti ja huolellisesti työturvallisuusohjeita noudattaen sekä huolehtii työympäristönsä järjestyksestä ja viihtyisyydestä
- hallitsee perustekniikoita siten, että tuotteesta tulee tarkoituksenmukainen, viimeistelty, ekologinen ja esteettinen
- osaa työskennellä tavoitteisesti yksin tai tiimeissä
- osaa ohjatusti käyttää työssään kehittyntä teknologiaa ja ymmärtää teknologian käsitteitä, järjestelmiä ja niiden sovelluksia
- osaa soveltaa muissa oppiaineissa oppimaansa tietoa ja taitoa.

Itsearviointi ja prosessin pohdinta

Oppilas

- kykenee ohjatusti tarkastelemaan omaa työskentelyään ja oppimistaan
- havaitsee vahvuuksia ja heikkouksia prosessissa ja tuloksissa
- osoittaa arvioinnissa kriitkinsietokykyä ja haluaa suunnata toimintaansa palautteen mukaisesti
- arvioi ideoitaan ja tuotteitaan esteettisin, taloudellisin, ekologisin ja tarkoituksenmukaisuuskriteerein
- ymmärtää teknologian, kulttuurin, yhteiskunnan ja luonnon välisiä riippuvuuksia
- muodostaa realistisen kuvan taidoistaan ja kehittymismahdollisuuksistaan.

Aihekokonaisuudet käsityössä

1. Ihmisenä kasvaminen

- vahvistetaan oppilaan itsetuntoa käsityötaitoja kehittämällä
- tuetaan persoonallisuuden kasvua kädentaitoa, havainnointia, suunnittelukykyä ja ongelmanratkaisutaitoa vaativilla tehtävillä
- kehitetään ajattelun taitoja ja luovuutta
- opitaan työskentelemään toisten kanssa erilaisissa ryhmissä

2. Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

- opitaan tuntemaan ja arvostamaan oman kotiseudun ja suomalaisen kulttuurin omaleimaisuutta sekä pohjoismaiden kulttuuria
- opitaan ymmärtämään muiden kulttuurien omaleimaisuutta käsityökulttuurien avulla

3. Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys

- opitaan kantamaan pitkäjänteisesti vastuuta omasta työnteosta ja työympäristöstä
- opitaan kiinnittämään huomiota taloudellisiin asioihin käsittäessä
- tutustutaan käsityöyrittäjiin ja teollisiin tuotantoprosesseihin

4. Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta

- opitaan omaksumaan kestävän kehityksen edellyttämiä toimintatapoja käsityössä
- opitaan kiinnittämään huomiota arkipäivän elämän kulutuskäyttäytymiseen
- tutustutaan erilaisten materiaalien säästämiseen ja kierrättämisen perusteisiin

5. Turvallisuus ja liikenne

- opitaan työskentelemään turvallisesti erilaisilla materiaaleilla ja työvälineillä
- opitaan liikkumaan turvallisesti käsityötiloissa
- muistetaan hyvät tavat

6. Ihminen ja teknologia

- opitaan käyttämään käsityössä tarpeellisia koneita ja laitteita
- opitaan hyödyntämään tietotekniikan mahdollisuuksia

Liite 1.

Koneita ja laitteita, joita perusopetuksessa olevat eri-ikäiset oppilaat saavat käyttää.

KONE	VUOSILUOKAT 1 - 6	VUOSILUOKAT 7 - 9
Ahjo	x	x
Akkuporakone	(x)	x
Hallinosturi	-	x
Hydraulinen puristin	-	(x)
Kaarisakset	(x)	(x)
Konesaha (metalli)	-	x
Kulmahiomakone (pieni)	-	(x)
Kuviroleikkuri (metalli), "Kapa"	(x)	x
Käsijyrsin (puu; kiinteä)	-	(x)
Käsiporakone	(x)	x
Kuviosaha	(x)	x
Lehtisaha (kone)	x	x
Metallisorvi	-	x
Muotorautaleikkuri	(x)	x
Nauhahiomakone (metalli, puu)	(x)	x
Nestekaasukuumennuslaitteet	(x)	x
Oikohöylä	-	(x)
Penkkihiomakone	(x)	x
Porakone (kiinteä)	(x)	x
Puusorvi	(x)	x
Pyörösaha	-	(x)
Tasohöylä	-	X
Talttaporakone	-	X
Tasohiomakone	X	X
Vannesaha	-	X

- = ei saa käyttää

x = saa käyttää opetuksen ja harjoittelun jälkeen silmälläpidon alaisena

(x) = saa käyttää opetuksen ja harjoittelun jälkeen silmälläpidon alaisena, mutta käyttöä ei yleistetä kaikille oppilaille.

7.16. Liikunta

Toiminta-ajatus ja tavoitteet

Liikunnanopetuksen toiminta-ajatuksena on kasvattaa oppilasta liikuntaan ja liikunnan avulla.

Liikunnanopetuksen tavoitteena on antaa oppilaille sellaisia tietoja, taitoja ja kokemuksia sekä välittää sellaisia asenteita, että oppilaalla on mahdollisuus omaksua liikunnallinen elämäntapa. Liikunnanopetuksella pyritään ohjaamaan oppilasta kohti omaehtoista, jatkuvaa liikunnan harrastamista oman toiminta- ja työkykyisyyden ylläpitämiseksi sekä henkisen ja fyysisen hyvinvoinnin edistämiseksi.

Liikunnanopetuksessa korostetaan oppilaiden yhteistyötaitoja ja vastuullisuutta ryhmän jäsenenä. Opetuksen avulla oppilaita ohjataan luovaan liikunnalliseen ilmaisuun sekä kansallisen ja kansainvälisen liikuntakulttuurin tuntemukseen.

Keskeiset periaatteet

Liikunnan ilo – oppilas kokee liikunnan riemua.

Taidot – oppilas harjaantuu motorisissa taidoissa, liikehallintaa ja koordinaatiota vaativissa taidoissa.

Reilu peli – oppilas oppii hyvää käytöstä, sovittujen sääntöjen noudattamista ja reilun pelin henkeä, sekä oppii hyväksymään itsensä ja suvaitsemaan erilaisuutta.

Turvallisuus – oppilas oppii toimimaan turvallisesti ja asianmukaisesti liikuntatilanteissa, myös liikenteessä.

Painotusalueet ja valinnaisuus

Liikkuminen luonnossa.

Luokilla 8–9 oppilailla on mahdollisuus valita myös **liikunnan valinnaiskursseja**.

Oppilasarviointi ja arvostelu opetussuunnitelman osana

Oppilasarvioinnin tehtävänä on **tukea** ja **ohjata** oppilasta myönteisellä tavalla sekä **kannustaa** häntä liikunnan harrastamiseen.

Arvioinnin avulla pyritään ohjaamaan oppilasta omien kykyjen ja taitojen tunnistamiseen. Arvioinnissa pyritään tuomaan esille oppilaan vahvuuksia, jotka voivat olla muutakin kuin

hänen liikunnallinen osaamisensa. Oppilaan minäkuvan vahvistuminen ja sosiaalisen kasvun tukeminen kannustavan ja myönteisen palautteen avulla edistää hänen kehittymistään tasapainoiseksi ja itsensä hyväksyväksi ihmiseksi.

Arvioinnin perusteella huoltajat muodostavat kuvan oppilaan liikunnallisesta osaamisesta ja hänen asennoitumisestaan liikuntaan. Arviointikeskusteluissa annetaan huoltajille tietoa oppilaan erityistaipumuksista sekä asioista, joihin tulisi kiinnittää erityistä huomiota. Sanallista arviointia annetaan vuosiluokilla 1–4 ja numeroarviointia vuosiluokilla 5–9. Numeroarvostelua täydennetään luokilla 5–6 sanallisten kriteerien avulla, jotka ovat osaaminen ja toiminta sekä asennoituminen. 5–6 –luokilla oppilaita ohjataan arvioimaan omaa liikunnallista osaamistaan ja asennoitumistaan liikuntaan itsearviointin avulla.

Arvioinnin perusteena ovat liikunnan omat taidolliset ja tiedolliset tavoitteet ja oppilaan edistyminen niissä, sekä oppilaan tahto- ja tunnealueen motivoituminen eli asennoituminen liikuntaan. Oppilaalle selvitetään etukäteen liikunnan arviointiperusteet ikätaso huomioon ottaen.

Päätösarvioinnin kriteerit arvosanalle 8 on määritelty opetussuunnitelman perusteissa.

LIIKUNNAN TAVOITTEET LUOKKA-ASTEITTAIN PAINOTETTUNA

Tavoitealue	1. - 2. luokat	3. - 4. luokat	5. - 6. luokat	7. - 9. luokat
Psykomotoriset tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> Taitavuuden kehittäminen eri perusliikemuodoissa Perusliikemuodot <ul style="list-style-type: none"> liikkumisliikkeet liikuntaliikkeet esineen käsittelyliikkeet 	<ul style="list-style-type: none"> Motoristen perustaitojen kehittäminen Fyysisen toimintakyvyn kehittäminen Rasitukseen tottuminen Lajitaitojen oppiminen 	<ul style="list-style-type: none"> Perustaitojen soveltaminen käytäntöön Lajitaitojen harjaantuminen Kunto-ominaisuuksien kehittäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Perustaitojen kehittäminen ja harjoittaminen Lajitaitojen kehittäminen ja soveltaminen Kunto-ominaisuuksien kehittäminen ja harjoittaminen
Kognitiiviset tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> Havaintotoiminnan kehittäminen Ajattelun kehittäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Oman kehon toimintakykyyn tutustuminen ja sen havainnointi Yhdessä toimiminen peleissä ja kilpailuissa 	<ul style="list-style-type: none"> Oman kehon toimintakykyyn vaikuttavien tekijöiden oppiminen Pelijaatoksen kehittäminen Sääntöjen ymmärtäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Murrosiän vaikutusten ymmärtäminen oman kehon toimintaan Kuntoliikunnan merkityksen ymmärtäminen terveyden kannalta Eri palloilulajien pelijaatoksen kehittäminen sekä sääntöjen ja määräysten merkityksen ymmärtäminen
Affektiiviset tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> Liikunnallisen aktiivisuuden lisääminen Omien kykyjen ja ominaisuuksien kokeileminen Onnistumisen elämyksiä 	<ul style="list-style-type: none"> Lisääntynyt liikunnallinen aktiivisuus Omien mieltymysten ja kiinnostuksen havaitseminen Oppimisen elämyksiä 	<ul style="list-style-type: none"> Liikunnan merkityksen ymmärtäminen Halu harrastaa liikuntaa ja oman lajin löytäminen Halu ilmaisuun ja esteettiseen liikuntaan Osaamisen elämyksiä 	<ul style="list-style-type: none"> Jatkuvaan harrastukseen kannustaminen Liikunta esteettisenä kokemuksena Onnistumisen elämyksiä
Sosiaaliset tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> Sääntöjen ja sopimusten sisäistäminen Luonteva ja ystävällinen yhteistyö 	<ul style="list-style-type: none"> Vastuun ottaminen Joustava ja aloitekykyinen toiminta 	<ul style="list-style-type: none"> Vastuuntuntoinen toiminta ryhmän/joukkueen jäsenenä Kilpailemisen oppiminen (fair play) 	<ul style="list-style-type: none"> Vastuu ryhmän jäsenenä ja toisten huomioon ottaminen Johtajuus ja esimerkki Yhteistoiminnan merkitys peleissä Fair play

OPETUSSISÄLLÖT LUOKKA-ASTEITTAIN

Liikuntalaji	1. - 2. luokat	3. - 4. luokat	5. - 6. luokat	7. - 9. luokat
Vapaavoimistelu Välinevoimistelu Telinevoimistelu Kuntovoimistelu	<ul style="list-style-type: none"> Järjestäytymismuodot Reaktio- ja juoksuleikit, välineleikit Pallo, vanne, hernepussi, naru Tasapaino-, ketteryys-, koordinaatio- ja nopeustehtävät, myös välineitä käyttäen 	<ul style="list-style-type: none"> Voimistelun perusasiat Telinevoimistelu; permanto, riipunta, hyppy, tasapainotehtävät – perusasioineen 	<ul style="list-style-type: none"> Voimistelun perusasiat yhdistelminä ja sarjoina Nauhat, keilat, vanteet ja hypinnarut 	<ul style="list-style-type: none"> Kuntovoimistelun eri harjoitusmuotoja
Ilmaissuullinen liikunta Luova liikunta Tanssi	<ul style="list-style-type: none"> Musiikkiliikunta, liikuntaleikit Rytmit, lorut Laululeikit, tanhut, kansantanssit Improvisaatio Esittävä tanssi 	<ul style="list-style-type: none"> Musiikkiliikunta Luova liikuntatehtävät 	<ul style="list-style-type: none"> Musiikkiliikunta Luova liikuntatehtävät 	<ul style="list-style-type: none"> Tanssin eri lajeja Esittävä tanssi; omat sarjat
Palloilu	<ul style="list-style-type: none"> Pallonkäsittelyä erilaisilla palloilla Palloleikit Pienpelit 	<ul style="list-style-type: none"> Lajitaidot, viite- sekä pienpelit Koripallo Lentopallo Pesäpallo Jalkapallo Salibandy 	<ul style="list-style-type: none"> Lajitaitojen soveltaminen peliin ja peliajatus Koripallo, lentopallo, pesäpallo, salibandy sekä jalkapallo koulupeleinä 	<ul style="list-style-type: none"> Sisä- ja ulkopelit viitepeleineen Mailapelit
Yleisurheilu	<ul style="list-style-type: none"> Hyppäämistä eri tavoin eri olosuhteissa Heittämistä eri välineillä Juoksemista eri tavoin, erilaisilla matkoilla 	<ul style="list-style-type: none"> Juoksulajit (nopeus) Heittolajit Hyppylajit 	<ul style="list-style-type: none"> Juoksulajit (nopeus, kestävyys) Heittolajit Hyppylajit 	<ul style="list-style-type: none"> Yleisurheilun juoksut, hypyt ja heitot mahdollisuuksien mukaan kuntoilutyypillisesti (moniottelut)
Suunnistus	<ul style="list-style-type: none"> Liikkuminen erilaisissa maastoissa Maastoleikit Luokka- ja pihakartta Valokuvasuunnistus 	<ul style="list-style-type: none"> Lähikartta, kartamerkit Maastossa liikkuminen, varustus, käyttäytyminen 	<ul style="list-style-type: none"> Erilaisia karttoja, mittakaava Matkan arviointi Kompassin käyttöön tutustuminen Maastosuunnistusta koulun lähiympäristössä Retkeily, luonnonsuojelu 	<ul style="list-style-type: none"> Kartanluku ja kompassin käyttö Maastosuunnistusta koulun lähiympäristössä

Luistelu	<ul style="list-style-type: none"> • Perusluistelutavat • Pysähtyminen • Kääntyminen • Liukuminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Taitoluistelun alkeita • Kaartuvat luistelutavat • Kaarevat liu´ut • Käännökset • Ringeten/kaukalopallon sekä jääkiekon lajitaidot ja viitepelit 	<ul style="list-style-type: none"> • Taitoluistelua sekä esittävää luistelua • Hypyt, pyörinnät • Luistelutapojen yhdistelmät • Muodostelmaluistelua • Ringeten/kaukalopallon sekä jääkiekon lajitaitojen soveltaminen peliin ja peliajatus 	<ul style="list-style-type: none"> • Perusluistelutaitojen edelleen kehittäminen • Erilaiset jääpelit, muodostelmaluistelu ja luisteluesitykset soveltaen
Hiihto	<ul style="list-style-type: none"> • Perinteiset hiihtotekniikat • Pysähtyminen • Kääntyminen paikalla • Mäen nousu- ja laskutekniikat 	<ul style="list-style-type: none"> • Hiihtotekniikat: perinteinen ja luisteluhiihto • Mäen nousu- ja laskutekniikat • Laskettelu 	<ul style="list-style-type: none"> • Hiihtotekniikoiden syventäminen • Retkihihto • Suksien huolto • Laskettelu 	<ul style="list-style-type: none"> • Hiihdon perustekniikat • Matkahiihto kuntoilumuotona • Laskettelu
Uinti	Uintia eri luokka-asteilla, lämpimiä kevät ja syyskelejä hyödyntäen. Sairaalan pienellä altaalla käydään myös mahdollisuuksien mukaan. Luokkien 8.-9. valinnaisen liikunnan ryhmien uintiretket. Resurssien rajoituksien vuoksi tarkempia opetussisältöjä ei voi määrittellä, mutta pääasia on lapsien vapaaehtoisen uintiharrastuksen tukeminen.			
Aih kokonaisuu det	<ul style="list-style-type: none"> • Turvallisuus- ja liikennekäyttäytyminen • Jalankulkijana liikenteessä 	<ul style="list-style-type: none"> • Pyöräilijänä liikenteessä • Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä kehityksestä • Suunnistus 	<ul style="list-style-type: none"> • Pyöräretket • Suunnistus, retkeily, leirikoulutoiminta 	<ul style="list-style-type: none"> • Turvallinen liikkuminen liikenteessä ja maastossa. • Liikunnan ja terveyden väliset yhteydet. • Yhteistoiminta ja toisten kunnioittaminen. • Seurustelu, tanssitaito ja hyvät tavat.

7.17. Kotitalous

Kotitalous 7 -9.lk

Kotitalouden opetuksessa pyritään siihen, että oppilas ottaisi vastuuta omasta terveydestään, ihmissuhteistaan, rahankäytöstään ja lähiympäristönsä viihtyvyydestä sekä turvallisuudesta. Tavoitteena olisi luoda myönteinen kuva kodin erilaisista töistä ja innostaa oppilasta tekemään itse. Tähän pyritään luomalla myönteinen ja avoin työskentelyilmapiiri, jossa oppilas kokee onnistumisen elämyksiä yhdessä toisten kanssa. Opetuksen painopiste on käytännön työskentelyssä, jota tukee olennaisesti teorian tietojen ja perusasioiden hallinta, suunnittelu ja päätöksenteko.

Keskeiset sisällöt

1. Perhe ja yhdessä eläminen
2. Ravitseminen ja ruokakulttuuri
3. Kuluttaja ja muuttuva yhteiskunta
4. Koti ja ympäristö

Sisältöjen tavoitteet	Sisällöt	Esimerkkejä aihekokonaisuuksista
<p>1. Perhe ja yhdessäeläminen Hyvällä käytöksellään oppilas osoittaa huomaavaisuutta toisia kohtaan, harjaantuu toimimaan ryhmässä tasa-arvoisesti sekä uskaltaa toimia itsenäisesti ja vastuuntuntoisesti.</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Hyvät tavat, erityisesti ruokailutavat * Yhteistyö- ja neuvottelutaitojen kehittäminen * Tasapuolinen työnjako * Oman ja toisten tapakulttuurin arvostaminen 	<ul style="list-style-type: none"> * Ihmisenä kasvaminen (esim. jokakertainen töiden jakaminen ja muiden huomioiminen)
<p>2. Ravitsemus ja ruokakulttuuri Oppilas ymmärtää ravinnon merkityksen terveydelle ja omaksuu terveyttä arvostavan asenteen. Hän harjoittelee käytännön taitoja arvostaen ruokaa ja ruokakulttuuria. Innostuksen herättäminen kotitaloustöiden harrastamiseen. Suomalaisen perinteen arvostaminen osana kansainvälistyvää maailmaa.</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Tavallisimpien elintarvikkeiden tunnistus ja käyttö suomalaisten perusruokien valmistuksessa eri vuodenaikojen raaka-aineita hyödyntäen. * Ravitsemussuositusmallit esim. ruokaympyrä ja –pyramidi sekä lautasmalli *Energia- ja suojaravintoaineet *Hygienian ruuanvalmistusprosessissa *Aterioiden suunnittelun perusteet *Erilaiset ruokailutilanteet (esim. arki-, juhla- ja pika-ateria) *Ruokakulttuurien muuttuminen (esim. matkustelun vaikutus) 	<ul style="list-style-type: none"> * Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys (esim. suomalaisen ruokakulttuurin arvostus, suomalaiset vuotuisjuhlat, perusruuat ja leivonnaiset, suomalainen tapakulttuuri) * Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä kehityksestä (esim. lähiruoka, jätteiden lajittelu, elintarvikepakkaukset ja turhan pakkaamisen välttäminen) *Ihminen ja teknologia (esim. kotitalouskoneiden turvallinen käyttö) *Viestintä ja mediataito (esim. pakkausmerkinnät)
<p>3. Kuluttaja ja muuttuva yhteiskunta Oppilas oppii tiedostamaan kulutuksen monimuotoisuutta ja kulutukseen liittyviä ongelmia. Hän suhtautuu kriittisesti tuotetietoihin ja mainontaan sekä pohtii omaa rahankäyttöään ja hankintojen tarpeellisuutta.</p>	<ul style="list-style-type: none"> *Kuluttajan oikeudet ja velvollisuudet *Kuluttaja-asiatietous *Ostopäätösten tarpeellisuus, turvallisuus ja taloudellisuus (esim. oman rahankäyttösuunnitelman laatiminen) 	<ul style="list-style-type: none"> *Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys (kuluttajan oikeudet ja velvollisuudet) *Viestintä ja mediataito (esim. mainosten vaikutuskeinot) *Vastuu ympäristöstä (esim. kertäykäyttöhyödykkeet, itse tehdyn arvostus)

<p>4.Koti ja ympäristö Oppilas harjoittelee käytännön valmiuksia kodin, oman asun ja kodin tekstiilien hoidossa. Hän osaa valita tarkoituksenmukaisia ja turvallisia työtapoja ja puhdistusaineita.</p>	<ul style="list-style-type: none"> *Kodin, erityisesti oman huoneen ylläpitopuhdistus *Pyykinpesuaineen ekologinen ja järkevä valinta *Tekstiilien hoito-ohjemerkit *Tavallisimmat pyykinpesu- ja jälkikäsittelymenetelmät *Koneiden ja laitteiden turvallinen käyttö ja puhdistus *Veden ja energian säästö *Jätteiden lajittelumahdollisuudet Kihniössä 	<ul style="list-style-type: none"> *Vastuu ympäristöstä (esim. pesuainevalinnat, veden ja energian säästö) *Ihminen ja teknologia (esim. koneiden ja laitteiden hankinta ja turvallinen käyttö)
--	--	---

Valinnainen kotitalous 8 – 9lk.

Tavoitteet

Oppilas syventää ja laajentaa aiemmin omaksumiaan tietoja ja taitoja sekä mahdollisesti innostuu syvällisemmin kodin töistä.

Hän pystyy itsenäisesti suunnittelemaan ja toteuttamaan etenkin taloudellisia ja terveellisiä arkiaterioita, mutta myös yksinkertaisimpia juhla-aterioita. Hän osaa laittaa ruuat kauniisti ja oikein tarjolle. Hän hyödyntää toimissaan oikealla ja turvallisella tavalla kotitalouden välineitä, laitteita ja koneita. Hän oppii kotisäilönnän alkeet ja ymmärtää sen taloudellisen ja turvallisuuden merkityksen. Hän tutustuu suomalaiseen ruokaperinteeseen ja muiden maiden ruokiin. Hän vahvistaa taitojaan leipomisessa ja osaa huomioida ruuanvalmistuksessa myös erityisruokavaliota noudattavat.

Sisällöt

Itsesuunniteltuja//9+ (pareittain/ryhmässä) arkiaterioita, juhlaruokia, suomalaisia perinneruokia ja muiden maiden ruokia

Erilaisia leivonnaisia

Nouto- ja istumapöydän kattaminen, myös muuta tietoa kattamisesta ja tarjoilusta

Tavallisimmat säilöntämenetelmät ja niiden kokeilua käytännössä

Erytisruokien valmistamista (esim. kasvisruokavaliota noudattavalle)

Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot

Oppilas

- osaa noudattaa hyviä tapoja, ottaa muut huomioon sekä toimia itsenäisesti ja ryhmässä
- tuntee kotitaloustyön suunnittelun, tasapuolisen työnjaon ja ajankäytön perusteita ja osaa soveltaa niitä.
-

Käytännön työtaidot

Oppilas

- tuntee ruoka-aineiden ominaisuuksia ja osaa hyödyntää tavallisimpia ruuanvalmistusmenetelmiä
- osaa valmistaa ohjatusti suomalaisia peruseruokia ja leivonnaisia ravitsemussuositukset huomioiden
- osaa käyttää tarkoituksenmukaisia työtapoja ja tavallisimpia kodinkoneita ja -välineitä turvallisesti
- osaa tulkita tekstiilien hoito-ohjeita ja hoitaa tavallisimpia tekstiilejä
- osaa tehdä kodin siivouksen perustehtäviä
- osaa toimia ympäristöä säästäen, valita tarkoituksenmukaisia pesu- ja puhdistusaineita sekä huolehtia kodin jätteiden lajittelusta

Tiedonhankinta- ja käsittelytaidot

Oppilas

- osaa hyödyntää kotitalouden tietoja eri lähteistä, tulkita yleisimpiä tuote- ja pakkausmerkintöjä ja symboleja sekä pohtia tiedon luotettavuutta
- tiedostaa pääpiirteittäin, mistä kotitalouden menot koostuvat ja osaa tehdä oman rahankäyttösuunnitelmansa
- tuntee tärkeimmät kuluttajan vastuu ja vaikutusmahdollisuudet.

7.18. Oppilaanohjaus

Valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteissa on kerrottu oppilaanohjauksen tehtävät, tavoitteet ja sisällöt. Kihniön kunnassa oppilaanohjaus järjestetään seuraavalla tavalla:

Vuosiluokat 1-6

Oppilaanohjaukselle ei ole varattu varsinaisia luokkatunteja, vaan koulujen luokanopettajat antavat ohjausta oppilailleen.

Aiheina käsitellään alkuvaiheessa esim. opiskelutaitoja ja opiskelutekniikoita. Myöhemmin tutustutaan oman perheen ja muiden oppilaiden vanhempien ammatteihin mahdollisuuksien mukaan. Kunnan tarjoamiin palveluihin tutustutaan oppilaiden kehitystason mukaisella tavalla.

Ohjausta voidaan antaa myös arviointikeskustelujen aikana.

Siirtymävaihe 6-7 lk

6.- luokan oppilaille järjestetään tutustuminen Kettukallion kouluun (vuosiluokat 7-9). Muodostetaan tulevalle 7.-luokalle perusluokat ja valitaan luokanvalvojat.

Vuosiluokat 7-9: luokkamuotoinen ohjaus

7.-luokalla ½ vuosiviikkotuntia, toteutus jaksojärjestelmän puitteissa

- tavoitteet:**
- oppilas saa kokonaiskäsityksen koulunsa opetuksesta ja toimintatavoista
 - oppilas oppii käyttämään erilaisia opiskelumenetelmiä ja tiedonhankintakanavia sekä arvioimaan omia opiskelutaitojaan
- sisällöt:**
- koulu yhteisössä toimiminen, perusopetuksen rakenne, eteneminen ja oppilaan arviointi
 - oppiminen ja opiskelutaidot
 - itsetuntemus ja ammatillinen kehitys, kyvyt ja taipumukset
 - persoonallisuus
 - koulun sisäisten kurssivalintojen tekeminen

8.-luokalla 1 vuosiviikkotunti

- tavoitteet:**
- oppilas oppii tuntemaan hänelle sopivia opiskelustrategioita
 - oppilas tuntee Suomen koulujärjestelmän ja oppii etsimään tietoa jatko-opintomahdollisuuksista
- sisällöt:**
- Suomen koulujärjestelmä
 - jatko-opintomahdollisuudet peruskoulun jälkeen
 - itsetuntemus
 - työelämätietous, elinkeinorakenne ja ammattialat
 - kotiseudun ja lähiseudun tarjoamat koulutusmahdollisuudet
 - koulun sisäisten kurssivalintojen tekeminen
 - hyödynnetään tietotekniikkaa monipuolisesti

9.-luokalla 1 vuosiviikkotunti

- tavoitteet:**
- oppilas hankkii perustietoa työelämästä, eri ammattialoista sekä yrittäjyydestä
 - oppilas opettelee etsimään tietoa opiskelusta ja työnteosta sekä kotimaassa että ulkomailla
 - oppilas osaa tehdä päätöksen omista jatko-opinnoistaan
- sisällöt:**
- hyödynnetään tietotekniikkaa monipuolisesti
 - tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaidot
 - jatko-opintomahdollisuudet peruskoulun jälkeen ja hakeutuminen jatko-opintoihin
 - opiskelu ja työskentely ulkomailla
 - tuntee ohjaus-, tiedotus-, ja neuvontapalvelut (työhallinto)
 - tasa-arvo yhteiskunnassa ja työelämässä

TET -harjoittelu

- Toteutus 8.-luokalla viiden työpäivän pituisena harjoitteluna kihniöläisissä yrityksissä ja laitoksissa. 9.-luokalla TET -harjoittelu toteutetaan yhteensä 5-10 työpäivän pituisena pääsääntöisesti kihniöläisissä yrityksissä ja laitoksissa.

- tavoitteet:**
- oppilas saa käytännön tietoa työelämästä ja ammasteista
 - oppilas saa aineksia opiskelu- ja uranvalintaratkaisuihin
 - oppilas saa tietoa oikeasta suhtautumisesta työntekoon
 - oppilas saa tietoa työelämän pelisäännöistä
 - oppilas saa käsityksen työyhteisön toiminnasta koulun ulkopuolella

- sisällöt:**
- oppilas kykenee omatoimisesti hankkimaan TET -harjoittelupaikan
 - työhakemuksen laadinta
 - raportin laadinta ja TET -päiväkirjan pito
 - erilaiset teemat ja haastattelut
 - eri alojen tiedotusmateriaalin, oppaiden ja oppikirjojen käyttö

Henkilökohtainen ohjaus ja ryhmäohjaus

Vuosiluokkien 7-9 aikana oppilaille järjestetään mahdollisuus henkilökohtaiseen ja ryhmäohjaukseen. Kahden kesken tai pienryhmässä käydään läpi tarkemmin oppilaille ajankohtaisia asioita.

8. Valinnaisaineiden opetus

Perusopetuksen valinnaisten aineiden tehtävänä on syventää ja laajentaa perusopetuksen yhteisten oppiaineiden tietoja ja taitoja oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisaineet voivat antaa oppilaalle mahdollisuuden syventää harrastuksiaan ja löytää uusia kiinnostuksen kohteita. Valinnaisaineiden tulee tukea perusopetuksen tavoitteita.

Valinnaisen aineen nimi, laajuus, tavoitteet, sisältö sekä vuosiluokat, jolloin sitä tarjotaan, päätetään vuosittain. Valinnaisen aineen kurssi voi muodostua 1-4 vuosiviikkotunnin oppimäärästä. Oppilaan on valittava kulloinkin tarjotuista valinnaisaineista vähintään kaksi vuosiviikkotuntia ns. lukuaineita opetusohjelmaansa. Valinnaisaineiden määrälle ja sisällölle asettavat rajoituksensa sekä koulun tuntikehys että opettajaresurssit.

9. Tavoitteet oppilaan käyttäytymiselle

Kunnan arvopohja ja kasvatustavoitteet luovat pohjan oppilaan käyttäytymisen tavoitteille. Kihniön kunnan perusopetuksen oppilaiden tavoitteet käyttäytymiselle ovat seuraavat:

- oman itsensä hallinta
 - itsensä hillitseminen
 - pettymysten sietäminen
 - hyvät tavat
 - rehellisyys
 - erilaisuuden hyväksyminen
- sääntöjen ja ohjeiden noudattaminen
- toisten huomioiminen
 - auttaminen
 - asiallinen kielenkäyttö
 - reilun pelin henki
- oman ja toisten työn arvostaminen
 - työrauhan antaminen
 - kannustaminen
 - vastuunkantaminen
 - myönteinen suhtautuminen oppimiseen
- ympäristöstä huolehtiminen
 - omista tavaroista huolehtiminen
 - yhteisistä asioista ja tavaroista huolehtiminen
 - oman ympäristön siistinä pito

Nämä tavoitteet toimivat samalla käyttäytymisen arvioinnin kriteereinä. Oppilaan käyttäytymistä arvioivat kaikki häntä opettavat opettajat yhdessä.

10. Yhteistyö esiopetuksen ja muun perusopetuksen kanssa

Esiopetuksen ja perusopetuksen tulee muodostaa johdonmukaisesti etenevä kokonaisuus, joka pystyy vastaamaan lapsen tarpeisiin. Säännöllinen yhteistyö esiopetusta tuottavien yksiköiden kesken antaa tukea käytännön työhön ja lisää toiminnan samanlaisuutta.

Esiopetuksen ja alkuopetuksen yhteistyömuotoja

- keskustelut oppilaan siirtyessä esiopetuksesta alkuopetukseen
- opettajien tutustuminen tuleviin oppilaisiin jo keväällä

- vanhempainillat esiopetusvuoden keväällä, joissa voidaan esitellä alkuopetuksen tavoitteita
- koulutulokkaiden tutustumispäivä keväällä
- erityisopetuksen tarpeen kartoittaminen jo esiopetuksessa
- esioppilaiden ja 1–2 –luokkien oppilaiden yhteiset toiminnot ja teemat
- yhteiset koulutukset ja toiminnan yhteinen suunnittelu; sovitaan yhdysopettaja, joka toimii koollekutsujana

Lapsella on oikeus aloittaa perusopetus ilmapiirissä, jossa hänen varhaisempi oppimis-historiansa tunnetaan. Lapsen kasvuun ja kehitykseen vaikuttavien tahojen yhteistyö on välttämätöntä.

Perusopetuksen yhteistyömuotoja

- yhteiset teemapäivät ja juhlat
- retket
- mahdolliset siirtokeskustelut oppilaan siirtyessä luokka-asteelta toiselle
- kuudesluokkalaisten tutustumispäivä Kettukallion kouluun

Yhteistyöllä on, paitsi sosiaalisen kasvun tavoite, tavoitteena saada koulutyössä aikaan myös toiminnallista oppimista, viihtyvyyttä ja vähentää keskinäistä kilpailua ja kiusaamista.

11. Yhteistyö kotien kanssa

Päävastuu lapsen kasvatuksessa on aina hänen huoltajillaan. Koulun tehtävänä on tukea kodin kasvatustyötä. Onnistuneen yhteistyön lähtökohtana on oppilaan parhaan etsiminen ja löytäminen. Yhteistyön tulee perustua vuorovaikutukseen, avoimuuteen ja luottamukseen. Huoltajat ovat oman lapsensa ja opettajat ovat oman alansa asiantuntijoita.

Yhteistyömuotoja kotien kanssa ovat mm.

- vanhempainvartit
- vanhempainillat
- teemapäivät ja yhteiset retket
- opintoretket, leirikoulut
- toiminnan suunnittelu
- oppimissuunnitelman laatiminen yhdessä vanhempien kanssa
- arviointikeskustelut
- vanhempaintoimikunnat
- opetussuunnitelman laadintaan osallistuminen, keskustelu opetuksen ja kasvatuksen tavoitteista
- reissuvihot, puhelin ja sähköposti yhteydenpitovälineinä koteihin

Vanhempien on hyvä tehdä myös keskenään yhteistyötä. Yhdessä voidaan laatia kasva-

tuksen pelisääntöjä. Näin vanhemmat ovat yhdessä rakentamassa turvaverkkoa alueen kaikkien lasten hyväksi.

12. Yhteistyö muiden tahojen kanssa

Koulut tekevät yhteistyötä mm. kunnan virastojen (esim. kirjasto, palolaitos), viranomaisien, eri oppilaitosten, seurakuntien, paikallisten yhdistysten ja yhteisöjen kanssa. Opetushenkilöstö ja koulun muu henkilökunta toimivat kiinteässä yhteistyössä. Myös alueen muut palvelut ja yritykset (posti, kaupat, pankit, käsityöyritykset, matkailualan yritykset jne.) kannattaa muistaa yhteistyökumppaneina.

13. Opetuksen tukipalvelut ja yhteistyö muiden asiantuntijoiden kanssa

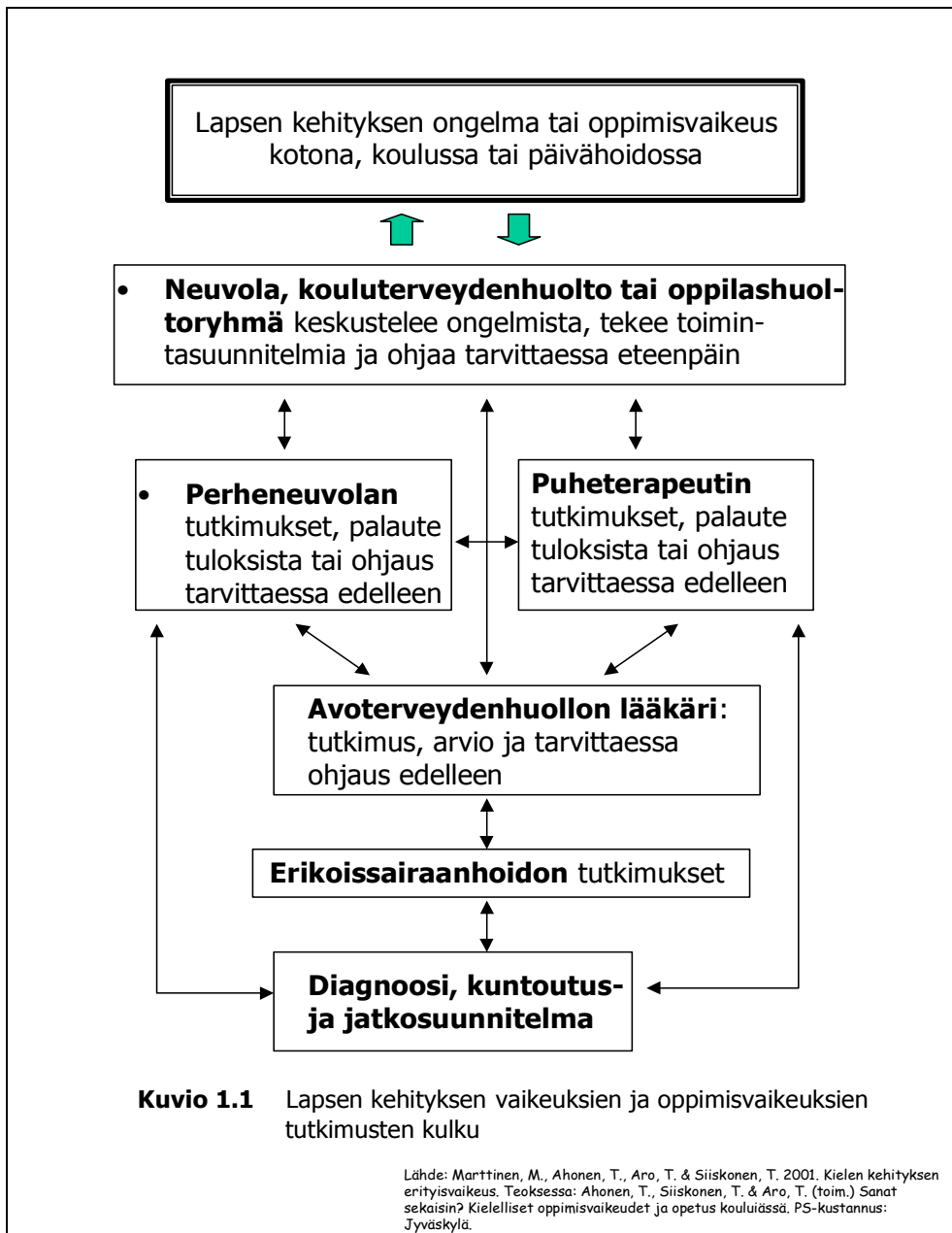
13.1. Erityisopetus ja puheterapia

Erityisopettaja toimii opettajan kanssa tiiviissä yhteistyössä sekä opettajan ja lapsen tukena erityisesti silloin, kun lapsella ilmenee vaikeuksia oppimisessa. Erityisopettaja selvittää vaikeuksien syitä ja suunnittelee lapselle auttavia ja korjaavia toimenpiteitä sekä toteuttaa niitä yhteistyössä opettajan kanssa. Tarvittaessa erityisopettaja ja opettaja neuvovat lasta ja vanhempia hakeutumaan erityisalan asiantuntijan hoitoon, kuten puheterapiaan.

13.2. Perheneuvola ja oppilashuoltoryhmä

Perheneuvolan asiantuntijoina ovat psykologi ja sosiaalityöntekijät. Perhe voidaan ohjata perheneuvolaan saamaan apua mm. kasvatusongelmiin ja oppimisessa ilmenneisiin ongelmiin. Perheneuvola on yhteistyössä koulun kanssa osana oppilashuoltoryhmää, johon kuuluvat myös kouluterveydenhoitaja, koululääkäri, kunnan sosiaalityöntekijä ja opettajia. Koulu, perheneuvola ja perhe ovat keskenään yhteistyössä aina perheen luvalla.

Seuraavassa kuviossa on kuvattuna lapsen kehityksen tai muiden vaikeuksien tutkimusten kulku Kihniön kunnassa.

14. Oppilashuollon järjestäminen

Oppilashuolto on osa koulun opetus- ja kasvatustoimintaa. Sillä tarkoitetaan niitä toimenpiteitä, joiden avulla edistetään oppilaiden ja koko koulu yhteisön fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia. Oppilashuoltotyö kuuluu kaikille koulu yhteisössä työskenteleville. Oppilashuolto on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää oppilaan fyysistä terveyttä uhkaavien riskitekijöiden, oppimisvaikeuksien ja psykososiaalisten ongelmien varhaista tunnistamista ja niihin puuttumista.

Oppilashuoltotyössä oppilaan huoltajat ovat mukana yhteistyössä alusta alkaen. Tapauskohtaisesti yhteistyöhön pyydetään mukaan koulun omien opettajien lisäksi erityisopettaja, kouluterveydenhoitaja, koululääkäri, sosiaaliohjaaja ja perheneuvolan psykologi ja sosiaalityöntekijä. Kouluilla säännöllisesti tai sovitusti kokoontuvat oppilashuoltoryhmät koordinoivat koulun oppilashuoltotyötä ja tukevat oppilaiden kasvua ja kehitystä. Tarvittaessa huoltajia ohjataan kääntymään koulun ulkopuolisten tukipalveluiden piiriin.

14.1. Kouluterveydenhuolto

Kihniössä on oma kouluterveydenhuolto, joka käsittää koululääkärin vastaanoton tarpeen mukaan. Terveystarkastajalla on vastaanotto Kirkonkylän koulun vastaanottotiloissa kaksi kertaa viikossa, muilla kouluilla kerran kuukaudessa. Hammaslääkäripalvelut ja perheneuvolapalvelut ovat osa kouluterveydenhuoltoa.

Kouluterveydenhoito on koulun tärkeä yhteistyötaho. Oppilasta koskevien tietojen välittäminen on mahdollista vanhempien suostumuksella.

14.2. Koulunkäynnin avustajapalvelut

Erityistä tukea tarvitsevalle oppilaalle tulisi olla henkilökohtainen koulunkäyntiavustaja. Luokanopettaja ja erityisopettaja voivat ohjata koulunkäyntiavustajaa toteuttamaan luokassa esimerkiksi harjoitteita pienryhmätyöskentelyä.

14.3. Kouluruokailu

Oppilaille tarjotaan jokaisena koulupäivänä maksuton ateria. Kouluruokailu on osa oppilashuoltoa, sillä se tukee omalta osaltaan oppilaan tasapainoista kasvua ja kehitystä sekä edistää siten hänen hyvinvointiaan ja terveyttään. Kouluateria on päivän tärkein ateria, joka kattaa 1/3 päivän ravinnon ja energian tarpeesta. Sen suunnittelussa otetaan huomioon ravitsemussuositukset ja erikoisruokavaliot. Ruoka valmistetaan koulujen omissa keittiöissä.

Ruokailutapahtuma on samalla opetustapahtuma, jossa oppilaille opetetaan hyviä tapoja ja sosiaalista käyttäytymistä.

14.4. Koulukuljetus

Kihniössä esi- ja alkuopetuksen oppilas, jonka koulumatka on yli kolme kilometriä, on oikeutettu maksuttomaan kuljetukseen. Perusopetuksen 3. – 9. luokan oppilailla maksuttoman kuljetuksen raja on viisi kilometriä.

Koulukyydin kuljettajan tulee ymmärtää lasten kuljetus myös kasvatustehtävänä. Hän kasvattaa turvalliseen liikennekäyttäytymiseen ja antaa siten lapsille mallin siitä, kuinka liikenteessä tulee toimia.

14.5. Ongelma- ja kriisitilanteet

Koulujen kriisisuunnitelman tavoitteena on kriisien ennaltaehkäisy ja torjunta. Kriisisuunnitelmassa on kirjattuna koulun käytänteet koulukiusaamisen varalle ja toimintaohjeet onnettomuus- ja kriisitilanteiden varalle. Turvallisuussuunnitelma on laadittu ja päivitetään vuosittain yhteistyössä pelastustoimen kanssa.

15. Oppimissuunnitelman laatimisen periaatteet

Perusopetuksen aloitusvaiheessa oppilaalle voidaan laatia oppimissuunnitelma yhteistyössä huoltajien kanssa. Oppimissuunnitelman avulla pyritään turvaamaan oppilaalle parhaat edellytykset oppia ja kehittyä. Oppimissuunnitelma on väline opetuksen yksilöllistämiseen, yhteistyöhön kodin ja koulun välille, arviointiin sekä oppilaan ohjaukseen.

Oppimissuunnitelma voidaan laatia vapaamuotoisesti, lomakkeelle tai se voi olla dokumentoituina kansioon, joka täydentyy vähän kerrallaan. Suunnitelmassa kiinnitetään huomiota oppilaan kehityksen kannalta olennaisiin tekijöihin, kuten oppilaan kasvuun, kehitykselle ja oppimiselle asetettaviin tavoitteisiin sekä arvioon oppilaan vahvuuksista ja kehittämistarpeista.

16. Ohjaustoiminta oppilaan tukena ja työelämään tutustumisen järjestelyt

Ohjauksen tavoitteena on tukea oppilaan kasvua ja kehitystä, sekä edistää opiskeluun liittyvien tavoitteiden toteutumista ja ennaltaehkäistä ongelmien syntymistä. Tavoitteena on myös, että oppilas saa riittävästi apua ja ohjausta koko perusopetuksen aikana. Erityistä huomiota tulee kiinnittää niiden oppilaiden ohjaukseen, joilla on opiskeluun liittyviä vaikeuksia tai jotka ovat syrjäytymisvaarassa.

Jokainen oppilas tarvitsee ohjausta oppimisessa, opintojen suunnittelussa ja opintoihin liittyvissä valinnoissa. Ohjausta annetaan eri oppiaineiden opetuksen, opinto-ohjauksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä.

Oppilas tarvitsee ohjausta opintojensa eri vaiheissa ja erityisesti perusopetuksen päättövaiheessa. Tavoitteena on auttaa oppilasta hahmottamaan opiskeluun, työelämään ja tulevaisuuteen liittyviä mahdollisuuksia. Ohjauksen onnistuminen edellyttää yhteistyötä huoltajien ja muiden koulutyöhön liittyvien tahojen kanssa.

Työelämään tutustuminen järjestetään yhteistyössä paikkakunnan työ- ja elinkeinoelämän kanssa. Työpaikoille järjestetään mahdollisuuksien mukaan opintokäyntejä ja vastaavasti työpaikoilta voidaan vieraila koululla.

Ohjaustoiminnassa kiinnitetään huomiota asialliseen ja luontevaan käyttäytymiseen eri tilanteissa eri työpaikoilla erityisesti turvallisuustekijät huomioiden. Tutustumiskohteet valitaan siten, että ne antavat tietoa ympäröivästä yhteiskunnasta. Työelämään tutustumisjaksojen aikana oppilaat perehtyvät tarkemmin heitä kiinnostaviin ammattialoihin.

17. Kerhotoiminnan järjestäminen

Koulun kasvatus- ja opetustyön tukemiseksi voidaan järjestää kerhotoimintaa. Kerhotoiminnan tulee perusopetuksen tavoitteiden mukaisesti tukea oppilaan eettistä ja sosiaalista kasvua sekä itsensä monipuolista kehittämistä.

Kerhotoiminnan tarkoituksena on edistää myönteisten harrastusten viriämistä sekä antaa oppilaalle mahdollisuus muuhunkin kuin tavanomaiseen koulutyöhön turvallisessa ja rauhallisessa ympäristössä.

18. Tukiopetuksen järjestäminen

Perusopetuslaissa on kirjattuna, että opinnoissa tilapäisesti jälkeenjääneille tai muutoin erityistä tukea tarvitseville tulee antaa tukiopetusta. Kouluille varataan joka vuosi erillinen tuntikiintiö, jolla turvataan oppilaskohtaisesti riittävä tukiopetuksen määrä.

Tukiopetuksella pyritään tilapäisten oppimisvaikeuksien poistamiseen ja oppilaiden oppimismotivaation parantamiseen, autetaan oppilasta kehittämään myönteisiä opiskeluasenteita sekä omaksumaan tarkoituksenmukaiset työskentelytottumukset. Tukiopetusta voidaan käyttää myös ennakoivasti ehkäisemään jälkeen jäämistä opinnoissa. Tukiopetusta voi antaa koulun opettaja tai erityisopettaja.

Tukiopetus tulee aloittaa heti, kun oppimisvaikeudet on havaittu, jotta oppilas ei jäisi pysyvästi jälkeen opinnoissaan. Ennen kuin oppilaan menestyminen oppiaineessa arvioidaan heikoksi, hänellä tulee olla mahdollisuus tukiopetukseen.

Aloitteen tukiopetuksesta tekee ensisijaisesti opettaja, mutta myös oppilas tai oppilaan huoltaja voi sitä pyytää. Opettaja ilmoittaa aina etukäteen, milloin oppilas on tukiopetuksessa. Tukiopetusta tulee antaa niin pienissä ryhmissä, että opetus voidaan sovittaa oppilaan yksilöllisten tarpeiden mukaiseksi. Tukiopetusta järjestetään niin usein ja niin laajasti kuin oppilaan koulumenestyksen kannalta on tarkoituksenmukaista. Lomamatkasta aiheutunut poissaolo ei oikeuta tukiopetuksen saamiseen.

19. Erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden opetus

Eri tukimuodot perusopetuksessa

Erityistä tukea tarvitsevien opetus järjestetään vastaamaan oppilaan ikäkautta ja edellytyksiä. Erityisopetuksen järjestäminen määräytyy oppilaan vaikeuksien laadun ja laajuuden mukaan. Keskeistä on oppilaan oppimisvaikeuksien tunnistaminen ja tukitoimien aloittaminen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Perusopetuksen oppilaalla on oikeus saada opetukseen osallistumisen edellyttämät tulkitsemis- ja avustajapalvelut, opetus- ja oppilashuoltopalvelut sekä erityiset opetusvälineet. Opetustoimi vastaa koulu- ja luokkakohtaisista apuväline- ja avustaja-palveluista. Oppilaiden kuntoutus- ja muut henkilökohtaiset ohjaus- ja tukipalvelut ovat kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon vastuulla.

Kaikille erityistä tukea tarvitseville oppilaille voidaan antaa tukiopetusta siten kuin luvussa 18 määrätään.

Osa-aikainen erityisopetus

Osa-aikainen erityisopetus tarkoittaa erityisopettajan antamaa, oppilaan lieviä oppimis- ja sopeutumisvaikeuksia korjaavaa tai ennaltaehkäisevää erityisopetusta. Osa-aikaista erityisopetusta annetaan yleisopetuksen yhteydessä ja se on yksilö-, ryhmä- tai samanaikaisopetusta.

Erityistä tukea saattavat tarvita oppilaat,

- joilla on puheen, lukemisen ja kirjoittamisen vaikeuksia
- joilla on tarkkaavaisuuden ja/tai keskittymisen häiriö
- joille on laadittu HOJKS, tarvittaessa
- jotka tarvitsevat emotionaalista tai sosiaalista tukea
- joilla on oppimisvaikeuksia esim. äidinkielessä, matematiikassa tai vieraisissa kielissä
- joilla koulunaloitusvaiheessa kouluvalmiudet ovat vasta kehittymässä
- jotka ovat lahjakkaita

Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteita ja opettajan tehtäviä

- tukea ja vahvistaa oppilaan itsetuntoa
- pyrkiä ennaltaehkäisemään, lieventämään ja poistamaan oppimisvaikeuksia
- tunnistaa vaikeudet mahdollisimman varhain
- toteuttaa yhteistyössä opettajien oppimisvalmiuksien ja –vaikeuksien seulontaa ja arviointia
- turvata oppilaalle yksilölliset oppimisedellytykset
- ohjata työskentely- ja oppimistaitojen harjoittelua

- osallistua mahdollisen oppimissuunnitelman tai HOJKS:n laadintaan yhteistyössä huoltajien, luokan-/aineenopettajien ja muiden asiantuntijoiden kanssa
- toimia yhteistyössä eri nivelvaiheissa

Erityisopettajan tehtävänä on myös välittää erityispedagogista asiantuntemusta vanhemmille ja kaikille erityisoppilaiden kanssa työskenteleville sekä osallistua moniammatilliseen yhteistyöhön. Kodin ja koulun välinen yhteistyö luo vahvan pohjan toimivalle erityisopetukselle.

Erityisopetukseen otettujen ja siirrettyjen opetus

Mikäli osa-aikainen erityisopetus ja oppimisvaikeuksiin liittyvä tuki eivät riitä oppilaalle, voidaan oppilas ottaa tai siirtää erityisopetukseen. Erityisopetukseen ottamisesta puhutaan silloin, kun kyseessä on alle kouluikäinen lapsi. Erityisopetussiirrolla tarkoitetaan oppilaan siirtämistä erityisopetukseen oppivelvollisuuden aikana. Erityisopetukseen ottamisesta/siirtämisestä neuvotellaan aina huoltajan kanssa. Huoltaja/päiväkoti/koulu allekirjoittavat esityksen, jonka liitteenä tulee olla lääketieteellinen ja/tai psykologinen lausunto oppilaasta. Erityisopetuksen otto/siirtopäätös voidaan purkaa koulun oppilashuoltoryhmän esityksestä, huoltajien suostumuksella. Yhdenkin oppiaineen oppimäärän yksilöllistämisestä on tehtävä erityisopetussiirtopäätös ja oppilaalle on laadittava HOJKS.

Erityisopetukseen ottamisen/siirtämisen tarkoitus on varmistaa erityinen tuki oppilaalle. Erityisopetukseen siirrettyjen oppilaiden opetus järjestetään joko integroidusti yleisopetuksen yhteydessä tai erityisopetuksen pienluokassa. Tällöin opetuksen järjestää Parkanon kaupunki. Yleisopetukseen siirretyille erityisopetussiirron saaneille oppilaille suunnataan osa-aikaisen erityisopettajan työpanosta. Erityisopetuksen pienluokkaan sijoittumisesta neuvottelevat huoltaja ja Kihniön koulutoimi erikseen lähikuntien kanssa.

Henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma

Erityisopetukseen otetuille ja siirretyille oppilaille laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Se on kirjallinen suunnitelma siitä, miten oppilaan opetus järjestetään yksilöllisesti. Se on lakisääteinen, osapuolia sitova asiakirja.

Opetuksen yksilöllistäminen mahdollistaa erilaajuisen oppimäärän joko kaikissa oppiaineissa tai vain joissakin niistä. HOJKS laaditaan moniammatillisena yhteistyönä yhdessä oppilaan huoltajien kanssa. Vastuu HOJKS:n laatimisesta, seurannasta ja tiedonsiirrosta on pääsääntöisesti luokanopettajalla/aineen-opettajalla. HOJKS:n sisältämiä tietoja käytetään hyväksi oppilaan koulutuksen ja tukipalvelujen suunnittelussa ja järjestämisessä. Asiakirjaa säilytetään ja arkistoidaan koulukohtaisesti rehtorin kanssa sovitussa paikassa.

HOJKS sisältää

- taustatiedot, kuvauksen oppilaan oppimisvalmiuksista, taidoista, vahvuuksista ja kehittämistarpeista
- opetuksen ja oppimisen lyhyen ja pitkän aikavälin tavoitteet, menetelmät, seurannan ja arvioinnin
- kuvauksen oppilaan opetuksen järjestämisestä yleisopetuksessa ja/tai erityisopetuksessa
- luettelon niistä oppiaineista, joissa poiketaan opetussuunnitelmasta
- mahdolliset avustajapalvelut, muut opetus- ja oppilashuoltopalvelut, erityiset apuvälineet ja oppimateriaalit

HOJKS toimii yhteistyövälineenä oppilaan kanssa työskentelevien kesken. Sen avulla seurataan säännöllisesti oppilaan edistymistä erityisesti koulutuksen nivelvaiheissa ja varmistetaan oppilasta koskevien tarpeellisten tietojen siirtyminen. Laadintaan ja arviointien yhteydessä tapahtuvaan tarkistamiseen osallistuvat oppilaan huoltaja, opettaja ja muut oppilaan kanssa läheisesti työskentelevät sekä oppilas itse. Luokan/aineenopettaja toimii neuvottelun koollekutsujana.

Oppimissuunnitelma

Oppilaalle, jota ei ole otettu tai siirretty erityisopetukseen eikä mitään oppimäärää ole yksilöllistetty, mutta hän saa kuitenkin erityisopetusta, voidaan laatia oppimissuunnitelma. Se voi perustua joko esiopetuksen tai perusopetuksen opetussuunnitelmaan.

Oppimissuunnitelman tarkoitus on

- tukea oppilaan edistymistä, opetuksen järjestämistä, seuranta ja arviointia
- sitouttaa oppilas tavoitteelliseen opiskeluun
- turvata oppimismahdollisuudet, mikä tarkoittaa opetuksen järjestämistä oppilaan edellytysten mukaan
- antaa huoltajille tietoa

Päävastuu oppimissuunnitelman laatimisesta, seurannasta ja tiedonsiirrosta on luokanopettajalla ja/tai aineenopettajalla. Oppimissuunnitelma laaditaan moniammatillisena yhteistyönä huoltajan ja muiden asiantuntijoiden kanssa. Huomio kiinnitetään oppilaan oppimisen kannalta olennaisiin tekijöihin, kasvuun, kehitykseen ja oppimiselle asetettaviin tavoitteisiin sekä arvioon oppilaan vahvuuksista ja kehittämistarpeista.

Opetuksen järjestäminen toiminta-alueittain

Oppilaan vaikean vammaan tai vaikean sairauden vuoksi opetus voidaan järjestää toiminta-alueittain. Opetuksen hoitaa yhteistyösopimuksen perusteella Virtain kaupunki.

20. Oppilaan arviointi ja sen perustaminen hyvän osaamisen kuvauksiin ja päättöarvioinnin kriteereihin

20.1. Arviointi opintojen aikana

Arvioinnin tehtävä

Oppilaan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua. Arvioinnin tulee olla yksilöllistä, totuudenmukaista ja monipuolista. Arvioinnin tehtävänä on tukea oppilasta muodostamaan realistinen kuva itsestään mm. vuorovaikutuksen ja palautteen avulla.

Arvioinnin periaatteet

Lapsen siirtyessä alkuopetukseen huomioidaan hänen aikaisempi kehitys- ja oppimishistoriansa. Apuna voidaan käyttää esiopetussuunnitelmaa ja siirtokeskusteluja. Oppilaan on hyvä tiedostaa, että eri taitojen oppimiseen tarvitaan tietoista harjoittelua ja vaivannäköä. Osaaminen ja onnistumisen ilo saavutetaan vähitellen.

Oppilaan arvioinnin kohteena ovat oppilaan edistyminen ja työskentely eri oppiaineissa sekä sosiaaliset taidot. Niitä arvioidaan suhteessa opetussuunnitelman tavoitteisiin ja mahdollisen oppilaan oppimissuunnitelman tai HOJKS:in tavoitteisiin. Oppilaan tietoja ja taitoja verrataan toisaalta hänen aiempiin suorituksiinsa ja osaamiseensa, toisaalta kuvaukseen oppilaan hyvästä osaamisesta.

Erityistä tukea tarvitsevan oppilaan arvioinnin on perustuttava oppilaan todelliseen osaamistasoon, joten myös lievät oppimisvaikeudet tulee ottaa huomioon. Vammaisuudesta, sairaudesta, kehitysviiveestä tai muista niihin verrattavista syistä johtuvat vaikeudet suorituksissa on vastaavasti otettava huomioon oppilaan arvioinnissa. HOJKS:ssa määritellään erityisopetuksessa olevan oppilaan opiskelun tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä arvioinnin perusteet.

Oppilaan arviointi lukuvuositodistuksessa perustuu tuntijaon nivelkohdissa kuvaukseen oppilaan hyvästä osaamisesta:

- 2. vuosiluokan päättyessä äidinkielessä ja kirjallisuudessa sekä matematiikassa
- 4. vuosiluokan päättyessä ympäristö- ja luonnontiedossa, musiikissa, kuvataiteessa, käsityössä ja liikunnassa
- 5. vuosiluokan päättyessä äidinkielessä ja kirjallisuudessa, matematiikassa ja uskonnossa/elämänkatsomustiedossa
- 6. vuosiluokan päättyessä A-kielessä, biologiassa ja maantiedossa, fysiikassa ja kemiassa, historiassa sekä vapaaehtoisessa A-kielessä

Päättöarviointi perustuu kaikissa yhteisissä oppiaineissa opetushallituksen määrittämiin perusopetuksen päättöarvioinnin kriteereihin.

Nämä hyvän osaamisen kuvaukset tukevat opettajaa hänen arvioidessaan oppilaan kehittymistä ja oppimista. Oppilaiden edistymistä ei verrata muiden oppilaiden edistymiseen.

20.2. Oppilaan itsearviointi

Perusopetuksen yhtenä tehtävänä on kehittää oppilaan edellytyksiä itsearviointiin. Itsearviointiin tulee olla suunnitelmallista ja määrätietoisesti toteutettua. Itsearviointiin tarkoituksena on tukea oppilaan itsetuntemusta, kehittää opiskelutaitoja sekä auttaa oppilasta ymmärtämään oppimansa. Arviointitapahtuma on ohjaava ja kannustava ja se on luonteva osa jokapäiväistä koulutyötä.

Itsearviointikeinoina voidaan käyttää esim. arviointikeskustelua, portfolioa ja/tai erilaisia itsearviointilomakkeita, joita Kihniön kunnassa on laadittu tätä tarkoitusta varten. Itsearviointi toteutetaan 2-4 kertaa lukuvuodessa.

20.3. Arvioitavat oppiaineet

Perusopetuksen kaikki oppiaineet arvioidaan ympäristö- ja luonnontieto –aineryhmää lukuun ottamatta erillisinä. Vuosiluokilla 1-4 arvioidaan yhtenä kokonaisuutena ympäristö- ja luonnontieto. Vuosiluokilla 5-6 biologia ja maantieto arvioidaan yhtenä kokonaisuutena, samoin fysiikka ja kemia. Vuosiluokilla 7-9 arvioidaan biologia, maantieto, fysiikka, kemia ja terveystieto jokainen erikseen.

20.4. Työskentelyn arviointi

Työskentelyn arviointi on osa oppimaan oppimisen taitojen arviointia. Työskentelyn arviointi kohdistuu oppilaan taitoon suunnitella, säädellä, toteuttaa ja arvioida omaa työtään. Arvioinnissa otetaan huomioon myös se, miten vastuullisesti oppilas työskentelee ja miten hän toimii yhteistyössä toisten kanssa.

Alkuopetus

Alkuopetuksessa on tarkoituksenmukaista koota oppilaan työskentelyn ja erityisesti sen syvällisempien taitojen hallinnan arviointi oppiaineesta riippumattomaksi yhteiseksi arvioinnin osioksi. Työskentelyn arviointi toteutetaan sanallisena.

Vuosiluokat 4-9

Vuosiluokilla 4-9 työskentelyn arviointi on osa oppiaineen arviointia. Päätösarvioinnissa työskentelyn arviointi sisältyy oppiaineen arvosanaan.

Työskentelyn tavoitteet

- itsensä hallinta
 - 0 keskittymiskyky
 - 0 omatoimisuus
 - 0 itsenäisyys
 - 0 vastuuntunto
 - 0 huolellisuus
 - 0 tuntiaktiivisuus
 - 0 yrittäminen ja halu oppia uutta

- yhteistyötaidot
 - 0 työskentelytaidot ryhmässä
 - 0 toisten auttaminen ja innostaminen
- oppimisen taidot
 - 0 itsensä arviointi oppijana
 - 0 soveltamistaito
 - 0 asioiden kokonaisvaltainen ymmärtäminen

20.5. Käyttäytymisen arviointi

Käyttäytymisen arvioinnissa ovat käytössä seuraavat arvosanat ja niiden perusteet:

10 ERINOMAINEN

- ottaa huomioon toiset ihmiset ja ympäristön
- arvostaa omaa ja toisten työtä
- noudattaa yhteisiä sääntöjä
- kielenkäyttö ja käyttäytyminen moitteetonta
- toimii esimerkkinä näiden tavoitteiden saavuttamisessa
- on poikkeuksellisen myönteinen ja rakentaa hyvää luokkahenkeä

9 KIITETTÄVÄ

- ottaa huomioon toiset ihmiset ja ympäristön
- arvostaa omaa ja toisten työtä
- noudattaa yhteisiä sääntöjä
- kielenkäyttö ja käyttäytyminen moitteetonta

8 HYVÄ

- suhtautuu koulunkäyntiin ja kouluyhteisöön myönteisesti
- huomautuksin ojennettavissa
- vain satunnaisia rikkeitä

7 TYYDYTTÄVÄ

- suhtautuu koulunkäyntiin ja kouluyhteisöön välinpitämättömästi
- kielenkäytössä tai muussa käyttäytymisessä usein huomauttamista, rangaistuksia
- suhtautuu yhteiseen omaisuuteen välinpitämättömästi
- on aiheettomasti poissa oppitunneilta

6 KOHTALAINEN

- suhtautuu koulunkäyntiin ja sääntöihin enimmäkseen kielteisesti, useita rangaistuksia
- on aiheettomasti poissa koulusta
- kiusaa koulutovereitaan

5 VÄLTÄVÄ

- rikkoo koulun järjestyssääntöjä tietoisesti ja toistuvasti
- osoittaa suurta välinpitämättömyyttä kouluyhteisöä ja sen jäseniä kohtaan
- jatkuvasti aiheuttamassa poissaoloja

4 HEIKKO

- ei sopeudu kouluyhteisöön
- ei ole koulun kurinpitokeinoin ojennettavissa

20.6. Erityistä tukea tarvitsevan oppilaan arviointi

Sellaisen oppilaan, jota ei ole otettu tai siirretty erityisopetukseen, lievät oppimisvaikeudet tulee ottaa huomioon oppilaan arvioinnissa. Arvioitaessa tulee käyttää menetelmiä, joiden avulla oppilas kykenee mahdollisimman hyvin osoittamaan osaamisensa.

Erityisopetukseen otetun tai siirretyn oppilaan arvioinnin periaatteet määritellään henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS).

Jos henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa on päätetty, että oppilas opiskelee perusopetuksen yleisen opetussuunnitelman mukaisesti, oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin ja kuvauksiin oppilaan hyvästä osaamisesta.

Jos henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa on päätetty, että oppilas opiskelee yksilöllisen oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa, arvioidaan oppilaan suorituksia henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa määriteltyihin hänelle yksilöllisesti annettuihin tavoitteisiin perustuen. Silloin oppilaan osaamista ei arvioida suhteessa opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin hyvän osaamisen kuvauksiin. Yksilöllisten oppimäärien mukaisesti opiskelussa oppiaineissa voidaan käyttää sanallista arviota kaikilla vuosiluokilla.

Pidennetyt oppivelvollisuuden piirissä olevan oppilaan arviointi perustuu yleiseen perusopetuksen opetussuunnitelmaan tai yksilöllisiin oppimääriin, sen mukaan mitä oppilaan henkilökohtaisessa opintojen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa on määrätty.

Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, arviointi perustuu oppilaan henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa asetettuihin yksilöllisiin tavoitteisiin. Oppilaan arviointi kohdistuu edistymiseen toiminta-alueittain. Arvioitavia toiminta-alueita ovat motoriikka, kieli ja kommunikaatio, sosiaaliset taidot, päivittäisten toimintojen taidot ja kognitiiviset taidot. Arvioinnin tulee perustua oppilaan kasvamis- ja oppimisprosessiin, sen lähtökohtiin ja tavoitteisiin. Oppimista arvioitaessa tulee ottaa huomioon oppilaan vamman tai sairauden aiheuttamat esteet oppimiselle.

20.7. Maahanmuuttajaoppilaan arviointi

Maahanmuuttajaoppilaiden eri oppiaineiden arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan tausta ja vähitellen kehittyvä suomen tai ruotsin kielen taito. Oppilaan arvioinnissa tulee käyttää

monipuolisia, joustavia ja oppilaan tilanteeseen sovitettuja arviointimenetelmiä, jotta hän kykenee osoittamaan osaamisensa mahdollisista suomen tai ruotsin kielen taitojen puutteesta huolimatta. Maahanmuuttajaoppilaan arviointi voi olla sanallista koko perusopetuksen ajan lukuun ottamatta päättöarviointia.

20.8. Päättöarviointi

ARVIOINNIN TEHTÄVÄ

Päättöarvioinnin tehtävänä on määritellä, miten hyvin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut perusopetuksen oppimäärän tavoitteet eri aineissa.

ARVIOINNIN PERIAATTEET

Päättöarvioinnin tulee olla valtakunnallisesti vertailukelpoista ja kohdella oppilaita tasavertaisesti. Päättöarvosanan tulee kussakin yhteisessä oppiaineessa perustua oppilaan osaamiseen perusopetuksen vuosiluokilla 7-9. Päättöarviointia varten on laadittu perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit kaikkiin yhteisiin oppiaineisiin. Oppilaan osaaminen arvioidaan perusopetuksen päättöarvioinnin kriteereiden pohjalta, monipuoliseen näyttöön perustuen.

Jos yhteisen oppiaineen opiskelu päättyy ennen perusopetuksen päättövaihetta, oppilaan osaaminen arvioidaan kyseiseen oppiaineeseen laadittujen perusopetuksen päättöarvioinnin kriteereiden mukaan. Päättöarvioinnin kriteerit määrittelevät tieto- ja taitotason arvosanalle kahdeksan (8). Päättöarvioinnin kriteerit on laadittu siten, että oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin oppiaineiden kriteereiden edellyttämää osaamista. Joidenkin kriteerien saavuttamatta jäämisen voi kompensoida muiden kriteerien tason ylittäminen.

Oppilas on saavuttanut perusopetuksessa vaadittavat tiedot ja taidot välttävästi (5), mikäli hän pystyy osoittamaan jossakin määrin kriteerien edellyttämää osaamista.

Päättöarvioinnissa työskentelyn arviointi sisältyy oppiaineen arvosanaan.

Jos henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa on päätetty, että oppilas opiskelee yksilöllisen oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa, arvioidaan oppilaan suorituksia henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa määriteltyihin hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin perustuen. Silloin oppilaan osaamista ei arvioida suhteessa opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin päättöarvioinnin kriteereihin.

Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, päättöarviointi perustuu oppilaan henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin.

ARVIOITAVAT OPPIAINEET

Perusopetuksen päättövaiheessa numeroin arvosteltavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, ensimmäinen vieras kieli, matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämänkatsomustieto, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta ja kotitalous.

Äidinkieli ja kirjallisuus-oppiaineessa arvioidaan kohdassa 7.1 mainitut oppimäärät, joista oppilas opiskelee yhtä tai kahta. Jos oppilas on vaihtanut äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen tai vieraiden kielten oppimäärää, arvioidaan päättöarvioinnissa se oppimäärä, jota hän on viimeksi opiskellut. Samoin menetellään, jos oppilas on vaihtanut katsomusaineesta toiseen.

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin.

Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimääristä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti. Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen katsotaan jonkin yhteisen aineen syventäviksi opinnoiksi, sen suoritus voi korottaa kyseisen oppiaineen arvosanaa.

21. Opinnoissa etenemisen periaatteet

Alkuopetus

Luokalta siirtyminen edellyttää vuosittaisen oppimäärän hyväksyttävää suorittamista. Äidinkielen ja kirjallisuuden sekä matematiikan minimitasot ensimmäisen ja toisen luokan päättyessä on kuvattu tässä Kihniön kunnan alkuopetussuunnitelmassa. Mikäli minimitaso ei täyty, on rehtorin ja oppilasta opettavien opettajien arvioitava, kykeneekö oppilas selviytymään seuraavan vuosiluokan opinnoista. Oppilas voidaan siirtää seuraavalle vuosiluokalle, jos hänen odotetaan selviytyvän opinnoista hyväksyttävästi.

Esiopetusta ja alkuopetusta voidaan ajatella kolmen vuoden ajanjaksona, jonka aikana oppilas löytää itselleen oman sopivan etenemistahdin opinnoissaan. Alkuopetuksen aikana on tärkeää miettiä lapsen parasta silloin, kun hän tarvitsee enemmän aikaa esimerkiksi lukemaan opetteluunsa. Luokan kertaaminen alkuopetuksessa antaa lapselle mahdollisuuden kypsyä siihen kehitysvaiheeseen, jonka uuden oppiminen kullakin luokkatasolla vaatii. Toisaalta erityistilanteissa saattaa olla perusteltua vuosiluokan yli hyppääminen silloin, kun lapsen *kaikinpuolinen kehitystaso* sen mahdollistaa.

Vuosiluokat 3-9

SIIRTO SEURAAVALLE VUOSILUOKALLE

Oppilas, joka on saanut vuosiluokan oppimäärään sisältyvissä oppiaineissa vähintään välttäviä tietoja ja taitoja osoittavan arvosanan (5-10) taikka vastaavan sanallisen arvion, **siirtyy** lukuvuoden koulutyön päätyttyä **seuraavalle vuosiluokalle**.

Oppilas **voidaan siirtää seuraavalle vuosiluokalle** (vaikka hänellä olisi hylättyjä suorituksia), jos arvioidaan, että oppilas kykenee selviytymään seuraavan vuosiluokan opinnoista hyväksytysti.

Jos oppilaan vuosiluokan suoritus on yhdessä tai useammassa vuosiluokan oppimäärään kuuluvassa aineessa tai aineryhmässä hylätty, voidaan oppilaan siirtämisestä seuraavalle vuosiluokalle tehdä **ehdollinen päätös**, jossa mainitaan ne vuosiluokan oppimäärän osat alueet, joiden hyväksytyt suorittaminen on vuosiluokalta siirtymisen edellytyksenä. Mikäli oppilas osoittaa hänelle määrättyssä, erillisessä kokeessa hallitsevansa päätöksessä edellytetyt tiedot ja taidot, hän siirtyy seuraavalle vuosiluokalle. Erillinen koe voi sisältää monipuolisesti erilaisia näyttömahdollisuuksia, muutakin kuin kirjallisia. Tällainen koe voidaan järjestää kerran lukuvuoden aikana ja toisen kerran lukuvuoden päätyttyä.

LUOKALLE JÄTTÄMINEN

Oppilas voidaan jättää luokalle, jos hänen vuosiluokan suorituksensa **yhdessä tai useammassa vuosiluokan oppimäärään kuuluvassa aineessa tai aineryhmässä on hylätty** ja arvioidaan, ettei hän selviä seuraavan vuosiluokan opinnoista.

Oppilas voidaan jättää luokalle, jos se **yleisen koulumenestyksen vuoksi** on tarpeen, vaikka oppilaalla ei olisikaan hylättyjä suorituksia tai lisäksi, jos huoltaja sitä pyytää.

Jos oppilas aiotaan jättää luokalle yleisen koulumenestyksen vuoksi, on huoltajalle varattava mahdollisuus tulla kuulluksi ennen päätöksen tekemistä.

Luokalle jäävän oppilaan aiemmat suoritukset raukeavat ja hänen on suoritettava arvonsa kaikissa vuosiluokan oppimäärään sisältyvissä oppiaineissa.

Päätöksen oppilaan siirtämisestä seuraavalle vuosiluokalle tai luokalle jättämisestä tekevät rehtori ja oppilasta opettaneet opettajat yhdessä.

OPINNOISSA ETENEMINEN OMAN OPINTO-OHJELMAN MUKAAN

Mikäli opetussuunnitelmassa on perusopetusasetuksen 11§:n 3 momentin mukaisesti päätetty, että oppilas etenee vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijasta oman opinto-ohjelmansa mukaan, opetussuunnitelmassa on määriteltävä ne tiedot ja taidot, jotka ovat edellytyksenä kunkin opintokokonaisuuden opiskelun aloittamiselle. Perusopetusasetuksen mukaan oman opinto-ohjelman mukaan opiskeleva oppilas siirtyy lukuvuoden koulutyön päätyttyä seuraavalle vuosiluokalle. Oppilas voidaan jättää vuosiluokalle vain yleisen heikon koulumenestyksen perusteella.

Oppilas luetaan yhdeksännen vuosiluokan oppilaaksi, kunnes hän suorittaa perusopetuksen koko oppimäärän ja saa päättötodistuksen tai hänen oppivelvollisuuskänsä täyttyy ja hän eroaa koulusta.

22. Perusopetuksen aikana käytettävät todistukset

Oppilaan todistukset ovat julkisia asiakirjoja. Jos niissä on oppilaan henkilökohtaisten ominaisuuksien sanallista arviointia koskevia tietoja, todistus on näiltä osin pidettävä salassa ja se voidaan antaa vain oppilaalle ja hänen huoltajalleen.

Perusopetuksen aikana käytettävät todistukset ovat

1. Lukuvuositodistus
2. Erotodistus.

Oppilaalle tulee antaa lukuvuositodistus lukuvuoden päättyessä. Lukuvuoden aikana voidaan lisäksi antaa välitodistuksia. Jakso-opetusta noudatettaessa jakson päättyessä annettava jaksotodistus voi toimia välitodistuksena. Lukuvuoden aikana annetut jaksotodistukset voivat yhdessä muodostaa lukuvuositodistuksen.

Erotodistus annetaan oppilaalle, joka vaihtaa toiseen kouluun tai eroaa perusopetuksesta tai ei ole saanut oppivelvollisuutta suoritetuksi oppivelvollisuutensa aikana. Erotodistuksen liitteenä tulee olla koulussa noudatettu tuntijako sekä selvitys opetuksen mahdollisista painotuksista. Erotodistukseen ei merkitä käyttäytymisen arviota. Erillistä erotodistusta ei tarvitse antaa, jos oppilas siirtyy saman opetuksen järjestäjän ylläpitämään toiseen kouluun.

Todistukseen merkitään todistuksen, opetuksen järjestäjän, koulun ja oppilaan nimi, oppilaan henkilötunnus, todistuksen antamispäivä, allekirjoitus, arvio oppilaan käyttäytymisestä sekä oppilaan opinto-ohjelma ja arvio siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet. Jos työskentely arvioidaan erikseen, merkitään sen arvio todistukseen. Lukuvuositodistukseen merkitään myös tieto luokalta siirtymisestä sekä mahdollisesta luokalle jättämisestä. Numeroarvostelua käytettäessä todistukseen merkitään perusopetusasetuksen 10. §:n mukainen arviointiasteikko. Todistuksissa tulee olla merkintä, että ne ovat Opetushallituksen 16.1.2004 hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukaisia. Opetuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa arvio merkitään todistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdiskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua arvosanaa ei merkitä todistukseen.

Jos oppilaan oppitunneista lukuvuoden aikana vähintään puolet on opetettu muulla kuin koulun opetuskielellä, tulee todistuksessa mainita opetuksessa käytetty kieli ja sillä opetetut oppiaineet.

Jos henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa on päätetty, että oppilas opiskelee yksilöllisten oppimäärien mukaan, varustetaan numeroarvosana sekä sanallinen arvio tähdellä (*). Todistuksen lisätietoja -kohtaan tulee maininta siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä merkityt (*) oppiaineet henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa määritellyn yksilöllisen oppimäärän mukaan.

Kihniön kunnan perusopetuksen 1-3- luokilla käytettävä todistus on lukuvuositodistus, joka annetaan lukuvuoden päättyessä. Vuosiluokilla 1-3 käytetään sanallista arviointia ja työskentelyn arviointi toteutetaan omana erillisenä osiona myöskin sanallisesti.

Vuosiluokilla 1-3 väliarviointi tapahtuu arviointikeskustelun muodossa tammikuun aikana. Keskusteluun osallistuvat sekä oppilas että hänen vanhempansa. Keskustelussa on tärkeää hyväksyvä ja kannustava ilmapiiri, jossa oppilas on keskeisessä osassa.

22.1. Arviointikeskustelun runko

Arviointikeskustelussa on hyvä käydä läpi ainakin seuraavat asiat:

- © suhtautuminen kouluun
- © suhde tovereihin ja opettajiin
- © yhteistyö parin ja ryhmän kanssa
- © itsenäinen työskentely ja vastuu omasta työstä
- © keskittymiskyky ja kestävyys
- © huolellisuus
- © tavoitteiden taso ja kiinnostus
- © työtahti ja työn tulokset

Vuosiluokilla 4-9 annetaan välitodistus syyslukukauden päättyessä ja lukuvuositodistus keväällä lukuvuoden päättyessä. Näillä vuosiluokilla on numeroarviointi eri oppiaineissa.

Valinnaisten aineiden, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioinnissa käytetään numeroasteikkoa 4 – 10. Oppimäärältään alle kaksi viikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet sekä tällaisista koostuvat kokonaisuudet arvioidaan merkinnällä ”hyväksytty” tai kesken jäänyt suoritus merkinnällä ”osallistunut”.

22.2. Perusopetuksen päättötodistus

Päättötodistus annetaan perusopetuksen päättyessä oppilaalle, jonka suoritukset kaikissa numeroin arvosteltavissa aineissa ovat vähintään välttäviä.

Päättötodistukseen merkitään samat tiedot kuin perusopetuksen aikana käytettäviin todistuksiin seuraavin poikkeuksin: päättötodistukseen merkitään oppilaan koko nimi ja henkilötunnus, rehtorin allekirjoitus, yhteisten oppiaineiden ja numeroin arvosteltavien valinnaisten aineiden arviointi sanoin (välttävä–erinomainen) ja numeroin (5–10). Oppiaineista, joissa on useampia oppimääriä (äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen ja vieraat kielet, uskonto) merkitään suoritettu oppimäärä. Taito- ja taideaineista todistukseen merkitään oppilaan opiskelemien oppiaineiden laajuus vuosiviikkotunteina. Taito- ja taideaineista opintojen laajuus merkitään viidenneltä vuosiluokalta alkaen. Päättötodistukseen tulee maininta siitä, että oppilaan opinto-ohjelmaan on kuulunut oppilaanohjausta ja työelämään tutustumista. Arviota oppilaan työskentelystä ja käyttäytymisestä ei merkitä päättötodistukseen.

Kaikki yhteisiin oppiaineisiin liittyvät valinnaiset aineet merkitään päättötodistukseen välittömästi kyseisen oppiaineen alle. Numeroin arvosteltavista valinnaisista aineista merkitään nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja annettu arvosana. Sanallisesti arvioitavan valinnaisen aineen nimen kohdalle tulee merkintä ”valinnaiset opinnot”, sen jälkeen kaikkien kyseiseen yhteiseen aineeseen liittyvien sanallisesti arvioitavien aineiden yhteenlaskettu vuosiviikkotuntimäärä sekä merkintä ”hyväksytty”.

Ne valinnaisena opiskeltavat vieraat kielet ja muut valinnaiset aineet, jotka eivät liity mihinkään yhteiseen oppiaineeseen merkitään päättötodistukseen otsikon ”muut

valinnaiset aineet” alle. Aineesta mainitaan nimi, vuosiviikkotuntimäärä, mahdollinen oppimäärä sekä arvio joko numeroin tai merkinnällä ”hyväksytty”.

Mikäli oppilas vaihtaa valinnaisen aineen toiseen, päättötodistukseen merkitään molempien valinnaisaineiden nimet ja opiskellut vuosiviikkotuntimäärät. Kesken jääneen valinnaisaineen kohdalla tulee merkintä ”osallistunut”. Uudesta valinnaisaineesta tulee todistukseen joko numeroarvosana tai merkintä ”hyväksytty” vuosiviikkotuntimäärästä riippuen.

Mikäli oppilaan huoltaja pyytää kirjallisesti, ettei oppilaan päättötodistukseen merkitä numeroarvosanaa valinnaisena aineena opiskeltavasta kielestä, arvosana jätetään pois ja todistukseen tulee merkintä ”hyväksytty”. Toista kotimaista kieltä opetetaan kuitenkin yhteisenä oppiaineena ja se arvostellaan numeroin.

Päättötodistukseen voi kuulua liitteitä, esimerkiksi arvio oppilaan käyttäytymisestä ja työskentelystä sekä sanallinen liite alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä valinnaisista aineista. Jokaisesta liitteestä tulee ilmetä oppilaan tunnistetiedot. Päättötodistuksen liitteistä ei tule mainintaa päättötodistukseen.

Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa arvio merkitään päättötodistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua arvosanaa ei merkitä päättötodistukseen.

Päättötodistukseen tulee merkitä oppiaineen opetuksessa käytetty kieli, mikäli jonkin oppiaineen perusopetuksen oppitunneista on päättövaiheessa opetettu vähintään puolet muulla kuin koulun opetuskielellä.

Jos oppilas opiskelee yksilöllisten oppimäärien mukaan, myös päättöarviointi voi olla sanallinen. Päättötodistuksessa voidaan käyttää näissä oppiaineissa myös numeroarvostelua. Sekä numeroarvosana että sanallinen arvio varustetaan tähdellä (*). Todistuksen lisätietoja -kohtaan tulee merkintä siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä merkityt (*) oppiaineet henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa määritellyn yksilöllisen oppimäärän mukaan. Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, päättöarviointi on sanallinen.

Yhdeksännen luokan oppilaalle tulee antaa tarvittaessa jatko-opintoihin pyrkimistä varten välitodistus, jossa oppilaan osaaminen arvioidaan samoin perustein kuin päättötodistuksessa.

Lisäksi Kihniön kunnassa valinnaisten aineiden, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioinnissa on käytössä numeroasteikko 5-10.

Valinnaisen aineen opiskelun keskeyttäneen oppilaan päättötodistukseen merkitään opiskeltu vuosiviikkotuntimäärä ja arvio ”osallistunut”.

Hyväksymismerkintä tai numeroarvosana annetaan vain, jos oppilas on suorittanut valinnaisen aineen koko oppimäärän hyväksytysti.

Oppimäärältään alle kaksi viikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet sekä tällaisista oppimääristä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan merkinnällä ”hyväksytty”. Mikäli valinnainen aine katsotaan jonkin yhteisen aineen syventäviksi opinnoiksi, voi sen suoritus vaikuttaa lisäksi kyseisen yhteisen aineen arvosanaan korottavasti. Mahdollisuus tällaiseen korotukseen mainitaan erikseen kunkin valinnaisaineen opetussuunnitelmassa.

22.3. Muut todistukset

Muut perusopetuksessa käytettävät todistukset ovat

1. Todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta
2. Todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä
3. Todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Jos oppilas on suorittanut perusopetuksen jonkin oppiaineen oppimäärän erityisessä tutkinnossa, hänelle annetaan todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta. Todistuksesta tulee käydä ilmi suoritettu oppiaine ja oppimäärä. Samaan todistukseen voidaan merkitä useamman oppiaineen suoritukset. Jos oppilas on suorittanut osan perusopetuksen oppimäärästä, kuten vuosiluokan oppimäärän, annetaan hänelle todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä. Jos perusopetuksen koko oppimäärä on suoritettu erityisessä tutkinnossa, annetaan todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Todistuksiin merkitään samat yleistiedot kuin päättötodistukseen. Suoritetuista oppiaineista merkitään oppiaineen nimi, mahdollinen oppimäärä sekä arvosana. Yhteisten oppiaineiden laajuutta vuosiviikkotunteina ei merkitä. Oppivelvollisen on suoritettava hyväksytysti kaikki yhteiset oppiaineet saadakseen todistuksen perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

23. Tieto- ja viestintätekniikan strategia

- Tietostrategian tarkoitus
Tietostrategialla tarkoitetaan koulujen tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön nykyisen tilan selventämistä ja tulevan toiminnan suunnittelua. Tietostrategian tarkoituksena on koulutasolla johtaa konkreettisiin tavoitteisiin, toimintamuotoihin ja käytäntöihin.

Tietostrategialle asetetut tavoitteet toimijaryhmittäin:

23.1. Oppilaat

Oppilaat käyttävät aktiivisesti koulujen lähiverkkojen resursseja opiskelussaan ja henkilökohtaisessa viestinnässä. Oppilaita rohkaistaan ja kannustetaan käyttämään tietotekniik-

kaa opiskelussaan. Tietotekniikan monipuolinen käyttö tukee koulun muita toiminnallisia työtapoja. Alkuopetuksen tehtävänä on muodostaa oppilaalle kuva tietokoneesta ja muista mediatekniikan apuvälineistä sekä vahvistaa oppilaiden tietoteknisiä valmiuksia. Luokissa tulee olla tietokoneita, jotta oppilaat oppivat luontevaa käyttöä opiskellessaan. Tietoteknisiä taitoja harjoitellaan integroituna eri oppiaineisiin. Oppilaat myös ymmärtävät tietosuojaan ja tekijänoikeuksien merkityksen ja pyrkivät muutenkin eettisesti korkeatasoiseen ja esteettisesti laadukkaaseen tiedonkäsittelyyn ja viestintään.

Oppilas hallitsee 6. luokan jälkeen seuraavat asiat:

- koneen käynnistäminen ja sammuttaminen käyttöjärjestelmän vaatimusten mukaisesti
- ohjelmien käyttö: avaaminen/sulkeminen
- tekstinkäsittelyn alkeet: kirjoittaminen ja korjaus
- piirrosten tekeminen perustyökaluilla ja niiden liittäminen omiin teksteihin

Oppilas hallitsee 9. luokan jälkeen seuraavat asiat:

- on sisäistänyt tietokoneen käytön (laitteiden ja ohjelmien suojeleminen, hyvät tavat ja tietokoneet) sekä verkon käytön (viestien lähettäminen ja saaminen, tietosuoja verkossa) säännöt
- apulaitteiden, kuten tulostin ja skanneri tai digikamera, käyttö
- työpöydän yleisimmät säädöt (näyttö, ääni jne.) sekä sovellutusten muut asetukset (värit, tarkkuus jne.)
- tekstinosien poisto ja liittäminen samasta tai eri asiakirjasta
- tehokeinojen käyttö (eri fontit, alleviivaus jne.)
- tekstinasettelu perusteita (kappaleet, otsikkorakenne jne.)
- tekstin ja kuvan tai kuvioiden yhdistäminen
- sähköpostin käyttö
- yleisesti käytössä olevan verkkoselaimen peruskäyttötaito
- tiedon etsiminen Internetistä eri lähteistä ja tiedon soveltaminen omiin käyttötarkoituksiin
- tietolähteen luotettavuuden arviointi
- perustasoinen kuvankäsittely (koko, rajaus, kääntö jne.)

23.2. Opettajat

Opettajat käyttävät tehokkaasti koulujen ATK-laitteistoja, ohjelmistoja sekä sisäisiä ja ulkoisia verkkoyhteyksiä opetuksessaan. Kaikissa aineryhmissä seurataan oman alan tietotekniikan opetuskäytön kehitystä. Opettajien työtiloissa on toimiva ja riittävän suorituskykyinen verkkotyöasema, tarpeen mukaan useampiakin. Kaikkien opettajien TVT-taidot ovat vähintään Ope.fi I tasolla.

Toteutus

Perusopetuksen 7-9 luokilla perustaitoja syvennetään ja siirretään yhä aktiivisemmin työkalukäyttöön. Oppilailla on mahdollisuus suorittaa tietotekniikan opintoja valinnaisaineiden kursseilla.

- Opettajien osallistumista tieto- ja viestintätekniiikan koulutuksiin tuetaan
Tietotekniikan opettajat saavat koulutusta tarpeen mukaan, jotta asiantuntemus pysyy korkealla tasolla. Myös muilla opettajilla on mahdollisuus kouluttautua.
- Tekninen tuki
Kunnan tekninen tuki auttaa isommissa ongelmissa sekä huoltaa koulujen lähiverkkoja.
- Etäopetus
Kouluja tulee kannustaa ja motivoida yhteisiin etäprojekteihin ja ohjata tähän resursseja mahdollisuuksien mukaan.

24. Toiminnan arviointi ja jatkuva kehittäminen

Paikallinen arviointi on jatkuvan kehittämisen kohteena. Kihniössä toteutetaan kuntakoh-
tainen arviointi paikallisen arviointisuunnitelman mukaisesti olemassa olevilla kaavakkeilla.
Arviointisuunnitelman toteutumista arvioidaan säännöllisesti. Opetussuunnitelmatyö ja sii-
hen liittyvä arviointi on jatkuva prosessi kasvatus- ja opetustyön kehittämiseksi. Täyden-
nyskoulutus tukee henkilöstön työtä kasvatus- ja oppimistulosten saavuttamiseksi.